

3729.
XLII.

DISSERTATIO MEDICA
DE
**OBESE SITATE .
EXSUPERANTE .**

Quam
**DIVINI NUMINIS CLE-
MENTIA**

nec non

**GRATIOSÆ FACULTATIS MEDICÆ
IN ILLUSTRI SALANA VIGENTIS PRÆSCI-
TU AC INDULTU**

publicæ atque placidæ eruditorum disquisitioni

sub

PRÆSIDIO

**IACOBI Wolff / Phil: & Med: Doct:
atque Academicci Curiosi**

sistit

CAROL CHRISTIAN: Leißner /
Plaviâ - Variscus,
d. 24. Februarii horis locoque consuetis.

**J E N Æ,
TYPIS GOLLNERIANIS, ANNO 1683.**

Pathol. spec.

549, 20

*Fabrik n. 177
Obesitas
M. 2216*

170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

I. N. S. S. T.

Proœmium.

Proœmium. Via in plurimis conditionibus affectus nostri considerandi, scilicet obesitatis, nihil vituperabile deprehenditur, frustranea ferè nostra opera & solicitude medica videtur circa contemplationem illius occupata. Ratione initii quippe vel principiorum culpari neutiquam merentur cibi boni & nutritioni inservientes ; porrò bona digestio vel coctio ventriculi naturæ bonitatem sibi vendicat nec taxanda est ; denique productum ex dictis principiis non infelix vel culpandum est : namque nutritionis vel sanguificationis effectus legitimus est plena & legitima partium constitutio atque pinguedo , quæ naturalem constitutionem non excedens , reatu quoque non facile laborat. Flos ille nutritionis , scilicet pinguedo , decumanam laudem in sacris non solum, sed etiam in profanis literis passim sortitur : sic in sacris admodum freqvens est pinguedinis vel pinguis tropica significatio, dum pro bono , felici , læto , fertili , vegeto , diviti , abundante , benedicto , grato , amoenio , florido , perfecto , sano atque integro rerum creatarum statu accipitur vel ponitur , de quo *Mattib. Flacius in Clav. scriptur. sacr. sub voce pinguis* , p. m. 916. De simili interpretatione vocis pinguedinis & pinguis agit etiam *Sal: in Glassius Rhetor. Sacr. tr. I. c. II. p. 315.* ubi etiam addit autor hæc : Sicuti obesitas & pinguedo refractaria facit animalia : ita potentia rebelles & impios , ut occalleant & obturentur. Pinguedo non solum refractaria facit animalia , sed & sensus est expers. Sic etiam gladius impingvatus adipe occisorum dicitur pro saturata ultiōne. Conferatur etiam de varia ejusmodi significacione pinguedinis , quam de voce בָּרָא exponit *Gottofr. Wernius*

gnerus in Specimine Hierolexici in vetus testamentum Hebræo Chaldeop. i. &c. בְּרִיאָה Rabbinis pingvem, item sanum denotat, qvod pingves plerumqve se bene habeant, & illi optime valere credantur. Sic בְּרִיאָה iisdem dicitur sanitas, qvandoqve pingvedo.

Præterea Deus pro sacrificiis renuens macilenta pingvia poscit bruta; Imò qvod majus est, etiam caudas animantium pingves Alja dictas, nec ita Zanab, minùs pingves recipi jussit Deus pro sacrificiis, veluti ad loca qvædam veteris fœderis commentatur lingvarum orientalium peritiâ insignis *Jobus Ludolphus in histor. Æthiop. l. I. c. 10. §. 14.* Non raro è contrariò maledictionis, execrationis, perniciei, incantationis & interitus notam præbet macies. Sic superstitionis ritus etiamnum hodie inter plebejos obtinet. si sermo vel laus occurrit de brutis, imprimis eorum pullis pingvibus & placitis, item de lætè virente segete, vel vegeto vegetabilium statu, addunt communiter: ut præfiscini, vel citra invidiam aut incantationem id pronuntiem vel laudem; Germanica verba nota sunt: Gott behüte es/ daß ichs nicht beschreie oder berusse/ daß ichs zur guten Stunde rede; Traditio enim superstitionis est, qvod pingvia ejusmodi, & tenella imprimis facile laude prolatâ sine ejusmodi voto, tabescere possint, de quo in disertatione nostra alioqve in loco proximè plura dabimus. Inter Germanos vulgo admodum familiaris etiam est indignationis vel contemptus seqvens nota, qvando rem vilem, ingratam & rejiculam exprimere intendit, ut hanc reddat vel appelle das dûrre Ding. Maciem quoqve Deus non semel in sacris afflictionis vel pœnæ loco minatur, qvæ omnia pingvedinis æstimium amplificant. Reputarunt itidem olim pingvem corporis habitum inter pulchritudinis notas; veluti etiam macilentas virginis à Romanis spretas fuisse ostendit *Guevarra in horolog. princip. cap. 12. §. 38.* Propter simile æstimium obesarum virginum (non ubivis tamen tanti existimatarum) huc trahemus verba *Petr. Forest. lib. 13. obs. 11. p. 62.* Puellæ, ait, apud venetos cum matrimonio copulandæ sunt, laute admodum tractantur, ut habiliores fiant; utuntur triticò nutritiō cum lacte:

lon-

longius in diem dormiunt, valde otiosæ extra aërem vivunt, ut tandem caponum instar pinguestant: ideo & unctuosis ac dulcibus vescuntur cibis, ut ita magis delicatulæ ac venustræ suis sponsis dedicari possint. Hactenus *Forestus* de hostiis virginicis Cupidini, Veneri atque Lucinae offerendis. Etiamsi laudem aliquam meretur & commoda quæpiam confert corpori pinguitudo, de hac tamen non inique dici etiam illud potest:

Quævis commoditas sua fortè incommoda secum.

Sic cum appendice suspecta pronuntiat obesitatem de se ipso *Horatius* (*ad Tibull. l. i. Epist. 4. v. 15. & 16.*) qui Romæ natus ibi studiis primò navavit operam, postea profectus Athenas atque ibidem inter Epicureorum Sectam se recepit, ita canens:

Me pinguem & nitidum benè curatâ cute vises,

Cum ridere voles Epicuri de grege porcum.

Dehinc interdum inter corpulentum & porculentum **exigua**, intercedit differentia, sicuti per metathesin altera vox ex altera facile exsurgit.

Gordis equidem magni etiam fecerunt obesos vel corpulentos, hinc non nisi similem Regem elegerunt, veluti innotescit ex *Erasmi adagiis*; aliis autem nationibus non ita benè audire obesos historiæ docent. Respiciunt quoque sequentes versus laudem, quam quidam olim posuerunt in pingui habitu, apud *Bernardum Geystensem in Palponista a Daumio edit.* l. v. 240.

Mox etiam pingui da laudes ore bilingvi

Quod sit carne gravis facies, natura suavis,

Et quod onustate tumet, evenit ex probitate.

Formas emendat pinguedo bonam faciem dat;

Magnum majorem facit & venerabiliorem.

Laus obesitatis autem facile disparet, si pericula trutinamus, quibus eadem exposita est, & à nobis in subsequentibus traduntur. Nimia quoque crassities corporis non solùm deformitatem, sed & dubiam sanitatem atque vitam conciliat. *Joh. Stephanus in Cosmetice sua quæ adhæret Prævotii operibus p. 459.* inter alios affectus corpus deformantes recenset etiam obesitatem eiisque apprimè utile scribit acetum scylliticum jejuno

stomacho quotidiè devorandum. Ex vastis ejusmodi pingue-
 dine distentis corporibus, & quævitæ insidiantes morbi prodire
 possunt, ac ex eqvo Trojano hostes latentes olim prorepserunt.
 Supersedeo vituperia varia hoc loco recensere, quæ alias de
 obesis, crassis & pinguis traduntur, quod scilicet corporis
 moles oblit animi alacritati, nec multum ingeniosi ab iis ex-
 pestandum sit: vel saltem suspicionem hanc de iis trita opinio
 & proverbia evulgant. Dixerim pene de iis, qui nimium cu-
 ræ corpus pinguefaciendi intenti sunt, quod pariter ac turdi
 fibi ipsis malum cacent: videlicet dum hi visci semen deglutin-
 tum & alvo redditum aliis arboribus imponunt, inde novum
 viscum capiendis avibus aptum progerminat. Sic Pythag-
 orum cum offenderet aliquando quempiam insigniter obesum al-
 locutus est ipsum ita: non desines tibi molestiore carcerem
 struere, de quo Erasmus l. 8. Apophthegmat. Ergastuli instar esse
 corpus istiusmodi, in quo anima tanquam mancipium detinea-
 tur, nec liberè suas actiones exercere valeat, judicavit ac pro-
 nuntiavit etiam de athletæ cuiuspiam corpore Crater Thebanus,
 teste Maximò Monachò in sermone 27. Dicta hæc pericula Ger-
 mani quadantenus exprimunt, quando de obesorum morte in-
 opinata sermo est, dicentes: Er ist in seinem eigenen Fette er-
 sticket. Licet itaque athleticus corporis status & sanitas vi-
 deatur quibusdam concessa, attamen Hippocratis 1. Aph. 3. &
 experientiae non simplicis testimonio multis malis obesi obno-
 xii sunt. Idem de athletico illo habitu dicendum est, ac de
 pugna alias dicitur: quod finis non pugna coronet. Sic quo-
 major est obesitas eo majus ac citius etiam malum metuendum
 est: summis enim stare diu negatum est. Commiseratione di-
 gnus obesorum status inter alia patet ex eo, quod iidem equu-
 rum aliorumque tormentorum, aliis delinquentibus sufferendo-
 rum, immunes pronuntientur in jure, de quo Fort: Fidelis in re-
 lat. Med. l. 2. c. 3. p. m. 231. &c. Autor ibidem p. 232. ita inter
 alia de obesis loquitur: revera nihil usquam est mali, cui illi
 objecti non sunt, quiccorpore nimis sunt obeso. Etiamsi obe-
 sitas non semper ad summum fastigium evecta est morbumque
 evidenter & actionum variarum lesionem sensibilem ex-
 citat;

citat; venienti tamen malo qvoqve prospicere tenentur Medici & curam gerere neutrorum affectuum, qvibus non inepte annumerant qvidam obesitatem. Cum qvoqve præservatione aliàs opus sit, si morbos metuimus, aut adsunt neutri affectus, ne malo ingruenti majori moram concedamus, qvò istud vires sumere sive radices agere valeat; ideoqve etiam in obesitate adolescente vires medicæ tentandæ sunt, qvia eadem aliàs consummata non unò fiat vel levi ope difflatur, sed illius curatio moram exposcit. Verùm rumpo præloquium hoc cùm ipsa dislertatio plura contineat, qvæ obesitatem consideratione & attentione Medici indigere indigitabunt.

CAPUT I.

De nominis consideratione.

Quod obesi vocem propriè magis, qnàm usitatè pro exili atque gracilento olim dixerint, & ακέρως ή καλ' αντίφεασιν pro pingvi atque haberi ponunt hodie, constat ex *Aul. Gellii noct. Attic. l. 19. c. 7. Laur. Vallæ post Elegantiar. libros, in errorum Anton. Raudensis annotat. p. m. 604.* aliisque ex autoribus pluribus. Quoad primum valorem volunt quidam obesum æquivalere exeso, circumroso, & macilento; quibus verò obesus valet idem atque crassus ac πιῶν, quasi ob edendum factus dicitur, veluti ex *Ambr. Calepini* aliorumque autorum lexicis & locis colligere est. Pro pingvi autem vocem obesi usurpare etiam priscos bonaque Latinitatis autores, in propatulo est. Ab edendo omnino descendere videtur vocabulum obesi, ut paulò ante innuimus, hinc e simplici scribunt plurimi obesum; qua licentiâ verò *Fortunat: Fidelis l. a.* atque plures per obesum & *Hier. Mercurialis de decoratione c. 6. p. 16. Et c. per obesum* scribant, non hariolor; nisi literam elongam hac ratione exprimere velint: veluti in vocibus quibusdam nonnulli licentiâ ejusmodi scribendi utuntur. Ab obesi verò voce obesitatem, (quæ abundantem corporis pinguedinem denotat) descendere similia alia vocabula nobis penè persuadent. Sic à suis adjectivis oriuntur: saevitas, solitas, divitas, pusillitas, amaritas,

ritas, alienitas, duritas, jejunitas, lascivitas, succitas, obscuritas, obscenitas &c. veluti de vocibus ejusmodi in autoribus occurrentibus commentatur circa vocem, solitatis examinatam Joh. Henr. Meibomius de Magni Aurel. Cassiodori formula comitis Archiatror. p. 40. nota 9. Utitur autem *Obesitatis* nomine *Columella*, *Suetonius*, *Plinius* aliique plures. In sequentibus exponetur quod obesorum atque pingvium dotes & actiones animi non semper laudem nanciscantur in autoribus: sic tropicè etiā *obesē narīs homo* ponitur pro eo, qui stupidi est ingenii & exilioris judicii, ut nihil intelligat aut persentiscat. Sic apud Græcos πάχης obesum aut corpulentum denotat; vel πάχυς tatuus idem ac ἀνοικός est, & τὸ πάχυς crassitudinem ac ruditatem, πάχυντος stupidā mente vel ingenio præditum & πάχυδερμος acute crassā atque pingvi circumbatum, uti & rudem, rusticum ac fatuum significat. Bœoti vel Bœoticum ingenium similiter stupidum & crassum connotat, sicuti Bœotia insimul crassos & obesos homines ac bruta alias alere dicitur. Rationes sequentes autem illius metaphoræ, de nare obesa, arbitratur esse Joh. Nicol. Wernerus in corpusc. philolog. p. 213. &c. (1.) quod pinguedi sensu careat, hinc pingue ingenium pro stolido reputatur, de quo paulò ante dictum & citatus Wernerius agit l. a. p. 219. uti & ad Persu Satyr. I. v. 57. Lubinus in commentario p. 643. (2.) quod pinguis humor pro quacunque crassa materia, muco vel blenna nares obstruente & olfactum cohibente sumatur, hinc blenni idem valent ac stolidi; ex adverso vero narī emunctæ homo & quivalet limato, polito seu recto iudicio, de quo l.c. p. 213. & 215 Freqventer etiam alias olfactus vel verbum subolere accipitur pro sagacitate prudentia & præsensione futurarum rerum, uti ex eodem autore constat p. 212. Ad normam hanc Germanis etiam ejusmodi formulæ loquendi usitatæ sunt v. g. Er hat eine dicke oder dünne Nase/ er riechets oder hat den Schnupfen. Dicta haec tenus explicat etiam illud adagium, quod pingui vel crassā minervā seu Μέγα πάχυτέρα, promīnūs solerter, subtiliter, & eruditè, sed obiter, oscitanter aut ruditer tractata, corrata aut effusa re accipitur & pronuntiatur; de cuius adagii expotissione Philologus ille non vulgaris, jam beatus & no-

ster

ster desideratus *Georg. Crausserus* in *scintill. Tullian.* p. 156.

Nobis verò hoc loco non est res cum quovis corporis integrī tumore vel habitu exsuperante, cuiusmodi species variæ varias causas agnoscentes in pathologia occurunt, & sua peculiaria nomina sortiuntur, nec non curationes distinctas requirunt. Ideoque $\pi\alpha\chi\epsilon\xi\alpha$ seu malus corporis habitus tumens, hydrops, & à veneno aliisque causis oriundus universi corporis tumor non ad obesitatem pertinet. Sic in Hypochondriaco affectu adesse obesitatem nonnunquam veram, non nunquam apparentem, ob serositatem & flatum, quibus corpus turget, copiam, indicat magnus noster inter vivos olim, nec jam infimus inter beatos *Guern. Roflincius* in *Epitom. method. Cognosc. & cur. part: affect.* l. 3. c. II. p. 247.

Deinde distinguunt & separant quidam obesitatem à corpulentia, quod hæc carnosum, illa verò pinguem corporis habitum denotet; alii tamen non semper adeò accurate hanc differentiam attendunt, aut raro à se invicem statum hunc separatum ducunt atque dicunt, de quo plura in sequentibus trademus, & si placet videri potest *Sennertus prax. Med:* l. 5. part. I. c. 4. p. 22. A nobis autem hoc loco obesitas accipitur uti communiter ea in scholis Medicorum accipi solet, & denotat pinguem & bonum corporis habitum, $\pi\upsilon\sigma\alpha\eta\kappa\sigma\alpha$ à quibusdam dictum, qui etiam ab Hippocrate $\pi\upsilon\sigma\epsilon\xi\alpha$ dicitur; sed insimul habitus iste $\sigma\upsilon\mu\mu\pi\sigma\gamma\alpha$ corporis, vel reliquarum partium ordinariam superat, atque sic actu, vel potentia facile laedit corporis actiones, aut majora mala minatur, de quibus subsequenti plura detegent.

Sunt equidem nonnulli, qui strictius obesitatem pro summo pinguedinis statu, adeoque morbo reputant, & bonum habitum vel habitudinem pro sano & integro statu, utpote qui medium teneat inter gracilem & obesum, veluti ex mente Galeni se loqui dicit *Paul. Zachias* in *question. Med. legal.* tom. I. l. 5. tit. 2. qvæst. 12. p. 399. Verùm communi valore denotat obesitas pinguem corporis habitum, qvō gradu tandem reqviecat eadem; qvamvis interdum illi addatur epitheton nimii vel exsuperantis, veluti nobis etiam placuit exprimere effectum, qvem nostræ jam considerationis esse voluimus. Non

malè etiam alicubi apud Galenum ejusmodi habitus vocatur,
ὑπερβάλλοντα εὐσαγκία

Dehinc obesitas varia Synonyma habet quibus eadem denotatur; brevi abhinc de corpulentia diximus quod saepe pro obesitate ponatur, de quo omnino multiplex autorum testimonium suppetit Melch. Sebizius & Gosky in disputatione Medica de marasmo sive marcore Sc. §. 180. ita hanc in rem loquuntur; Crassum & corpulentum corpus genus quoddam esse videtur carnosum atque obesi, utrumque enim crassum corpulentumque dicitur. Sed tale vocatur, praecipue ratione pinguedinis & carnis; quia crassum & corpulentum esse potest etiam ratione ossium & viscerum, quando sunt grandiora. Sic corpulentiam & obesitatem idem significare etiam asserit Gabr. Fallopius in operum tom. 2. tr. 10. cap. 3. p. 328. Idem autor p. 329. gemino illi modo tertium addit, quando ex utroque sit crassum corpus nostrum. Plurimi, pergit, hunc obesi ratione pinguedinis, rari carnis ratione, frequentissimi ratione utriusque. Hier. Mercenarius de decorat. c. 6. p. 17. indicat, quod παχυνη vel πιότης Latinis dicatur modo corpulentia modo obesitas modo pinguedo. Imò disputationes quae de corpulentia conscriptæ prostant promiscue & saepe plus de corpulentia adiposa, quam carnosa agunt, veluti non inepte geminam hanc corpulentiam reddere videtur Joh. Jessenius in institut. chirurg. sect. 3. c. 22. p. 93. B. Non infreqvens etiam in autoribus est valor, vocis corporis pro magna, vasta, crassa aut pingui corporis statura & constitutione, de quo Joh. Nic. Wernerus in corpuscul. philol. p. 220. &c. Germani itidem efferrunt corporis istiusmodi constitutionem: das Thier ist fleischig/ leibig/ bey Leibe/ sich einen Leib zu legen/ oder auf Den Leib legen. Venter etiam prominens, Popa, vel juxta Persii Satyr. 1. v. 57. Pinguis aquilicus, tanquam praecipua obesorum nota, saepe pro iisdem obesis vel obesitate ponitur. Sic corporeus, ventripotens, ventriosus, ventricosus vel ventricositas non raro pro ejusmodi statu corporis dicitur.

Ventri quoque vel corpori studere, aut cutim curare, quibusdam idem est ac cibis indulgere & obesitatem vel corpulen-

pulentiam procurare. Janus Gruterus in *Thesaur. crit. tom. 1.*
in Petri Nonni Alcmar. Syllog. s. Miscellan. c. 20. p. 1341. recte vi-
detur annotare contra Erasmum, ubi putat pro ventre divitem,
& pro tenuitate pauperem vel mendicum intelligendum esse;
Imò pro alimento accipi ventrem etiam illic assentit. Diogenem
qvoqve dicit Gruterus γαστρίων pro saturare & γαστρίσθαι
pro rapidius deglutire sumere. Eustathio autore parasitus et-
iam dicitur γαστερόπληξ qvòd abdomini inserviat; similiter
γάστεων vel γαστρώδης ventrosum connotat. Gastroden qvem-
piam eleganter describit Nic. Frischlinus in *Comæd.i.act.4. scen. 5.*
Hinc Casp. Hoffmannus in *patholog. parv. c. 17.* γαστρωδίαν vo-
cat ejusmodi affectum, sicuti etiam Latinè à qvibusdam vox
abdominosi loco obesi usurpat. Gula vel venter à qvibus-
dam loco Dei terè colitur adèò, ut qvidam facile imitantur.
Wenceslaum Bohemiæ Regem, qui parvi aestimasse dicitur bo-
norum suorum reliqvorum jacturam, ubi intellexit, culinam
& cellam ab incendio esse servatam. Sic facilis ut plurimum
nexus est inter bonos cibos, appetitum validum, ventrem in-
cibos & probam coctionem primum, atqve inter popam vel
obesitatem inde oriundam. Porrò obesi dicuntur etiam lacer-
tosi, quadrati, & corpus illorum succiprium vel solidum; qva-
le, vel habitus qvalis athletarum alias existere putatur. Præ-
terea qvòd pinguitudo rectius denotet obesitatem qvām pin-
guedo vult *Ansf. Popma de different. verbor. l. 4. p. 184.* Dehinc
periphrasis hæc obesitatis non est infreqvens, qvā plenus cor-
poris habitus vel plenitudo illa dicitur. Nuncupatur item obe-
sitas crassities corporis, veluti propter vastam corporis molem
Ludovico Gallorum Regi nomen crassi accessisse perhibent. Si-
militer de Sanctio I. Hispanorum Rege constat ex *Ritio libr. 2.*
Regum Hispanie, qvòd ob corporis habitum crassus cognomen-
to fuerit dictus, & Cordubæ medicorum consilio ad maciem
deductus sit herbæ cuiusdam auxiliò. Præterea *Sagina* tam-
materiam, ex qva demum prodit pinguedo, qvam ipsum pro-
ductum vel pingvedinem abundantem significat.

Apud Græcos variæ occurunt obesi atqve obesitatis ap-
pellationes: *juxta Galenum in comm. 2. Aph. 44.* & lib. 1. atqve 2.

de temperam: c. 4. & 5. ἔυσταχον corpus est συμμετρέψυ qvod neqve gracile neqve obesum nimis est, sed mediocrem & bene compositum corporis habitum denotat. Äqvivalent his qvo- ad mediocrem, nec adeò culpabilem habitum vel statum ἔυντερον ventrosus, benè textus. Sic ἔυστάματον καὶ ἔυστάμος notat eum, qui benè curatā cute & statu, nec non robustō cor- pore præditus est. ἔυτροπον benè nutritum, benē habitum, pingvem, item latum designat in nonnullis *Dioscoridis* locis. Porrò ὁγκόδης tumidum, latum, obesum, sicuti ὁγκό molem in sensum tactus incurrentem exprimit, & ἔυογκόν, pro eō, qui bono corporis habitu præditus est accipitur. Deinde ὁ πάχης obesum aut corpulentum, & apud *Galenum lib. I. ad Glauc.* πάχεις denotant eos, qui pleniori corporis habitu prædicti sunt, veluti etiam πάχυτης vel πάχυσμος crassitudinem, corpulentiam & pingvedinem significant. Quod πάχης crassitatem abdominalis imprimis denotet in locis qui- busdam *Hippocratis*, probat *Jo. Cunr. Dieterich: in Iatreo Hippo- cratic. p. 942.* Præterea ὁ καὶ ἡ πίων pingvem obesum, saginatum, & πιωτης pingvedinem ac obesitatem exprimit. Accuratiūs quidam dividi & intelligi arbitrantur vocabula hæc, dum τὸ πῖον vel πῖον volunt denotare pingve, in quo plus solidi quam humidi redundat; τὸ λιπαρὸν verò illud pingve, vel λιπαρότης pingvedinem, cui major humiditas adjuncta est, veluti hoc annotat in voce πίεσθαι *Gesnerus in Lexico.* Apud *Galenum 148 Therap. II.* ὑπερβάλλοστα ἔυσταχία de ventre prominulo Schmeer oder Henge-Bauch usurpatur; & hoc epitheton be- nè noster affectus, uti jam ante indicavimus, scilicet pingvedo vel obesitas exsuperans effertur vel exprimitur. Paulò ma- jorem etiam, & vituperabilem magis statum indicare viden- tur ὑπεξσάρκοσις, ὑπερσαρκώματα & ὑπερσυρκεῖν, quæ de justo corpulentiori statu & carnium mole atqve excrescentia usur- patur; & his ipsis vocibus quandoqve etiam caro supervacua, sylvestris, vel spuria indicatur Wild Fleisch. Valorem eundem paulò ante memoratum habent πολυσταχία, id est corpu- entia vel obesitas, aut πολύσαρκός corpulentus, valde carno- sus, uti & πολυσωματια & πολυσωματόπερος, insigniter, immo- dicē

dicē, enormiter corpulentus, corpulentior aut habitior; qvæ vocabula omnia obesum corporis habitum, Græcā lingvā indigitant.

Germani reddunt obesitatem ita : Fett-oder Starck-leibig/ übrige Fett-oder Feistigkeit.

CAPUT II.

De obesitatis definitione ipsiusque adiunctis.

Placet autem nobis obesitatem exsuperantem definire sequenti ratione : Obesitas est habitus sani & integri corporis auctus, à mole muscularum & pinguedinis in primis ortus, qvi Symmetriam corporis excedit, functiones varias vel actus vel potentiam facile laedit, aut suffocationem mortemque ipsam saepe minatur. Qvod etiā vel habitus corporis inter alios significatus denotet constitutionem ipsius externam in primis & in oculos incidentem, constat ex variis locis Hippocratis & Galeni. Sic titulum etiam fecit sui tractatus non temnendi Conringius, qvem conscripsit & inscripsit de habitus corporum Germanicorum causis. Genus nostra definitionis fecimus habitum, qvō ipso putamus nos non impingere in statum neutrum, ad qvem qvidam referunt obesitatem, & qvidem qvatenus eadem non planè præternaturalium classem subit, aut quando hæc nondum ad summum statum inclinat vel evencta est. Non ita commodè verò nostrum affectum per tumorem definiti posse arbitrati sumus, cum tumor morbidum statum magis involvere videatur : qvā ratione verò incusimus morbi obesitatem reliqua verba definitionis nostræ indicabunt. Cum Galeno equidem Sennertus in Prax. lib. 5. part. 1. c. 4. p. 21. ad tumores illam refert, qvod alios pariter imitari observavimus. Sic Gabr. Fallopius in operum tom. 2. tr. 10. c. 2. p. 328. dicit, obesitatem qvidem à Galeno ad tumorum speciem referri, sed non omnem tumorem morbum esse annexit ; ideo etiam supra naturam, non præter naturam, id est supra habitum naturalem esse statuit obesitatem, cum plurimi obesi fungantur actionibus propriis

integrè, qvamvis non ita valde. Mitius proinde ad auctæ magnitudinis affectus, (veluti *Excellentiss. Fac. Pancr. Bruno* in *Lexico Castelli renovato sub voce obesitatis* facit) habitum, vel neutram conditionem retentur nostrô judicio, qvia genus hoc non ita simpliciter involvit morbificam constitutionem. Alioquin autores variant in obesitatis definitione constituenda. *Rod. à Castro de morb. mulier: part. 2. l. 3. c. 3. p. 233.* inquit: Obesitas est morbus in magnitudine impediens coitus operationem, sæpe etiam est symptomata, qvoniam solum pulchritudinem laedit. *Platerius in observat. l. 3. p. 545. & 547.* sub affectibus corpus deformantibus, illiqve incommodantibus complectitur, etiam crassitiem corporis, aliosqve illius tumores præter naturales. *Gabr. Fallopius in operum tom. 2. tr. 10. c. 3. obesitatem,* similiter refert ad pulchritudinis naturalis detectum vel turpitudinem, qvâ proportionem vel quantitatem partes corporis excedunt, vel præter modum auctæ sunt. *Hier. Mercurialis de decorat. c. 6. p. 16. & 17.* dicit, crassitiem laedere pulchritudinem & actiones. Atqve ideò autor *l. a. p. 22.* pronunciat, obesitatem esse symptomata, qvoties solum pulchritudinem & formam laedit; morbum autem, qvoties non solum pulchritudinem, sed & alias actiones offendit. Pariter illud innuit *Petr. Laurembergius in pacicompse c. 6. p. 54.* qvòd obesitas oblitteret pulchritudinem, nec sanitati sit commodo. Sic *Petr. Forestus lib. 31.* agens de fucis & affectibus cutis, vel qvi externam corporis formam deturpant, *cap. 10. p. 60:* illis accenset etiam obesiatis curationem; præter qvæ testimonia plura jam in illud assertum accumulare desino. Referunt etiam qvidam obesitatem ad morbum figuræ, qvod tamen minus commodè fieri ostendit *Mercurialis l. a.* Laudatus Dominus *Bruno* in *dogmat. med. part. 2. c. II. §. 6. p. 283. &c.* nimiam pinguedinem vel obesitatem reducit ad symptomata excernendorum, qvæ præter naturam retinentur; plus enim succi nutritii sive sangvinis qvàm decet, retineri dicit; revehi enim debere nutritiam reliquam materiam lege circulationis sangvinis arbitratur. Innuit etiam illic autor, qvòd morbida qvæpiam constitutio diversò considerandi modò ad plures classes affectuum præternaturalium referri possit, & qvidem interdum ad morbum, causam

iam morbi & symptoma. Subjectum patiens verò in primis est externa corporis integri regio, & musculi, qui qvoad latitudinem suam extenti nutritiō rore purpureō atque albicante, & qvidem non nisi copia vel abundantia excedente, deprehenduntur. Hac in sententia consentientem habemus *Mercuriam l.c.p.22.* qui pronuntiat obesitatem nequaquam fieri ex materia præter naturali sed ex naturali ; ita tamen ut ob immensam copiam lædat. Homo autem tamdiu cum primis augeri vel crescere qvoad proceritatem videtur, quousque basis solidæ fabricæ corporis humani crescit, scilicet ossa, quibus ferantibus in crescendi vel elongandi actione, cessant etiam reliquæ partes, quæ vestiunt ossa. Diximus etiam corporis sani habitum auctum esse obesitatem, quando autem aliæ notæ morbidi status vel tumoris adsunt, tunc constitutio illa potius aliud nomen & considerationem medicam meretur. Solùm itaque in nostro affectu luxuriat pinguedo & musculi, qvoad latitudinem suam in primis aucti. Porrò voluimus in descriptione nostra integri corporis habitum notare, cum alias etiam partium quvarundam peculiarium, tum internarum, tum externalium statum auctum annotarint autores, & hunc qvidem iterum quandoque ex carnosa vel parenchymatica, quandoque verò ex pingvi materia : de quibus in subsequentibus exempla & testimonia occurserint. Qvia in obesitate non bene potuimus excludere musculos vel carnosas partes quadrantibus auctas (licet variam differentiam inter carnis & pingvedinis genesis statuant autores) ideoque pingvedinis mollem in primis abundare diximus. *Galenus 2. de temper: c. 4.* corpulentiam vel carnosum habitum ex sangvine abundante oriri vult, pingvedinem verò ex frigiditate habitus. Sic corpulentia istiusmodi athletis olim propria vel assignata videtur ab autoribus, verum vix absuit ab his pinguedo ; cum robusti ac quadrati talismodi homines ad gymnastica prisorum exercitia admissi, variis modis corpori corroborando & nutriendo studuerint, veluti de his plura inter causas obesitatis recensendas occurserint. Mutuō nexu autem ut plurimum sibi invicem junctum est carnis & pingvedinis augmentum, nec alterum alteri multum

tum obest, *Franc. Sylvius in Prax. med. l. 1. c. 33. §. 4.* ratiūs, inquit, gravatur carne multâ vel nimiâ corpus, frequentius pinguedine. In invalidis & sanis qvibusdam autem pinguedo paniculō carnoso, fibris vel membranulis firmioribus adhaeret, ac ideo corporis habitus solidior atqve corpulentia adesse appetet, & in iis in primis, qvi laboribus moderatis dediti sunt, atqve editi à firmis parentibus; qvibus verò tenerior est corporis constitutio, vita deses, nec non qvando pinguedo laticis copiâ nimium diluitur, flaccidus, tener & candidus quadante. nus oritur habitus corporis, qvi adminiculis qvibusdam, & diætæ vitiis accendentibus, facile in cachexiam abire potest. Quadrant ferè in modò dicta verba illa, qvæ habet *Bauhinus de aqu. medicat. l. 3. c. 2. p. 180.* Satius, ait, putamus afferendum, pingves & obesos pituitescere, qvam pituitosos natura pingescere, Bonus itaqve corporis habitus & obesitas legitima præsupponit bonæ ac legitimæ nutritionis media & modum. Accumulatur etiam tractu temporis pinguedo vera vel obesitas, & qvæ sunt plures aliæ illius legitimæ atqve inculpatæ notæ vel indicia. Hinc intumescentia illa flatuosa corporis totius orta ex uvæ venenosæ comedione, de qua *Hildanus cent. 5. obs. 39. f. 293.* neutiquam propter subitum suum ortum, aliaqve symptoma & indicia obesitas dici vel existimari potuit. Juxta datam nostram definitionem obesitas etiam excedit symmetriam corporis, qvatenus scilicet crassities longitudini non est conformis, atqve sic vasta corpora vel statura longa non continentur sub obesitate, si musculi & reliquus habitus illius corporis proportioni respondet. Aequalis etiam corporis crassities & fagina excedit symmetriam ordinariam in obesitate, nec sola qvæpiam pars, veluti ab errore conformatioñis vel primo ortu, aliave morbidâ constitutione qvandoqve talismodi moles observatur in hominibus. Propter partes ejusmodi diversas magnitudine excedentes proportionem reliqui corporis, homines peculiaria nomina sortiuntur: veluti capite magnô præditî capitones, nasô magnô nasones, labiis etiam labiones vel brachi, mammis nimis prominentibus mammosæ mulieres, pedibus plus justo majoribus pedones dicuntur; sic à crassitie totius

tius corporis qvidam crassi nomen nacti sunt, uti de Dedone Comite Rochlitii aliisque pluribus constat. Nihil verò nostræ dissertationi jam est commercii cum istis elatis partibus, aut cum abdomine solô à varia causa vel materia intus latente atque ideò intumescente. Præterea in definitione indicavimus, quod obesitas officiat variis actionibus vel functionibus corporis modò simul, modò separate; de quibusdam actu læsis sequentia docebunt. Diximus insimul in definitione, quod obesitas potentiam quoque dictas functiones facile sufflaminare, vitæque pausam inopinatò sèpe imperare vel imponere polleat. Si itaque nondum evidenter sagina exsuperans lædit corporis munia, referenda est ad statum neutrum, vel illum, qui non exactè sanus nec invalidus dici potest, interim tamen magis in posteriorem vel deteriorem inclinat. Licet ergò non ipso actu lædat actiones modò plures, modò pauciores pinguitudo, quando scilicet ad summum gradum nondum illa est evecta, at tamen Medici inspectioni vel curæ subjacet eadem, cum præservando etiam Medici teneantur præesse hominibus; æque ac Duces bellici, qui pacis tempore tenentur esse soliti de rebus, quæ belli tempore reqviruntur vel necessariæ sunt.

Meminimus in definitione solum, quod obesitas obfit corporis functionibus, quibus alii addunt, quod animi facultates & ingenium etiam eadem turbentur, torporem contrahant & impedianter. *Trajanus Boccalini* vult, ne Reges Poëtis donna vel saitem non magna admodum largiantur: Si enim vivum & amictum habeant, id sufficere illis arbitratur; namque superfluò apparatu & otio ipsorum ingenia corrumpi, uti pingues gallinæ non ova pariant, & faltones satures venationi minus intenti sint. Notum etiam est, de hac re proverbium. Græcorum: γαστὴρ οὐ παχεῖα τὸν νῆσον γέ τικτει λεπτὸν, pinguis venter non gignit sensum tenuem. Assentiuntur illi trito Galenus in lib. ad Thrasyb. c. 37. & 2. de temper. 4. Pythagoras aliique plures, quos prolixitatis declinandæ ergò non allegamus: cui plura verò arrident de materia eadem. consignata reperiet similia in Job. Cunr. Dieterichi fatro Hippocrat. p. 944. & in Hieron. Mercurinlis de decorat: c. 6. p. 20, quo in loco adductū illud dictum

C

de

de immoderatè obesis in primis exponitur, & ratio ejusdem traditnr. Qvòd sententia illa etiam accipienda sit de crassis, qvi tales ob gulam vel ingluviem aut voracitatem fiant, unde sanguis & spiritus crassi atqve impuri oriantur, & qvòd ideo istiusmodi hominibus apud Lacedemones vituperia & poenæ destinatae fuerint, innotescit ex l. a. p. 21. Plura loca, qvæ adagio illi suffragantur colligi poterunt ex *Jani Huarti Scrutinio ingeniorum ab Æschac: Majore in Latinam translato* p. 147. Sc. Martini Zeileri Centur. 5. Epist. 60. Laur: Gieseleri de peste Brunsvicensis obs: 97. & Petri Laurembergii Pasicompse cap. 6. p. 49. Sc 53. Attributum illud obesitatis invisum declinare voluit obesus existens Bartolus de Saxo Ferrato inter Ictos celebres non ultimus, hic qvippe Ulpianum in L. 1. de Jurisdictione commendat, qvòd rectius dixerit *jus dicendi latissimum, quam longissimum*, longos enim homines raro sapientes esse dixit. Verum procerum corpus vel staturam magni alioquin ab aliis æstimari, illaque singularem autoritatem, majestatem atqve dotes excellentes tribui, non pauca autorum scripta loqvuntur. Qvod verò concernit impedimenta vel mala, qvæ animo oriuntur à mole corporis, licet non semper eadem adesse in obesitate observetur; veluti industrii lingvarum periti ac probi, admodum tamen obesi, mentionem facit *Platerus in observat.* l. 3. p. 548. Facile tamen hariolari possumus, qvòd canes venatici agiles ad venationem aptiores sint tauris saginatis & tardè gradientibus. Atqve hæc, qvæ hactenus adducta fuerunt, circa definitionem monenda esse duximus; de aliis, uti & de ultimis in definitione contentis verbis, qvòd nempe mors facilius immineat obesis quam macilentis, fusius in subsequentibus agetur.

CAPUT III.

Exempla de visceribus qvibusdam vastis, & pinguedine circa certas partes, vel in toto habitu corporis cumulata.

Attin-

Attīngere jam nobis lubet viscera quāpiam, quā magnitudine sua excesserunt ordinariam proportionem, unde ansa indagandi nobis oriri potest, quānam causa magnitudinis variæ existat, quō eadem declinare possimus in obesitate curanda, vel pro eadem avertenda. De jecore verò vasto & exiguo agit Jonstonus in *Thaumato graphia* p. 446. Annotavit quoque Domin. Marchetti (in *Anatom.*: p. 41. & 42.) hepar maximum abdomen mulieris magnopere replens, difficultatem spīrandi excitans, illamque suffocans. De Cardinalis Gvaltieri hepate novem libras suo pondere æquante mentionem faciebant *Ephemerides publicæ ac bellicæ Lipsiae impressæ Anno 1673.* in septimana quarta plague 3. Binis alias jecoribus præditos esse lepores in Bisaltia innotescit ex *Gellii nob̄t. Attic. L. 16. c. 15.* Alia exempla de nimis magno hepate consignata colligere licet ex *Acad: natur: curios: Miscellan: Annorum decuria 1. Anni i. obs. 2. p. 16 & 17. it: ex Exercitat. Medica Henr: Eyssonii & Henr: Meibomii de observationibus rarioꝝ: in nupero subiecto anatom: §. 14. edit. Groningae 1660. ex Pæonis & Pythagoræ Exercit: anatom: 16. a. p. 76. & obs: 16. B. p. 78. Goth. Mæbii fundament: Medic: p. 399. & ex Matih. Moroni directorio medic: p. 216.* Sic etiam de hepate monstrolo in helluone reperto, qui hydropicus periit, observationem habet Dom: Panarolus in *Pentecost: 4. obs: 24. p. 125.* De hepate & pancreate magno itidem annotato agit Iyaac. Cattierius in *obseruat: Borello communicat. 10 p. 41.* Bis etiam hepar magnum à se observatum memorat Phil: Salmuthus cent: 1. *observ. 21.* Duo quoque exempla vaſtorum ac ponderosorum hepatum scribiti noti *Helmontius tr: de Retentis f. m. 381.* ubi autor ab hepatum dictorum & aliorum humorum, lacculorum & tumentium rerum copia ventrem elatum fuisse meminit. Nolumus quoq; ab his abesse observationem de reperto ventriculo magno ac pulmone cum liene parvo in thorace, & hepate magno in abdome obesi, consignatam à Nobil: Domino Gabr: Claudero (amico atque Collega nostro, propter Acad: natur: Curios: honoratissimo) in *Epistola ad Marc. Ruychium data atq; edita Patavii 1661.* Franc. Glissonius in *Anatom: hepatis cap. 2. p. 67.* in Rachitide in primis nimium hepatis incrementum observavit. Sic in ta-

be pectora endemia per Angliam & Hiberniam infantibus
principue familiari ac s̄epissime lethali, ut plurimum hepar su-
pra modum auctum, imo duplō & triplō fermē majus se repe-
risse testatur *Arn: Bootine in observ: med: de affectibus omissis* p. 32.
&c. Arbitratur verò illic autor, quod malum hoc partim hæ-
reditarium existat, partim verò à matre aut nutrice in vietu
multum peccante profiscatur ; cùm vinum, cerevisiam for-
tem, vel aliam siceram & aquam vitæ crebrius ac largius in-
gurgitent. Suspicor tamen malo illi complicato præter hære-
ditariam labem diætæque errorem accusatum non ultimam-
manum imponere carbonum vel cespitis fossili fumum aërem-
que minùs alioquin illic salubrem à quibusdam pronuntiatum.
Præter allegata illa autor modò citatus hepatis incrementum.
etiam in Phthisi seu pulmonum tabe crebrò se deprehendisse
evulgat, hujusque causam aliqualem illic annexit. Non satis
colligo mentem *Casp. Hoffmanni ex ipsius tr: de medic: officinal:*
in prefat: consignatam : ubi tradit quod spiritus vini tam sit
infestus hepati, ut duarum triumve mensium spatiō colliq-
uatione introducta hydropem fecerit, quæ omnibus funesta tue-
rit. Asserunt autem non pauci auctores, quod ex ficubus pro
animalium sagina adhibitis magnopere augeatur hepar, unde
etiam Ficatum pro hepate solo, licet non ab iisdem ortum atq;
auctum sit, usurpatur, de quo *Thom. Reinesius in var: lect: l. 3. c.*
a. p. 394. Joh. Bapt. Porta in Mag: nat: lib: 14. c. 6. p. m. 509. &c.
Porro quod Ficatum συκωτὸν Italīs Fegato pro hepate à sagina
ficuum facto vel aucto, aut pro quovis jecinore accipiatur in-
dicat etiam *Carol: du Fresne in Glossario ad Scriptor: Med: & infim:*
Latinitat: sub voce illa p. 423. addēsis de voce Ficati *Jac: Pancr:*
Brunonem in Castelli Lexic: renovat: sub voce illa. Olim etiam
Athletas ficubus suis usos antequam exercitatos eos Pythago-
ras ad carnis usum, tanquam fortiorem cibum transtulerit,
meminit *Reinesius l. a. lib: 2. c. 8. p. 201.* De iisdem etiam vi-
deatur *Lud: Nonnus de re cibar: l. 1. c. 40. p. 124.* Quod ficuum
usus robustos reddat homines & impingvet, sed simul sudorem
abominabilem pariat, non impugnat *Jul: Cæs: Baricellus in hort:*
genial: p. 214. Casp. Hoffmannus l. a. lib: 2. c. 90. p. 227. & cap. 91. p.

232. de glandibus fabis & ficubus loquens, in primis de duabus posterioribus fructibus dicit, eosdem multum quidem, sed laxum & fungosum alimentum dare. Cui sententia etiam de ficubus suffragatur *Melch: Sebixius de aliment. Facult. l. 2 p. 282.* dum illas dicit plus alimoniam corpori suppeditare, quam alios fructus autumnales; non tamen carnem firmam, solidam atque compactam generare veluti panis & suilla caro, sed laxam & mollem.

BRUYERINUS similem effectum de ficubus pronunciat etiam *Joh: Bruyerinus de reciparia l. II c. 37. p. 496. idem autor l. a. lib. I. c. 17. p. 47.* ita: Scimus, ait, jecurum in suis, tum anferibus, cibariis enutritis incrementum pene incredibile adsumere.

Porrò quod pulmo maximus subinde in hominibus repertus sit, patet ex *Phil: Salmuthi cent: 1. obs. med: 22.* & aliis autoribus pluribus.

Præterea Lienem parvum annotavit etiam *Otto Henrinius in observat: Med: Fernelii operib. annexis obs. 19. p. m. 20.* Lienem triplo majorem observatum reperies ab eodem *ibidem obs. 22. p. 22.* De Liene grandiac parvo exempla suppeditat *Mæbius l. a. pag. 376.* ubi simul autor innuit, quod laniones ex viscerum, præcipue verò hæatis & lienis parvitate, carnis bonitatem dijudicare soleant. Docet id ferè etiam *Jonstonus in thavmatograph: p. 446.* scribens: vastum Lienem in corporibus emaciatis sæpe repertum esse. Hæc autem attentionem & inquisitionem merentur, quid pro sanguinis perfectione atque ita nutritia materia conferant illa viscera, cum minora illa bonum, majora verò eadem deteriorem corporis statum comitentur aut portendant. Alia exempla magni lienis depromit *Mæbius l. a. pag. 399. & 400.* ubi autor laudatus iterum allegat, quod aquam è nive vel glacie solutam bibentes magnos habeant lienes; idem hoc evenire in locis palustribus degentibus, indicatur *ibidem.* Sic maritimis locis endemium illud & alia lienis mala esse asserit ille. De aliis exemplis lienis magni & exigui, agit quoque *Andr: Vesalius de human. corpor. fabricatom. 2. l. 5. c. 9.* Evolvantur etiam in hanc rem *Moronius in director. med. p. 263. Miscellan: Acad. nat. curios. l. a. obs. 2. p. 15. & 17. atq₃*

obs. 29. p. 100. &c. & Rumlerus in observat. med. 52. p. 32.

Communis alias est veterum traditio, qvòd bruta cre-brò depascentes asplenum, vel scolopendrium, plantam illam notam, splenem deperdant. De hujusmodi efficacia scolopen-drii pro splene & epate imminuendo ac restituendo aliisqve vi-tibus, vix tamen veritati respondentibus, allegata videantur in Remb: Dodonei Stirp. hist. pemptad 3. l. 5. c. 8. p. 465. ubi autor hic effectus ejusmodi figmento postulat & fabulis anilibus ac-censet. Utrum vero hic autor omnem vim spleni inservientem in aspleno impugnet, non satis ex loco illo colligo. Interim, qvòd splenem atqve jecur reseret illa planta, priori sententia quadantenus favere videtur Casp. Hoffmannus de med: offic. l. 2. c. 20. p. 442. De aliis, qvæ lienem pariter absumere dicuntur agit Joan. Bruyerinus de recibar. l. 1. c. 17. p. 47. quo in loco si-milia alia indicantur, qvòd scilicet mirabilis sit qvorundam ci-borum antipathia contra qvædam viscera.

De magnis renibus in falaci homine repertis, prostata Historia in Salmuthi Cent. I. obs. 22. Alia de magnitudine nota-bili renum communicat Scultetus de trichiasi admiranda p. 37. & 39. De similibus renibus post suppressionem urinæ obser-vatis Dom: Panarolus in Pentecost. 2. obs. 40. p. 53. Asseverat et-iam Helmontius tr. de retentis f. 3813. qvod viderit persæpe alte-rum renem calculis obstipatum monstrose excreuisse. De ma-gnis ac parvis renibus testimonia etiam allegat Moronus l. c. pag. 383. De minoribüs renibus communicat etiam nonnulla Timaeus l. 3. cas. 28. p. 145. & 146. Alter etiam ren interdum, longe major fuit repertus, quando alter defuit in hominibus, de quo erudiunt nos Pœonius & Pythagoræ exercitat: anat: 34. p. 190. Similis historia etiam innotuit in theatro anatomico nostræ Salanae Aano 1681, d: 18. Novembris.

Hactenus dicta merapiunt in admirationem & cognitionis accuratioris desiderium, utrum scilicet res qvædam certis parti-bus augendis vel minuendis verè & specificè destinatæ sint, vel-ut ita dari multi autores adstruunt. Præterea cordis magnitu-dinem quadruplè excedentem statum in bibulo qvopiam, qvi nimis helluationibus indulxit, consignat Otto Heurnius in obs. 28.

Plura

Plura exempla de corde magno vel parvo continentur in *Miscellan. Acad. natur. curios. l. a. obs. 70. p. 171. &c.* His addatur etiam Excell. *Joh. Dan. Horstius in Manud: ad Medic: p. 37. & Paon & Pythagoras in Exercitat: anatom: 23. p. 130. & Ex: 24. p. 133.* Corda vero parva concessa esse salacibus innuit *Germannus de miraculo mortuorum. l. 1. p. 104. §. 10.* Qvod assertum ex subsequentibus dilucidari poterit, ubi indicabitur, qvod crassi sterilitati obnoxii atque macilenti in venerem proni, & ad propagandam sobolem aptiores obseruentur. Juxta multorum opinionem ii etiam, qvibus cor parvum est concessum, audaciores existere dicuntur, de qvo *Pictorius in cent. 1. question. Phys. 65.* Cui addi possunt idem argumentum attingentes *Alb: Kyperus in Anthropolog. p. 16.* Idem illud probare conatur exemplō qvorundam brutorum, qvæ majori corde prædicta sunt, ratione proportionis de reliquo corpore conceptā *Wolff: Waldungus in Læographia c. 16. p. 34.* Qvod animalia stupidiora magnō corde prædicta sint, uti & timidi homines; audaces vero partim adstruit item *Celebris Joh: Dan: Horstius l. c. p. 37.* De materia hac, qvōd non audaciæ causam vel ansam præbeat cor magnum, & parvum tristitia, sed potius spiritus, concludit *Voigtius in curiositat. phys. p. 148. &c.* Non plane absurdum hoc est, velut inter obesorum incommoda etiam similia occurant; namque in gracilibus spiritus agiliores sunt qvam in obesis, in qvibus eqvidem magnitudine partes variæ, non autem adeò spiritus copiâ luxuriant.

Ex *Linschoti cap. 29. & 34. refert Georg: Hornius in histor. natural: l. 1. c. 15. p. 53.* qvod in India Mestizi (hoc est, qvi patre Lusitano, matre Inda nati sunt) similes existant Indis, & qvod ii plerique inflatos ventres habeant, tertiam verò generatione Lusitani plane in Indos degenerent; homines illos etiam propter dictam notam Berrigois, seu ventres dici innotescit ex locis allegatis.

Præter hanc recensitam molem partium diversarum etiam adipem vel pinguedinem copiosam quandoque auxisse vel obsecisse partes qvaspiam experimur in historiis medicis;

qvas-

dicta pinguedo etiam subinde circa minus obesorum partes quasdam luxuriavit. De corde, omento & mesenterio magnopere obeso pinguedine in pueris, quem etiam ob reliquam totius corporis pinguedinem exsuperantem obiisse arbitratur Th. Kerckringius in *Spicileg. Anat.* 66. p. 134. De abdomen infarcto pinguedine Th. Bonetus in *Anatom. pract.* p. 133. & 632 De pericardio mulieris pinguedine penitus circumdato Th. Bartholinus cent. 1. *histor.* 92. De corde principis Lunenburgensis, quod totum pinguedine immersum fuerit, testatur Joh: Jessenius in *Anatom. Prag.* p. 25. De corde quopiam ex sola pinguedine constante Helmstadiensis Academia programma Anno 1657. impressum fidem facit. De hoc & aliis exemplis cordis adipem occultati mentio quoque fit in *Exercitat. Medica Henric. Eyssonii & Henr. Meibomii de observat. rarioribus in nupero subjecto anatomico* §. 25. Groningae edit: 1660. Sic de omento in macilento viro pinguedine valde circumfuso, adeò ut nullum ferè vas meseraicum & longè minus glandulas mesenterii lustrare licuerit observationem continet l.c. §. 8. & 9. De morte subita ab adipis copia pericardium in vestiente Bonetus l.a. p. 699. Annotata quoque prostat mors præcepis ortà ex nimia pinguedine circa pulmones præsente & ex aliis adhuc quibusdam causis in *Acad. natur. curios. miscellan. Annor. Decur. I. obs.* 101. p. 233. Sic de ovibus, quarum renes pinguedine undique obducuntur, quod intercedant, idque contingat pabuli ubertate, videatur Aristoteles 3. hist. anim: 17. Causam verò mortis illius oriendi à pinguedine, quatenus vasa renorum eadem intercludat vel comprimat, atq; ita mala varia ansamque mortis contrahat, arbitratur Marc: Mamilpighius in *Epistol. anat.* p. 112.

Item etiam his anneximus autorum loca, quæ exempla & historias de obesis continent, quas verbotenus exscribere hoc loco nobis nec licet nec libet. Evolvantur ergo de iisdem Thom. Bartholinus cent. 2. Epist. 81. & 82. p. 661. Idem in cent. 3. *histor. anat.* 88. Tulpinus cent. 3. obs: 55. p. 269. Jac: Dan: Ernesti in *Bilderschause* p. 97. &c. & p. 101. Th. Bonetus l.c. pag. 1705. Jonstonus l. 34. c. 2. Job. Cunr: Dieterichius in *Fatres Hippocratico* p. 944. Sennert. in *Prax. Med.* l. a. p. 21, 22. & 23. Monnum

ronus in director. Med: p. 326. Zwingerus in theatr: vite hum: volum. 17. l. 6. p. 2577. Platerus in observat. lib. 3. p. 547. Mart. Zeilerus in Cent. I. Epist. 41. & cent. 3. Epist. 81. Salmuthus in Panciroli memorabil. l. 2. p. 519. Petr. Laurenberg. in Pasicompse c. 6. p. 53. Sic constat de Epaminondæ milite qvopiam , qui ita obesus fuit, ut quatuor clypei non tegerent ejus ventrem , propter qvem etiam nunquam sua pudenda ille vidisse dicitur. Non exigua etiam staturæ & obesitate prædicti fuisse evidentur Hebrai illi Rabbini Eleazarus & Ismaël , qvibus tam grandes ventres fuisse referunt historiæ , ut cum starent faciebus & corporibus juncti, duo validi boves inter eos transire potuerint , neutrum contingendo, de qvo Laurenberg, in Musomach: p. 64. & alii plures. De crasso qvopiam viro, qvi neglexit corporis exercitum in juventute , & qvòd usu panis tosti , cumini atqve a-nisi seminis frustra ausus sit imminuere molem corporis, vitam-qve suam conservârit popâ suâ , cum à Tyranno qvopiam ad carceres condemnatus non posset in illos intrudi , ob molem, nimiam , consignata legi possunt apud Zeilernm cent: 5. Epist: 24. Porro Amalricus Rex Hierosolymitanus insigniter pinguis fuit, ut more sceminarum mammillas haberet cingulo tenus prominentes , ceu recenset Gvil: Tyrius de bello sacro l. 19. c. 3. Miræ magnitudinis & lactantium obœsarum mulierum mammas superantes, vidi etiam in crasso viro Platerus l. a. p. 548. Lac qvoqve in mammis obesorum subinde reperiri ex inferiùs dicendis patebit. Suppeditat qvoqve nonnulla de obesis exempla Job. Ravissus Textor in officin: histor: l. 2. c. 47. p. 137. Qvo in loco jucunda illa historia etiam continetur de Leone Byzantino obeso cuius uxor pingvior exstitit , qvi sophista aliquando factionem vel seditionem composuit , dum vasta suâ obesitate risum movit populo & verba fecit de se suaqve conjugè , cum qva placidè & quietè se in locis angustis contentum vivere dixit ; qvam historiam etiam allegat Job: Adam: Weberus in der Unterredungs-Kunst part. 2. p. 213. Plures historias de obesis aliis colligere licebit ex iis , qvæ legentur in capitibus seqventibus consignata.

CAPUT IV.

De obesitatis variis incommodis, symptomatibus & conditionibus,

Incommoda varia, quibus obesi obnoxii sunt perbenē complectitur verbis sequentibus. Avicenna lib. 4. Fen. 7. tract. 4. c. 5. f. m. 968. quae huc transferre nobis libet: Pinguedo superflua, ait, est impediens corpus à motu & deambulatione & operatione, coartans venas coarctatione constringente eas: quare oppilit spiritui vias suas, quam ob rem extinguitur multities: & similiter non pervenit ad eos spiraculum aëris, quare corruptitur propter illud complexio spiritus eorum: & sunt in timore quod expellatur sanguis eorum iterum ad locum constrictum, quare fortasse findetur vena subito scissione perniciosa. Et in hujusmodi quidem dispositione, quae est ante eam, accidunt eis constrictio, anhelitus, & pulsus cordis: quare succurratur tunc dispositioni eorum cum phlebotomia. Et isti quidem penitus expositi sunt morti repentinæ. Et ad summum mors super ultimatos in pinguedine festinat, & proprie illos qui in pinguantur in prima ætate: ipsis enim minutæ habent venas, & constrictas. Et sunt expositi apoplexiæ & paralysi, & pulsui cordis, & diarrhoeæ propter humiditatem ipsorum, & malitiæ anhelitus, & syncopæ & febris malis: & non tolerant famem, neque sitim causa constrictio-
nis meatuum spiritus, & vehementiæ frigoris complexionis & paucitatis sanguinis & multitudinis phlegmatis. Et homo quidem non pervenit ad ultimam magnitudinis impinguationis, nisi cum est frigidæ complexionis. Et similiter isti non sunt generantes neque producentes embryonem, & sperma ipsorum est paucum: & similiter, quæ de mulieribus sunt pingues non concipiunt: & cum concipiunt, abortiuntur, & earum appetitus iterum est debilis. Et cum isti quidem omnes curantur cum medicinis, non fortasse penetrant medicinæ in venas eorum usque ad membra eorum læsa. Et quando infirmantur, non sentiunt nocu-
mentum velociter, quoniam sensus eorum sunt debiles. Et
phlebo-

phlebotomia eorum est difficilis. Et in eorum solutione ventris est timor : fortasse enim movebit humores eorum, & non erit possibile, ut penetrant in venas, redeundo propter coarctationem earum : quare fortasse ducet ad perditionem illud. Si autem faciunt aliquid, infirmat eos ; quoniam calor eorum innatus est debilis, quoniam ejus locus est strictus &c. Hactenus Avicennæ verba, quæ propterea huc transcribere volui-
mus, quia continua serie neminem fere vidimus melius obesi-
tatis conditiones annotare quam eundem. *Thom. Ficius in Simio-
tices part. 2. c. 2. p. 147.* de nonnullis recensitis symptomatibus loquens, rationes illorum ibi annexit. Dicit etiam autor præ-
ter adducta illa incommoda calorem nativum imminui, humo-
res non ventilatos putrefcere & obesos à vesicæ calculo per-
fectionem ægrè liberari &c.

Porro obnoxii crebrius sunt obesi variis catarrhalibus affectibus à sero oriundis, colicæ, singultui, cephalalgia, au-
rium ac dentium doloribus & malis aliis, erysipelati item
vel inflammationibus variis, ulceribus diuturnis, tussi, ardore
ventriculi &c. De nonnullis antea memoratis affectibus jam
sigillatim adhuc dispiciemus, cum ex eorundem consideratio-
ne non nihil lucis vel commodi in doctrinam vel cognitionem
& curationem obesitatis redundare posse arbitremur.

Corporis verò difficilis motus vel immobilitas facile o-
ritur ab obesitate excedente, cuius causa in promptu est : in-
farcit quippe pinguedo ut plurimum omnes artus & partes mol-
les motui destinatas, unde musculi non promptè cedunt pro
motu absolvendo ; articuli etiam ideo non facile flectuntur,
quia cutis & tendines pariter ob dictam illam remoram non
possunt adeò parere motui. Atque sic ii, quibus obesitas &
hujus contrahendæ studium voluptarium est, sibi quasi Paraly-
sin, carcerem aut compedes spontaneas accessunt. Qvod de
lassitudine spontanea effatur *Hippocrates 2. Aph: 5.* scilicet spon-
taneas lassitudines morbos denunciare : id de obesis haud dif-
ficerter dici potest ; immobilitas enim corporis, torpor, procli-
vitas in somnum aliaq; plura spiritus minus alacres arguunt, &
sepe majora mala, scilicet Apoplexiā, Paralysin veram & alia

similia mala, vel vitæ analysin portenduntur. Exempla illorum
qui loco moveri non potuerunt solâ suâ ope nisi, propter in-
gentem ejusmodi suam sarcinam corporis, non sunt inaudita.
Sic de Nicomacho Smirnæo tandem ab Aesculapio curato im-
mobilitatem talismodi asseverant *Galenus de differentiis morbi cap.*
9. & Cal. Rhodiginus in Antiq: lect: l. 2. c. 13. De Henrico VII.
Rege Angliae mentio fit apud Thuan. ad Ann. 1547. lib. III. quod
multi succi abdomine adeò gravis & iners evaserit, sanguine
scilicet in pinguedinem versò, ut vix per ostia ingredi, neque
scalas descendere potuerit, sed in cathedra positus machinis
in superiora ædium subvehiri debuerit. Hinc propter agilita-
tem & alia promptitudinis ad bella denegata adminicula for-
te pingues milites à bello arcentur, juxta *Lipsum in Polit. l. 5. c.*
12. §. 26. De variis partibus quomodo ad motus suos ordina-
rios ineptæ reddantur, disertè loquitur *Fallopis l. a. p. 329.* De
Romana muliere nobili, non admodum mobili, cui pinguedo
infra umbilicum ad genua usque prolapsa fuit, aut dependit,
quod illa tantæ fuerit molis, ut ex conjectura triginta circiter
libras & tortasse amplius excederet; cui etiam fascia lata sua
fuit collo & humero alliganda pro mole illa sustinenda, de hac
inqvam dicta hæc refert *Dom: Panarolus in pentecost: 4. obs: 32. p.*
130. Nota etiam mihi est mulier etiamnum in vivis existens,
quæ non nisi bajulorum aliquot adminiculò locum vertere &
leatum occupare vel deserere potest. Molestus magis redditur
motus corporis istiusmodi miseris hominibus, si celerius cur-
rere, saltare, vel loca acclivia ascendere conantur aut tenen-
tur; respiratio enim necessaria minus succedit, ut ideo anhe-
li magis redditur inde uidem, qui alioquin asthmati ut plu-
rimùm sunt obnoxii; ïde hujus verò ætiologia, non est, ut nimis
anxiè inqviramus; vasa quippe sanguitera, ab abundante
pinguedine corporis habitum infarciente, comprimuntur, ut
ideo circulationem sanguinis promptam non admittant. Ta-
ceo remoram, quam pulmonibus expandendis atque aëri suf-
ficienti in eosdem recipiendo injiciunt abdomen extensem &
musculi intercostales, quibus pinguedo impacta motum suum
liberum suffuratur. Quam postremam causam inter alias ac-

cu-

cusat Excell: Paul: Ammannus in Parenesi ad discentes p. 151. Proinde, qvia nimis obesi difficultatem respirandi, apoplexiā, syncopen aliaqve mala varia, & mortem ipsam repentinam, perpeti subinde solent, istos ad eqvuleum jure non posse duci, statuit Fort: Fidelis in relat: med: l. 2. c. 3. p. 231. &c. Propter ineptitudinem eundi & difficilem anhelitum itidem obesos ab onere, subditis qvibusdam incumbente, scilicet itinere, pedestri imprimis fuscipiendo, immunes esse arbitratur autor citatus, & l. a. c. 10. p. 249. &c. nonnulla adhuc circa eorundem conditionem excipit, qvatenus citius onus illud subire teneantur. Etiamsi reperti sunt qvandoqve obesi, qvi agiles quodantenus & ad choreas non plane inepti fuerunt, (veluti apud Platerum l. a. p. 548 exemplum qvoddam legitur) vix tamen cum gracilibus ea ratione concertare & continuare motum validum corporis valuerunt. Qvare, qvibus ejusmodi motus obtruditur, invitis canibus, ut ita loqvar, venari coguntur, nec diu, vel sine molestia motui vel exercitio corporis vehementi atqve continuato iidem interesse possunt. Ideoq; rectius videtur statuere Paul: Zachias in qvæst: med: legal: tom. 2. l. 6. tit. 2. qvæst: 4. qvòd obesi propter difficilem respirationem aliaqve mala nova metuenda, præter illa, qvibus illi jam obruti sunt, merito à supplicio chordæ, explorandis flagitiis & veritati alioquin destinato, absolvuntur. Utut res non indigere probatione prolixâ videatur, qvòd obesi orthopnœa vel asthmati sint obnoxii; si tamen expetantur exempla & testimonia id adstruentia, peti eadem possunt ex Plini L. II. c. 37. Petr. Foresti l. 31. obs: 10. p. 60. Bald. Timæi à Gildenkee. obs: med: lib. 6. obs: 12. p. 260. &c. & Georg. Henr. Velschii Hecatast. 2. obs: 61. p. 34.

Præterea adest compressio & angustia vasorum in obesis, qvæ non parum obest circulationi sanguinis & spirituum generationi; imò qvia partes ubiqve repletæ sunt pinguedine, non tanta copia sanguinis sæpe continetur in vasis; uti quidem in macilentis, veluti illos etiam ὄλιγαις pronunciat Aristoteles, aliiqve plures, qvi ideo varia mala in eosdem redundare statuunt. An etiam interdum pinguedo in pinguitudine corporis vasa intret, illic concrescat & asthma, lipothymiam

mortemqve inferat, propter sanguinis circulum cohibitum, exacte adstruere non valeo; pluries verò in vasis sanguiferis materiam vel cordora alblicantia, adipi concreto simillima, reperta esse ex Velschii obseruat: Episagm: 34. p. 22. aliisque locis autorum dispalescit.

Accusant porrò autores exsuperantem pinguedinem, qvòd cuti densitatem inducat, unde pori cutis constringantur, ne serum è corpore evacuari possit: veluti Carol: Piso de morbis à colluv. serof. oriundis ac prætervisis obs: 129. p. m. 350. causam hanc & pannos sericos vel stragula similia coccō infecta accusat, qvòd persona illustris obesa crebrò dormiens contenta iis, arthritidem contraxerit; docet qvippe autor illic, qvòd vi eximiā adstringendi prædicti sint ejusmodi panni infecti ob coccum: veluti plura proximè de eadē materia trademus in scrutinio nostro amuletorum, qvòd statuentibus nonnullis autoribus, stragula talismodi, tūm ob dictam, tūm ob alias causas suspectas plures non ita locum reperiant, contra vulgi opinionem, in variolis prolestandis. Deinde volunt etiam autores, qvòd forinsecus' admota medicamenta non ita incutim penetrare, atqve conseqventer in sanguiferis vasis mediante circulō sanguinis diffundi possint. Confirmat hoc Job. Theod: Schenkius in Syntagm: med: p. 135. qvod obesis parum pro sint linimenta propter pororum angustiam; graciles verò diuturno illorum usu viscerum alterationem persentilcant. Testatur quoqve Helmontium tr. de febr: c 17. S. 12. & 13. qvòd emplastrō suō febrifugō centenas quartanas tuto sanaverit sine recidiva, licet autumnales fuerint. Subjungit autem verbis istis etiam autor, qvòd emplasti dicti exterius cuti admoti ob sequia tardiora fuerint in obesis; de quo itidem in scrutinio nostro amuletorum plura occurant: ubi etiam trademus, cur foris admota corpori venena calidores & majori pulsu prædictos citius inficiant ac interficiant, & qvod morsus venenatorum animalium inflictedus cuti teneret illisqve locis, ubi multæ venæ & arteriæ prostant, citius officiat. Atqve ideo etiam fortassis contagiosa vel pestilens materia corpori extus accedens

non

non ita subito obesos afficit aut inficit, de qua materia paulò post plura movebimus.

Deinde sensus tactus habetudo dicitur inesse obesis, cùm pinguedo agrè punctus vel alias violentas læsiones aut incisiones persentiscere credatur, de quo varia autorum loca vel testimonia nota sunt. Ex multis sufficiente sequentes autores, scilicet Joh: Andr. Graba de cervo t. 28. p. 293. Inter alia penem pingvedine idèò destitutum esse, ne sensus abtundatur & voluptas minuatur, statuit Alb: Kyprius in Anthropol: I, l. c. 9. p. 141. Joh: Bettus de erti & natura sanguinis p. 70. & 71. adstruit itidem nimis pingves non bene sentire, soporibus esse deditos, celeriter senescere, & steriles escere, de quibus nobis suppetunt etiam alia testimonia mox recensenda.

Comperimus autem obesos in somnum esse proclives: Sic Athenaeus l. 12. c. 26. Elianus l. 9. de var. histor: & Nymphis Heracleotes lib: Heraclea 2. de Dionysio filio Clearchi & Siculorum tyranno enarrant, quod adeò corpore obeso præditus & somno profundò sapè detentus fuerit, ut non nisi aciculis punctus suscitari potuerit, qvòd inter alios etiam annotat Thom: Bartholinus in anatom: l. 1. c. 3. p. 17. Referunt etiam autores, qvod Dionysius ille 55. annos vixerit, cum alias Hippocrates ejusmodi homines θεαχιωτίγες pronuntiet. Istum tamen crassitudine tandem suffocatum esse enarrat Athenaeus l. a. cap. 27. Laudatus Conringius loco sapientissimo p. 91. refert athletas Græcorum somnolentiaz nomine male audire Platoni 3. de legib[us] volumine. Marc. Malpighius in Epist: anatom: p. 106. scribit: Sapere obesos plus justo somnolentos esse, & tandem quasi obscuratò vel oblitteratò pulsu absq[ue] febre suffocatos interisse, non sine respirandi angustia; plura etiam animalia, cum autumno impensè faginata sint, somno correpta in latebris absq[ue] cibo per hyemem degere, donec dissipata pinguedine actior redditus & excitatus sanguis ad nova munia inducta vigilia revocet. De his nonnullis verò alio in loco nostræ dissertationis fusiūs agetur. Qvod autem somni & torporis causam concernit, à curioso Malpighio l. a. p. 104. &c. prætensem, aliis trutinandam relinquo, num suspicio ipsius locum inveniat, dum arbitratur; qvòd

ex

ex vasis adiposis vel fibrosis corporibus omenti vel aliarum partium adipis aut pinguedinis nonnihil materiae pinguis in venas infundatur, atque conseq[ue]nter inter alios affectus somnus inde excitetur. Deniq[ue] de obeso in lethargum, & non longè post in mortis fauces irruente, historia legitur in *Excell. D.D. Paul: Ammani Med. Crit: cas. 65. p. 335. &c.*

Qvod spirituum penuriā quoque laborent obesi, ex antea dictis & adhuc dicendis patescit; atque hinc promanant varia symptomata, inter quae referunt etiam autores timiditatem & metum, quem magis experiri dicuntur illi, quam gracieles. Innuimus jam ante, qvod obesi etiam minus ingeniosi credantur existere: Sic *Isbr: Diemerbrockius in anatom: p. 285.* disqvirit, cur obesi minus alacres & ad venerem apti sint, item cur eunuchi atque castrata animalia pingviora evadant & langvidiora ac minus animosa &c. Sic docet etiam *Timaeus l. 3. cas. 46. p. 187.* qvod castratio homines & animalia pingvia quidem, sed non fortia & generosa reddat.

Potissimum causam quoque in spirituum langvore ac penuria requiescere suspicor, qvod communi pene suffragio autorum uterque lexus obesitate obrutus ad sterilitatem & segnitatem generandi inclinet. *Aristoteles l. 2. de part: an: c. 5. Georg: Pictorius cent. 1. quest. phys. 24.* & alii plures Aristotelis vestigia sequentes ab ὀλιγαμίᾳ obesa corpora sterilia esse statuunt; verum tanta portio sanguinis facile seminis exiguae quantitati subvenire & sufficere posset, ne desiceret generationis materia & effectus, nisi spirituum penuria & alia impedimenta magis accusanda forent in obesitis. Inter sterilitatis causas recenset etiam obesitatem *Laz: Riverius in Prax: med: l. 15. fol. 473.* eamque corrigendam censet extenuante viciis ratione & convenientibus evacuantibus. Qvod utriq[ue] sexui noceat in generationis negotio nimia obesitas, indicat *Fort: Fidelis in Relat: med: l. 3. c. 4. p. 364.* Viris nocere eandem, nec prolificos ita esse illā onustos, innuit quadam tenus *Bartholinus cent: 2. Epist: 83. p. 666.* Evolvantur etiam in hanc rem *Hofferus in Herc. Med. l. 7. c. 1. p. m. 367.* *Sebizius l. 5. de alim. Facultat. Africana: 9. Loc. med. 4'. p. 302.* *Sinibaldus in Geneantr.* p. 512. *Plinius l. 2.*

I. 2. c. 37. Wittichius von Unfruchtbarkeit der Weiber p. 13.
Hippocrates in libr. de superfactatione p. 44. de muliebr. nat: & τοι
 αἰθαλών p. 250. Innumera loca alia idem hoc adstruentia, ex
 autoribus facile colligi possent, qui de sterilitate utriusque
 sexus, aut de obesitate agunt, si opus foret. Rationem vel
 causam sterilitatis in mulieribus obesis in primis accusat omen-
 tum *Hippocrates* s. aph. 46. quod illō uteri os comprimatur, un-
 de mulieres prius non concipient quam extenuentur. Suffra-
 gantur huic opinioni innumerī alii autores, veluti inter istos
Avicenna hanc quoque sterilitatis rationem reddit. De ea-
 dem sententia & aliis ejusmodi impedimentis fœcunditatis
 confer sis etiam *Hier. Mercurial: de decorat: c. 6.* p. 19. & *Joh.*
Jonstonum in Idea medic: universal: l. 10. p. m. 664. qui, veluti
 alii plures faciunt, omentum pariter dicta ratione accusant.
 Verum utrum non aliæ causæ in præpingvibus mulieribus ma-
 gis accusari possint meditentur curiosi pathologiaz gnari. Non
 absurdā eqvidem videtur historia communicata à *Dom. Pana-*
rol: in Pentecost: 3. obs. 10. p. 69. quod omentum crassum, durum
 ac ferè lapidosum in muliere quapiam uterum premens, eidem
 sterilitatem intulerit. Quod genitali arvo eqvarum non ita
 conferat sagina, constat etiam ex seqventibus verbis *Virgili:*
Georg. lib. 3.

Sepe etiam cursu quatiant & sole fatigant,
 Cum graviter rousis gemit area frugibus & cum
 Surgentem ad Zephyrum paleæ jactantur inanes.
 Hoc faciunt nimio ne luxu obtusior usus
 Sit genitali arvo, & sulcos oblinet inertes:
 Sed rapiat sitiens venerem, interiusque recondat.

Spirituū verò pauperies, & moles abdominis (unde uterus
 non benè concipere, vel conceptus foetus contineri atqve nu-
 triri potest) officiunt maximè & infelices matres ut plurimum
 efficiunt eas obesas. Dubium quoque non est, qvin ejusmodi
 mulieres etiam difficulter pariant, si conceperint: Sic de mu-
 liere obesa in hyeme difficulter pariente agit *Forstius* l. 28. obs.
 med. 74. p. 755. Indifferenter tamen pronuntiat *Velschius* in
 curat. propr. decad. p. 469. quod obesæ difficulter concipient &

pariant. Addunt iterum aliud aliij, licet tandem concipere & parere soleant talismodi mulieres, liberi tamen harum non sint vivaces ; cujus rationes præter jam dictas, forsitan non difficulter aliæ plures in medium proferri possent. Nota est qvoq; mihi mulier etiamnum vitâ gaudens, nec segnis existens ad actiones suas corporis atque animi expediendas, qvæ qvia ab domine tumente & à partu primo, vel hæreditariâ traduce, aut aliâ causa contractâ atque adhuc persistente prædita est, hactenus ægrè peperit, & minus vivaces aliquot liberos in lucem enixa est. Ut revertamur parumper ad sterilitatem paulò ante attactam, prostant eqvidem exempla de obesis qvibusdam, qui liberorum exstiterunt parentes, qvod comprobat Gabr: Fallopianus l. c. pag. 329. Exemplis paucis idem illud confirmant de viris obesis Timæus à Guldenekee l. 2. obs. 6. p. 263. & Platerius l. a. p. 548. Verum de eo qvod fit plurimum, canon ille medicus, & de exsuperante qvidem, nec mediocri obesitate loquitur, qvôd eadem sterilitatem inferat ; & qvidem hoc iterum citius credendum de mulieribus qvâm maribus. Ex qvibus dictis seqvens qvæstio qvadantenus etiam decidi posset : disqvirit autem Paul: Zachias (in quæst. Med. Legal: tom: I. lib. 3. tit. 1. quæst: 6. p. 234. & 435.) de obesitate impotentiam conjugalem causante, & arbitratur matrimonium non esse dissolvendum si alterutra persona conjugum solum obesa sit. Singularem verò dissensum qvasi & mutua impedimenta statuunt autores intercedere inter pinguedinem & facultatem ac partes genitales. Sic Marchetti in Anat. p. 59. annotat qvod testes inter alias partes paucas corporis pinguedine careant. De pene pinguedine pariter destituto, alio in loco dissertationis nostræ agitur. Utrum ergò juxta Marc. Malpighii in Epist: Anat: p. 106. & 107. sententiam mediantibus ductibus ad genitalia, organa deferatur, atque eadem semen constituat, admodum ambigo. Si verè illud ita esset, sine dubio maximè fœcundi forent obesi, utpote qvos materia illa pinguis, pro augendo semine, non destituit.

Qvod juxta memorata incomoda etiam obesi ægrè ferant famem, colligi potest ex sequentibus. Schach Saadi in Persianischen

schen Rosenthale (ex Olearii interpretatione edit:) l. 3. hist. 9. scribit : qvòd duo Monachi, & alter qvidem crassò vel obesò, alter verò macilentò corpore præditus, in carcerem conjecti nihil cibi impetraverint intra qvatuordecim dies , qvò tempore ab solutò prior mortuus, posterior verò vivus superstes repertus fuerit : cuius inopinatī ac diversi eventū causam reddiderunt postea , qvòd posterior adsverat ante jejuniis, cùm alternis diebus semel solum cibum assumserit ; obesus prior verò qvotidiè ter consverat se cibis replere.

Deinde obesos etiam non ita trigore affici dicunt qvidam, prætendentes pinguedinem munire internas partes , ne frigus adeò in corpus penetrare illudque laedere possit. Verum alii contrarium potius tuentur , indicantes pinguedinem destitutam esse pene vasis sangviferis , atqve ideo simul caloris foco vel fonte, unde citius frigus persentiscant obesi : Frigidioris autem esse natura illos qvam graciles, & eos qvidem citius , qui à nativitate obesi existant , qvam qui ascitiā abundant pingvedine , statuit Paul: Zachias l. a. tom. I. l. 5. tit. 2. quæst. 12. p. 403. Qui plura de pingvedine rescire desiderat, qvmodo scilicet eam velint qvidam à frigore concrescere , frigidam esse partem, & à frigore tueri obesos, adeat Fr. Vallesium in controvers: med: l. 1. c. 10. p. 33. &c.

Præterea monet Hippocrates 4. Aph: 7. qvòd carnosí non ita ferant vomitoria , de quo qui plura indagare cupit, consultat eos, qui in dictum locum commentati sunt.

Dehinc qvod dentitionem difficilem experiantur pueri obesi, in primis verò si alvus eorundem sit adstricta, percrebescit effato Hippocratis 3. Aph. 25. In quem locum videri potest Sebzius Exercit. Patholog. tom. I. p. 198 &c. & qui in specie iterum aphorismum dictum notis illustrant. Recordor etiam pueruli obesi, qui non ita diu abhinc convulsiones patiebatur, dum dentitione laborabat. Inferimus his porrò, quòd de copulentis refert Isaac Schoockius in problem: histor: medic: 18. p. 17. qvòd in infantum & virorum corpulentorum mammis lac observaverit.

Sed nondum omnium calamitatum in obesis obviarem

finem attigimus, cùm Rhazes tract. 4. c. 19. f. 91. inter ægritudines obesis familiares recenseat etiam mortem subitaneam & venarum ruptionem. Postremo illi malo obnoxios itidem eos pronuntiat *Cachetus in controversiæ theoreticæ prædictæ ad sect. I. Aphor. Hippocr. p. 214.* Vasorum sanguiferorum hæc apertio verò vitæ vim aut finem facile & inadvertenter sæpe inferre potest ; si in cavitate abdominalis aut thoracis dicta vasa rupta sanguinem (qui vitæ est pabulum ac vehiculum) eructet. Atque sic ejusmodi mors subitanea in iis æque ac aliis oriunda, falsò subinde in Apoplexiæ, venenam in perniciem clanculum mistum ac datum, aliamve causam deleteriam refertur ; sicuti errorem ejusmodi funerum sectio post mortem interdum detexit.

Qyod insimul obesos apoplexia facile obruat & perimat, multi perhibent. :: Sic de nobili quipiam à pleniori suo corporis habitu subito apoplexiæ vita sublatâ, observationem suppeditat *Timæus l. 6. cas. 2. p. 262.* Exempla plura de eo inferius, circa nicotianæ usum attingendum, occurrent.

Hætenus enumeratis addunt etiam quidam hoc, quod in peste magis periclitentur ob transpirationem cohibetam porosque à pinguedine occlusos, unde atomi pestilentes salino-volatiles acres facillimè fermentationem excitare queant ; atque ideo fæmellas majori quam mares periculo esse expositas, statuit *Herm: Grubius de medicam: simpl: cognosc: p. 52.* A quo non admodum abludit *Laur: Gieselerus de Peste Brunsvic: obs. 97.* Attestatur etiam *Celsus 2. 1. fol. II.* quod obesi plerumque acutis morbis & difficultate spirandi strangulentur, subitèque sæpe moriantur. Non abludit ab his *Mart: Rulandus de morb: Hungar: c. 2. p. 21.* quod corpora athletica febres malignas ac pestilentes facile suscipiant. Movent hoc locos nonnulla, ut veri & firmi quid non satis colligere possimus ex modo recensitis ; obesitas quippe ad cachexiam ferè accedere videtur, sicuti etiamabit quandoque ejusmodi status in hydropem : morbos hos autem à febre ardente & peste cum ætiologiæ addita immunes pronuntiat *Thom: Jordanus de pestis phænom: tr. 2. cap. 6. p. 328.* Sic evnuchos etiam (qui citius alias pinguiscere dicuntur) à venenis non ita lœdi quam alias memorat *Libavius in singular: l. 1. p. 342.* Sed conciliari forsitan

hæ-

hæ sententiaz possunt, quòd obesos & cachecticos non ita promptè quidem invadat pestis, à concepto verò contagio iidem grīus postmodum liberentur atqve carentur.

Præterea discimus ex *Plinius* II. c. 37. qvòd pingvia corpora faciliùs & citius senescant. Eadem hæc etiam est sententia *Aristotelis* I. z. de part. animal. t. 5. Asserti hujus rationem aliqualem reddit *Lauri Gioselerus* I. n.

Veluti *Cornelius* noster z. Aph. 44. inculcat, ii etiam, quā naturā sunt valde crassi, citius moriuntur; Cui sententia innumerū autores alii assentiuntur. In præcedentibus equidem de Dionysio adductum fuit, quòd vitam ad 55 annos perduxerit. Verū raro illud observari comperiemus, si ratiocinia & historias de obesorum conditione consignatas consulimus. Recte proinde scribit *Ann. Seneca* in ædipo v. 909.

Quicquid excessit modum,

Pendet instabili loco.

Qvod iterum *Hippocrates* noster monet circa athleticum habi-
tum. Aph. 3. Autorum commentaria in hunc locum nobis huc
transcribere non libet, nec licet, quæ evoluta facile rationem
illius suggerent, si quis desiderio istius tenetur. Parum forsitan etiam levaminis vel solatii hinc afferent illi, qui non abortu existunt obesi, quòd scilicet non & qve ac ii, qui à nativitate statim contrahunt obesitatem, ad subitam vitæ finem pertin-
gant, veluti quidem hæc nonnullorum est sententia. De
hac materia, quòd scilicet non omnes obesi indifferenter
sint περιχούσιοι statuendi, consuli possunt *Paul. Zacharias* in *qvest. med. legal. tom. I. l. 5. tit. 2. qu: 12. p 399.* & *Mercurialis de decor: c. 6. p. 29.* Variæ interī causæ ex diētis locis hauriri possunt,
cur brevior obesorum vita esse credatur. Non ineptè de
hâc re differit ingeniosus *Harsdorfferus* in *Lust und Lehe Geschichten* cent. 2 num. 150. p. 178. dum ad questionem, cur
pingves in juventute existentes, non ad senium pertingant, re-
spondet: qvia scilicet venæ illorum exiles existentes à mole
carnis & pingvedinis comprimitur, hinc spiritus sufficienti
& spatiosō locō exclusi, sese non satis exserere vel diffundere,
& naturalis calor mediante aëris inspiratione itidem se legitimè
expandere non possunt; unde spiritus, & quæ ac lucernæ vel

flammarum, ab aere intercepto vel denegato extinguntur.
Plura de vita brevitate obesorum colligere licet ex Zeileri cent.
§. Epist. 60. Mercurialis Praelect: Pisanis p. 27. & 179 nti & Melch.
Sebuzii ac Hammereri disputatione exhibente problemata quædam
anatomica (qvest. 18.) edit: Argentorati 1664.

Denique ut finem faciamus recensendorum symptomatum & malorum, quibus obesos hactenus vidimus obnoxios, finem omnium malorum adhuc attingemus, scilicet mortem & quidem subitaneam saepe, cui ut plurimum nimis obesi parere tenentur. Facile verò iidem suffocari possunt : Sangvinis enim circulatio & respiratio non ritè succedit in iis, ob causas in præcedentibus adductas ; hinc si duabus his negotiis præcipuis in corpore laesis, alia nova remora aut causa vehemens accedit, suffocatio vel vasorum ruptio illiusque pedis sequitur mors è vestigio seqvitur. Exempla de obesis, quorum vita flammarum & usum extinxit sagina, (præterea, quæ reliquis in locis nostræ dissertationis continentur) consignata prostant apud Theod: Kerkriegum in Spicileg. Anat: 66. p. 134. Timaeum l. 6. cas: 2. p. 262. & 263. Bonetum in anat: pract: p. 699. & 710. Job: Cunr: Dieterich: in Jatrea Hippocr: p. 944. & 945. Job: Schenckium in obf. med: l. 2. p. 218. Job: And: Grabam de cervo cap. 28. p. 295. Marcell: Malpighium in Epistol: Anatom: p. 106. aliosque plures.

CAPUT V.

De Pathologicis.

Priusquam nos accingamus ad causas, signa & reliqua pathologiarum attributa, præmittemus hoc loco nonnulla de iis, qui, & quando quidam, uti & loco, in quo homines in obesitatem magis proni sint. Benè autem de his sequenti modò loquitur Theod: Zvingerius in Physiolog. Med: cap. 5. p. 729. Subjectum pinguedinis, inquit, est homo secundum totum & secundum partes. Secundum totum quidem, quatenus est tum in utero : Sic embryo pinguiscit magis & minus, pro Matris suaque temperie; tum extra uterum : quæ-

ad

ad ætatem qvidem, sic pueri magis, quam juvenes; hi minus quam consistentes; hi plus quam senes, propter caloris & materiae diversitatem. Qvoad sexum, sic mulieres magis quam viri. Qvoad regionem, septentrionales magis quam australes. Qvoad tempus anni, hyeme magis quam æstate. Secundum partes autem, sic aliis multa, aliis pauca, aliis nulla pinguedo data naturæ providentiâ ad certum usum, hactenus *Zwingernus*. Nobis non licet prolixius in etiologiam dictorum inquirere, veluti horum ratio varia reddi posset, nisi limites dissertationis prolixitate majori transcendere vellemus. Interim cui plura arrident de his, cur mulieres magis obesitatem contrahant quam viri, ventilat questionem, & præter Galeni sententiam, suam addit *Meronialis l. c. 26.* Ibi insimul autor rationem reddit, cur pueri pinguiores viris soleant existere. Probat itidem *Jul. Cæsar Baricellus in hort. geniali p. 214.* quod mulieres communiter viris pinguiores sint. In cutis densitatem causam illam conjicit *Petr. à Castro in Chiliad. Aphor. post: b cent: 10. p. 292. §. 163. & 164.* Addatur etiam ibidem ex cent: 1. §. 5. p. 72. Ventilat etiam questionem sequentem *Pictorius cent. I.* question: *Physic: 36.* Cur mulieres infernâ ex parte crassiores, & in viris superna sit crassior. Si quid demum in compendio de hactenus adductis dicendum est, omnia illa adminicula obesitatis in eo consistunt, ut ros uterque nutritius, scilicet purpureus & albicans in blandâ & temperatâ nec nimis crassâ vel acri, tenui aut fluxili materiâ consistat; cui negotio etiam interficit hereditaria & naturalis dispositio, qvies, otium, abstinentia à venere, curis & studiis, item tranquillitas animi, tridigitor tempestas & locus, uti & excretionum interstitium. Atque hæc media in alia atqve alia ætate, sexu & loco citius concurrunt & obesitatem procurant.

Veluti ante indicavimus habitum nostrum corporis auctum constituunt musculi, & pinguedo in primis iis incumbens & interjecta; quandoqve etiam aliorum viscerum pinguedo aut adeps itidem aucta accumulat dictum nostrum habitum. Proximam verò causam efficientem obesitatis constituit facultas illa vel digestio specifica pinguedini vel adipi cujusqve loci corpo-

corporis destinata : qvatenus scilicet ad panniculum carnosum
 vel tunicam adiposam, juxta quosdam, aut membranas reti-
 culatas, texturas fibrosas aut sacculos (veluti autoribus ejus-
 modi synonima usitata sunt) ros nutritius accedens ibi in ar-
 vinam, spongiosam illam substantiam, aut adipem luxurian-
 tem abit & convertitur. Qvi chymicis misturis aut demon-
 strationibus mediante acidō institutis dilucidare conantur pīn-
 gvedinis genesis, faciunt qvod possunt ; id est simile quoddam
 tradunt ; cujusmodi præceptis vel dictis tamen natura non
 semper pro nutu & voluntate nostra se accommodat. *Sylvii*
 aliorumq; sententias & sectas vel opiniones circa generationem
 pingvedinis sollicitas supersedemus prolixō sermone proseqvi,
 cūm illæ vix sufficient curioso scrutatori causam pingvedinis
 variaz accuratiū inqyrenti. Qvi succum nutritium nervorum
 pingvedinem constituere statuunt, hi suos adversarios jam an-
 te nacti sunt, & nondum forsitan sufficienter, probarunt. Plu-
 rium autorum prisorum mens est, qvod pingvedo confiat ex
 selecta materia pingvi, oleosa, vel chylosa sangvinis, & quod
 casu quasi concreseat à frigore. Verūm *Fr. Vallesius in controv.*
med. phil. l. 1. c. 10. p. 33. non solā concretione, sed nutritione
 generari scribit pingvedinem. Hallucinantur admodum au-
 tores quidam circa modum generationis atqve usum vel offi-
 cium pingvedinis occupati : errant quippe omnino ii, qui qua-
 litatibus primis clavō autoritatis priscæ affixi pingvedinis cau-
 sam modò in frigus, modò in calorem conjiciunt. Paucis ob-
 iicio iiis : cur cordis, renum, arteriarum, aliorumve viscerum
 calor permittat concretionem adipis aut pingvedinis ; aut cur
 frigus extimarum partium non obsit arviñæ. *Helmontius in Ju-*
re dñnum viratum §. 59. Stomachi digestionem gubernatricem in
 confiencia pingvedine causam primariam declarat ; verūm
 nec hæc, nec hepar, nec alimenta laudabilia tanquam remo-
 tæ cause vel adminicula sufficiunt in hoc negotio, nisi pe-
 culiaris illa vis pingvedini elaborandæ à natura destinata
 annuat. Sic observamus pingvedinem vel adipem qvan-
 doqve luxuriare solum in quapiam parte, nec universo
 corpore, veluti similia exempla de his in præcedentibus
 dedi-

dedimus. Si consideramus tot distinctas partes & humores corporis formā, colore, constitutione, functione, sapore aliisq; pluribus proprietatibus diversis præditos, qui tamen communī nutritiā materiā ē fonte sangvineo haustā nutriuntur ac perpetuitatem suam nanciscuntur; haut difficulter etiam inde colligi vel admitti poterit varia atque distincta pinguedo vel adeps oculis, renibus, cordi, omento, tunicæ adiposæ aliisve partibus concessa. Probat hoc itidem pinguedini & sangvini interdum analoga medulla ossium varia. Imò quælibet animalia ferè diversa pingvedine prædicta deprehendimus, veluti non obscurè id patet in lardo suum, sevo ovium, quod ipsis est loco pingvedinī; sic alia quadrupedia etiam dictis iis animalibus non omnino similem possident pingvedinem. Discrepat itidem inter se pinguedo avium, piscium & reptilium; ubi insimul deliberandi ansam relinquimus, utrum *Aristoteles* exsangvibus animantibus rectè adipem denegaverit. Dirimendam insimul relinquimus curiosis litem, quam contra nostram allatam sententiam *Thom. Bartholinus* (*in Anat. l. I. c. 3. p. 29.* movet, utrum scilicet commentum sit forma peculiaris pingvifica pingvedinem conficiens; argumenta autoris dicti, quæ pro sua sententia adducit, hoc loco ventilare supersedemus. Præterea, si credere licet, quod glandulæ suum officium conferant pro varia pingvedine elaboranda, eò citius diversitatem pingvedinī variæ in corpore reperiendæ à priori colligere poterimus: quod verò glandulæ modò majores, modò minores pingvedini sæpe interserit reperiantur, oculis crebro usurpamus. Nisi itaque glandulæ dictæ vasis lymphaticis destinatæ sint, non absurdè forsitan suspicari licebit, quod ad materiam pinguedinī eadem aliquid conferant. Videri potest in hanc rem, quæ ex *Cecilio Folio* tradit *Marcell. Malpighius* in *Epist. Anatom.* p. 90. &c. ubi inter alia etiam displicet *Malpighio* illorum opinio, qui à nervis materiam pingvedinī oriri statuunt. Quas verò ulterius fovet & communicat cpi- niones autor dictus in peculiari illa exercitatione, vel Episto- la citata (de omento, pingvedine & adiposis ductibus) quod scilicet fibrofa corpora vel vasa peculiaria in omento vel alia-

rum partium pingvedine, portionem fluidæ pingvedinis contineant, & eructent in alia loca vel partes, suo loco relinquis; cum forsitan sufficienter vasa eadem earumque actio dicta demonstrari non possit; veluti autor ipsemet suas conjecturas nemini pro indubitatis tradit aut obtrudit. Nolumus porro prolixitati inhibere atque autorum sententias hoc loco recensere de variæ pingvedinis in corpore existentis usu atque fine, quem itidem varium censem ac recensent iidem. Benè disqvirit de hac materia & irritum usum à quibusdam autoribus pingvedini variæ assignatum ostendit laudatus *Malpighius* l. c. p. 98. &c. Ut pauca adhuc hisce addamus circa generationem vel materiam pingvedinis, ansam nobis præbet *Helmont*. in tr: de Retentis f. m. 381. In axungia, inquit, non sola duntaxat pingvedo nascitur, sed simul fibræ sive favi ejus, qui de sorte solidorum sunt. Indicat etiam ibi autor, quod quædam partes non desinant crescere, veluti hoc exemplis quibusdam & pingvedine fibrisque ipsius non obscure confirmat; verum videatur meta cuique creaturæ posita, quam non facile naturaliter transcedit, licet augeantur multiplicentur vel luxurient quædantenus fibræ pingvedinis. Modò dictæ huic sententiæ suffragatur etiam sententiæ huic, non satis forte memor prioris suæ *Helmont*: in ignor: action: regim: §. 15. Similiter, quod non in immensum crescat pingvedo, sed determinatam habeat, magnitudinem tum in naturali, tum in præternaturali statu, adstruit *Alb: Kyperus* in *Anthropolog*: l. 1. c. 6. §. 17. unde iis etiam obloquitur, qui impugnant assertum illud; atque ideo pingvedinem ex numero partium expungere conantur. Cæterum idem illud de hac materia, quod homines & animalia quantitatis atque figuræ certò termino prædicta sint, statuit *Christ: Caschius* in controv: theoret: practic: in l. Sect: Aphor: Hippocrat: p. 122. &c.

Progredimur ulterius ad causas remotas pingvedinem constituentes, atque inter has se sitit nobis proxime temperatus sanguis & ros nutritius pingvibus ac blandis particulis fetus, nec admodum salinis acribus & tenuibus corpusculis commixtus; veluti in scorbuto, atrophia varia & hectica dissolvitur

vitur ob ejusmodi causas materia nutritioni destinata & variò
 evacuationis modò è corpore expellitur ; proinde etiam pin-
 givifica facultas impeditur & feriari tenetur. Nota est com-
 munis veterum sententia, qvod vitium primæ & secundæ con-
 coctionis non corrigatur in tertia ; videlicet, quando oris atq;
 ventriculi culpâ cibi non rite comminuuntur, inqve chylum
 inculpabilem convertuntur ; porrò, quando reliqua viscera
 mīstionī sanguinis destinata suppetias suas non conferunt, aut
 legitimos humores elaborant, & organa depurandi sanguinis
 atqve excretioni humorum destinata, officio suo non satisfa-
 ciunt, quando inquam hi defectus in œconomia corporis oc-
 currunt, subseqvens tertia concoctio vix melior expectanda
 est, atqve sic canon ille medicus vix etiam impugnari potest.
 Nexus hunc verò à priscis usu receptum non agnoscit *Laur:*
Gieselerus de Peste Brunsv. obs. 46. Tertiæ enim coctioni corpo-
 ris suam peculiarem rem publicam, negotium & actiones tri-
 buit ; utpote à qua sola externi habitus constitutio bona vel
 sinistra dependeat. Probat etiam hoc autor exemplo scabiei,
 quæ reliquis partibus, vel illarum coctionibus integris existen-
 tibus tamen occupet externas partes. Demonstrare illud por-
 rò nititur autor, quod oves sæpe præpingves sint & ἔυσταχται,
 quarum hepar tamen siccum, hydatibus & calculis refertum
 visatur. Sed hæc forsitan conciliationem admittunt, nec in-
 differenter accipienda sunt, ac si partes reliquæ, quomodo-
 cunque constitutæ sint, nihil ad tertiam priscorum coctionem
 conferant ; aut vicissim tertia coctio male constituta, propter
 circulationem sanguinis reliquis coctionibus nihil damni in-
 ferat ; qvæ prolixitatis fugiendæ gratia jam penitus exami-
 nare supersedemus. Qui itaqve cibos bonos benè ingerit, di-
 gerit & egerit, & cuius nutritio non impeditur in aëru, non
 potest non etiam conseqvij ex his causis & adminiculis effe-
 ctum, scilicet corpulentiam carnosam atqve pinguem ; qvam-
 vis etiam fundamenta alia, scilicet hæreditaria dispositio &
 similia sæpe reqvirantur. Interim tamen cibi boni & abun-
 dantes obesitati in primis inserviunt, cum à vento vix popam
 veram qvis contrahat, de qvibus brevi plura occurrent. Qvòd

obsonia verò & lautus cibi ac potūs apparatus conferant diætæ corpulentia, Germani non obscurè indicant ventre prominente vel popâ quæstoris, aut ærarii vel redditum præfecti; quorum habitus corporis conspicuus communiter præsupponit ejusmodi adminicula dicta. Sic obsonia & varia electa esculenta à rusticis miseris ac plebejis subditis hostiarum loco studiosè conquisita, corrasa & dictis illis præfectis destinata, qualque ac popaz illorum inservientia nomen sortiuntur ab iisdem, vel horum ministris, apparitoribus aut lictoribus: veluti majores cancri, gobiones, fructus electi &c. nomen illorum referunt, quod ipsiς δωροφάγοις offerendi sint, pro clemencia illorum conservanda.

Anteqvam nos ad cibos & plura diætæ, pro obesitate facientia media recensenda conferamus, his priora vel generalia adminicula quæpiam præmittemus.

Videtur autem omnino hereditariâ traduce non raro in posteros derivari obesitas, quæ postea facile emergit, nisi intercipiatur à variis causis obesitati obstantibus. Inculcant verò id ferè de parentum dote apud Horatium lib. 4. ode 4. v. 29.

Cœ. legenda verba:

*Fortes creantur fortibus & bonis,
Est juvencis, est in equis patrum
Virtus : nec imbellens feroceſ
Progenerant aquilæ columbam.*

Corn: Tacitus id quoque docet his verbis: robora parentum liberi referunt. Confirmat hoc pariter Mercurialis de decorat: c. 6. p. 26. quod ad obesitatem conferat paterna dispositio, cum ex pingvibus parentibus oriuntur pingves filii. De Mestia in ventricosis à Patre Lusitano & matre Inda in India natis, in præcedentibus fecimus mentionem. *Christoph: Besoldus in histor: Constantinop: p. 1290.* de Mahumete III. ita loquitur: Is patre & avo ventricosis prognatus erat, & per voluptates amplius soluto ab domine vix se loco movere poterat. *Parens histor: Profan: Medulli; f. 1139.* haec tenus Besoldus. Sine dubio etiam in nostra Germania multi robusti homines olim existiterunt, qui ad gigantum proceritatem & staturam propinquius accesserunt.

Cur

Cur hodie verò deperdita sit illa, indagatione non indigna res
videtur. Monumenta verò varia non procul à Numburgo di-
stantia, & nomen à gigantibus communi plebejorum appell-
atione gerentia subinnunt ferè, uti & alia documenta, quod
prisci Germani longè robustiores, quam, nos jam exstiterint.
Idem hoc multiplici Taciti aliorumque autorum fundamentis
ac testimoniis comprobatur Herm: Conring: de habitu corporum
Germanor: p. 4. &c. Varia quoque de hac materia, cur con-
tractior hodie magnitudo Germanorum aliorumque populo-
rum sit, suppeditat autor citatus p. 24. &c. Applaudo insimul
laudati Conringii sententia, quod habitus corporum Germano-
rum non adeò à Cœli, Mundi vel naturæ senio, quam con-
nubio exterarum gentium aliarumque rerum adminiculō, sci-
licet novis ac variis cibis, laboribus majoribus, avaritiâ, ve-
nere maturâ & crebrâ, &c. immutatus & simul alia nova in-
Germaniam inducta sint; quæ postea quasi in hereditatem ve-
nerint, de qua hereditaria dote plura innotescunt ex l. 4. p. 30.
96. 99. aliisque ex locis pluribus. Accusato illi connubio ad-
dimus etiam hæc, quod forsitan post commissione Germano-
rum cum aliis populis factam, illis arriserint inter novava-
ria à populis illis allata minor corporis statura, quâ Germa-
ni delectantes inter alia suæ staturæ majoris pertæsi, commo-
diorem illam propter varias causas duxerunt; unde postea ima-
ginationis atque generationis ope ejusmodi seminalis idea à
parentibus concepta & in actum deducta, nec non deinde por-
ro ad posteros deducta fuit; veluti hoc non injucundis aliis
autorum locis ac demonstrationibus conformibus confirmare
& amplificare valeremus, nisi prolixitatem loco huic minus
congruam declinaremus. Interim tamen negandum non
est, quod pariter cœli, aëris, & loci commoda conditio, uti
& pabuli abundantia non parum conferat ad augmenta & in-
crements corporum, veluti rationem hanc inter alia esse suspi-
cor, quod in Sina aliisque locis orientalibus magis vasta bru-
ta reperiantur, quam in nostris regionibus; utpote quæ ad-
miniculis dictis destitutæ sunt. Ut paucula adhuc subnecta-
mus hereditariæ obesitati, adducemus huc locum Helmontii in

Jure Diuinitatis §. 59. suam autem sententiam illic adstruere conatur, quod ventriculus plurimum conferat obesitati, idque probat exemplum Capucini longo jejunio gravati, potuque paucō & parvæ cerevisiæ saturati, crassō tamen corporis habitu dotati ; addit etiam autor illic, quod edaces quidam laetique mangoniō educati insigniter macilenti existant. Jejunia verò monachorum saepe jejunam fidem merentur apud multos; cum vento vix saginam illi & alii contrahant ; forsitan etiam propter vitam sedentariam & curis vacuam, venerisque partum usum quidam inter illos pingueſunt citius præ aliis. Exemplum hoc *Helmontii* verò meliori jure forsitan pro nostra sententia allegare poterimus, quod hereditaria dispositio magis inobesitatem propendeat, eamque promoveat, quam ciborum affluxus aut voracitas. Sic canis venaticus non æque ac molossus saginatur, licet utrique nonnunquam voracitate inter se concertent de victoria. Hinc locum quadam tenus inveniunt hic verba *Virgilii in Eclog. 3. v. 100.*

Ehen quam pingui mācer est mihi taurus in arvo.

Innuunt quoque nonnulli quod astra suum auxilium conferant ad obesorum saginam, idque imprimis fieri volunt Jove in prima domo juncto soli ; è contrario verò eos in tabem & martorem magnopere inclinare, quin nati sint, sub solis & martis conjunctione. *August. Etzlerus in Isagog: phys: mag: med: c. 7. p. 159.* ita in hanc rem loquitur : Animantia lunatica, inquit, plerumque sunt incepta & tarda ratione elementi aquæ, ex quo desumpta (sicut & homines lunatici sunt inerti, loca amant, humidiora, citoque excrescant in justam magnitudinem ob lunam humoris dominam) suntque fœcundissima ; luna enim fœcunditatis præses est. Indicat etiam ibidem paulo post autor homines lunaticos catarrhosos esse, & qui lunam in sexta habeant perpetuum catarrhō pectus occupante laborare. Autor *I. a. p. 160.* porrò scribit, quod lunatica animalia, scilicet, anseres, anates &c. citò excrescant, ac sues citò pingueſcant, nec non multiparæ sint, veluti luna etiam fœcunditatis domina & parturientibus olim præfecta Lucina dicta fuerit. Verum autor citatus, licet fœcunditatem de dictis animalibus,

&

& cuniculis in primis, tanquam lunaticis de prædicet, illic tamen insimul dicit lunaticas aves difficulter & longiori temporis spatiō pullos suos excludere, quod in ansere appareat; quæ avis lunatica longiori tempore incubandi opus habeat, quam gallina vel columba. Verum posteriora hæc autoris non ita cum prioribus concordare videntur regulâ universali: cum galli & gallinæ, aliaque plures aves solares, *Etz/eri* aliorumq; effato tales existentes, in venerem magnoperè sint pronæ, ac ova multa, & quidem quovis tere tempore, in primis verò ve- ris vel æstatis tempore, & in locis calidis pariant. *Abd: Trem ni Alrolog: me: disput: 4. §. 13* statuit, quod Saturnus, quæ coagulanda sunt, coagulet, atque membra solidiora in sua natura confirmet. Et hinc esse videtur, ceu pergit, quod infantes quidam brevis vitæ paulo ante obitum citius solito crescant, uti quidā crassiflere soleant, ad somnum proniores sint, appetitum etiam cibi, quem melancholico humor tribuunt, vehementiorem habeant. *Francisc: Junctinus in Comment: in Ptol. de Astror: iudiciis p. 252.* inquit: cum Mars super Saturnum fuerit ele- vatus, vel è contra, natus erit fortis & pinguis. *Hermes Aph. 60.* Almuten nativitatis si fuerit inventus in cinctura firmamentū (i. e. Eccliptica) natus erit macer: si verò latitudinem ha- buerit, pinguis erit & secundum latitudinem ejus judicabis; si septentrionalis, erit, ponderosus. *Ptolomæus lib. 3. cap. XI.* ubi de forma & figura corporis nati, ac de ipsius complexione agi- tur, seqventia habet: Sol adjuvat (nimirum aliquos Plane- tas) in figura & formositate ac in corporis pinguedine. Luna vero generaliter parat in temperie & macie vel humiditate. Plurium locorum recensioni parcimus hoc loco; nec de dictis hisce certi quid asseverare valemus, quippe qui destituimur experientiâ; ideo veritatem hujus rei curiosorum indagini committimus atque commendamus.

Absolutis his tenemur etiam auscultare alios, qui certis regionibus vel locis peculiarem vim obesitatis comparandæ tribuunt. *Melch: Sebizijs & Respondens Gosky in disput: med: de marasmo sive marcore Sc. §. 179.* obesa, inquiunt, corpora visun- tur quotidie, præsertim in regionibus septentrionalibus utroq; in ihem

in sexu masculino & fœminino. In illo quidem magis carnosæ, quia est calidior: in hoc verò pinguis magis, quia frigidior. A quibus non abludit *Mercurialis* l. a. cap. 6. p. 27. *Sennertus* in *praxi* l. 5. part: 1 c. 4. p. 23. ex *Prospere: Alpini de Medic: Egypti*: refert, quod hic *Egyptios* & in primis incolas Cayri observaverit præpingves, & tantò quidem numerō, quantò nusquam gentium viderit. *Hippocrates* in *libr: de aere, aqua & locis* dicit Scythes etiam valde crassos & pingves esse. De Germaniæ nostræ prisca incolis vasto corpore præditis paulo ante ex *Conringio citato loco* egimus. *Marcus Tullius de Fato* differens, Athenis, inquit, tenue cœlum, ex quo etiam acutiores putantur Attici, crassum Thebis; itaque pingves Thebani & valentes; Qui Boeoti cum essent, & in Græciæ propemodum umbilico sedes haberent, crassi tamen & pingves proverbio audiebant. Hancenus adducta verò prostant in *Hispanie Bibliothecæ prefatione Andr: Schotti.* De Boeotia incolis & pecoribus crassis ac pinguis eorumque ingenio idè minus subtili varia loquuntur proverbia; de quibus *Adagiorum*, *Lexicorum*, & *Geographiarum* autores evoluti, facile quemvis erudiant. *Fallopianus* l. a. cap. 4. p. 330. Apud Scythes, inquit, in quibus vigent trigona, reperiuntur obesa præter modum corpora. Indicat fere obesitatis adminicula (qua in commissationibus immoderatis ac sordida vita consistere arbitror) proverbium *Ciceroni* usitatum, quod dicitur: moribus Scythicis vivere, id est bellunis. Perbenè etiam atque eleganter de Scytha rum, Septentrionalium populorum aut Germanorum habitu procero ac robusto hujusque causis agit (affinitate atque affectu singulari nobis nostrisque studiis additus, & Celebris alioquin nostræ Salanæ historicus ac Professor, uti & jam Magnificus nostræ Academiæ Rector) *D. D. Casp. Sagittarius* in *Exercit: ad Justin. Historici* libr: 2. cap. 1. §. 13. p. 10. &c. Jena impress: 1675. Addi etiam meretur laudatæ dissertationi subsequens alia, in eandem rem faciens, *de Scythicis antiquitatibus* edita itidem Jena 1682.

Sequuntur jam causæ obesitatis quas diætæ adminicula subministrant, & hæc bene complectitur sequentibus verbis *Celsus* lib: 1. c. 2. n. 10, quod scilicet corpori augendo inserviant; modi-

modica exercitatio, frequentior quies, unctio, & si post prandium est, balneum, contracta alvus, modicum frigus hyeme, somnus plenus & non multum nimis longus, molle cubile, animi securitas, assumpta per cibos & potionem, maximè dulcia & pinguis, frequentior cibus & quantum plenissimè potest digerere. Hæc itaque & sequentia devitare potest, qui obesitatem non amat aut appetit; veluti inter alia etiam *Joh: Bettius de ortu & natura sanguinis* p. 67. memorat: quod Ägyptiacæ mulieres aggregent pinguedinem atque sic se aggravent eadem, dum utantur jusculis pinguis, gallinis, oleo ex sesamo, nucibus indicis, avellanis, amygdalis dulcibus, &c; clysteribus item ex pinguedine ursi, & balneis. Si itaque corporis constitutio recte habet, nec salinis ac vitiosis qualitatibus sciat, quibus ros nutritius & legitima sanguinis & viscerum constitutio turbatur ac impeditur, subsequitur deinde promptius etiam nutritio largior & obesitas; cui, uti jam ante etiam dictum fuit, viam sternunt cibi ac potus temperati blandi ac subpingues. Germanorum proverbium sonat in hanc rem; quod carnis usus in cibo carnem generet & efficiat; de quo non omnino dubitandum est, si reliqua nutritionis adminicula non abnuant; alioquin lauti ejusmodi cibi à famelico stomacho expetiti, semper obesitatem vel corpulentiam exsuperantē procurarent, quod tamen minus contingit. De carne brutorum autem, quod citius carnem humanam generet, præsumptio quodantenus fidem facit, siquidem propinquius accedit ad substantiam illius, quam legumina aut olera. Sic non displiceret mihi monitum illud *Zwelfferi in Pharmac: Reg:* p. 226. qui jugulorum carnis & ipsius carnis usum non ita approbat in morbis, scilicet febribus &c: qui alias refectionis loco adeò commendatur, veluti die Krafft, Suppen & similia nota sunt. Statuit quippe *Zwelfferius*, quod usus eorum in ægrotis citius contagia & mōrbos concipiāt, alat, vel promoveat, idq; secus à fructibus expectandū esse innuit: in symbola habentia enim, scilicet in carneos cibos vel sanguinem inde natum, facilem esse transitum affectionum humani corporis arbitratur. De variorum autem ciborum usu, cui prisci proceri ac robusti Germani indulserunt,

serunt, certiores reddimur ex variis locis *Conringii de habitu corporis Germanorum*. De lacte corpus non parum nutritive & augente, agit idem autor i. e. p. 60. &c. De carnium esu corporis augmento pariter inserviente, iterum loquitur *Conringius t. d. p. 75.* Sic Helvetios montanos & agrestes victus simplicissimo utentes ac lacticiniis potissimum gaudentes, corpore esse procerō & crassō, nec non longitudine sex pedum communiter attingere, alios verò non item, testatur *Joh. Jac. Wagnerus in historia naturali Helvetiae p. 145.* In populis his verò etiam attendenda est inquilina, endemica aut hereditaria proprietas.

Deinde comperimus quod olera & vespri, fructus & cibus vulgaris rusticorum ac plebeiorum quoque non omni facultate nutriendi ac pinguefaciendi destitutus sit. Atque illi, iudicusti & plebeji robusti, validi & obesi suō exemplō probant; quibus tamen motus corporis modicus, atque animi tranquillitas loco panacea vel instar promī condī sanitatis est, quibus si destituerentur illi, sine dubio propter vicum suum vilem miserrimā valetudine prædicti forent. Adminiculis verò illis instruti rusticī multos morbos elidunt ac elidunt, bonumq; ac congruum sibi corporis habitum contrahant & continuant. Simplex autem & nutriti ejusmodi cibus plebejī & rusticis melius in pinguedinem cedit, quam si lazieribus, & aromatibus aut condimentis, vel gulae illecebris variis conditis cibis vescerentur; quibus citius indigere videntur ii, qui vitæ sedentariæ dediti sunt, cum alioquin digestio ciborum, sangvinificatio & circulatio sangvinis, spirituum item generatio vix ita succederent in iisdem, si victu plebeiorum uterentur. *Joh. Matthaei in centurie difficultate medio questione 7. p. 26.* inter alias causas, cur homo non sicuti bestiæ pinguecat, prætendit varietatem ciborum. Ex diversis enim cibis, ac potu imprimis generoso, variis humorum motus & fermentationes inconcinnæ exsurgunt, chylus etiam inde oritur magis fluxilis, nec ita blandus & consistens unde sangvinis fibræ pariter suā legitimā firmitate orbantur, quæ porro nequeunt inservire muscularum augmento ac firmitati, nec habitum corporis pinguem vel carnosum procurare possint. Si itaque præter ejusmodi vitem,

victum

victum inter plebejos adest simul hæreditaria dispositio, & vita
vacua curis, laboribus nimis, item venere crebra aliisq; simili-
bus obesitati resistantibus adminiculis, non potest non inde ob-
esitas exsurgere. Patet id inter alia etiam, quod olera vel
cibus & potus vulgaris valido corpori & vegeto colori vel pul-
chritudini nihil detrahatur (nisi DEUS singulari ratione succur-
rerit illi actioni) ex Danielis 1. v. 8. Et. Præterea quod olera &
fructus quidam uti & leguminæ mitia blandique saporis exi-
stentia saginandis brutis, quæ non sunt carnivora, magnō
perè conducant, probatione non indiget. Mitis tamen vel
dulcis, juxta medicum terminum, vel subdulcis, aut exigui
saporis pabula vel cibi dicti validius nutriunt, quam eminen-
ter sapida, quæ magis evacuationibus variis inserviunt: vel-
uti ideo non saccharum, mel, anisum, polypodium, radix si-
gilli Salomonis, glycyrrhiza atq; similia nutritioni atq; appeti-
tui perleveranter congrua sunt. Volunt eqvidem quidam quod
amara etiam nutrit, & pinguedini non reluctantur; verum
proximam & veram causam nutritionis vix explent eadem, vel-
uti etiam alia eminenter sapida, id minus præstant; cum po-
tius destruant blandum rorem nutritum geminum scilicet pur-
pureum atque album, eumque ad evacuationes varias dispo-
nant. Remotè tandem ea, quæ sapore insigni prædicta sunt, in
certis subjectis remoras nutritionis eliminare atque sic melio-
ri proventui pinguedinis viam sternere possunt; quemad-
modum de absinthio videri potest Academiæ nostræ natur-
curiæ: Præses Celeberrimus, D. D. Joh. Mich: Fehrius de ab-
sinth. p. 166. Amara vero alias incidere, abstergere, aperire
& purgare, atque sic minus nutritre innotescit ex l. a. p. 1. &
172. De absinthii vi pinguefaciendi & destruendi bilem in
Ponto agit etiam inter alios Joh: Bruyerinus de re cibaria p. 47.
Disqvirit porro Sennertus in Prax: l. 6. part: 5. c. 13. p. 165. an
decoctum ligni Gvajaci, sarsaparillæ, sassafras, & rad: chinæ
pinguefaciat. Accedimus proinde etiam sententiæ Conringii,
quam de cerevisia sovet l. a. p. 79. quod scilicet lupulus in ce-
revisia detrimentum inferat nutritioni, vel non ita corporis
habitum admittat, quam alia cerevisia dulcis ex tritico & sine

lupulo parata ; sed hujus cerevisiae usui alia mala adjuncta sunt, scilicet difficultis respiratio, calculus &c: de qvo plura, dabimus alio in loco. Sic amara varia aloëtica, colocynthis, centaurium minus & similia potius obesitatem destruunt & corpus expurgant, uti in therapevticis inferiùs docebimus.

Certò pariter respectu competit sali facultas pinguedaciendi, veluti illam de eodem statuit *Wendelinus de admirandis Nili cap: 23. & 24.* Hinc etiam à sale coactos esse Ægyptios sacerdotes abstinere indicat ibidem autor idem. Verum forsitan ideo inter alia illud factum est, quòd sal invitaret ad bibendum imprimis, & uti alii addunt, etiam ad comedendum, de quo *Jac: Pontanus in Bellar: Attic: p. 695.* De potūs potestate impinguandi plura occurrit aliis in locis seqventibus nostræ dissertationis. In ancillam verò obesam (quæ forsitan pro immuenda obesitate simul usū est sale) sales vel jocus non ineptus prostat in Poëta elegantis scilicet *Sabini Epigramm.* p. 293.

Ne caro præpinguis sale non condita putrefcat,

Nostra vorat multum Phyllis obesa salis.

Hinc ne concipiatur duros vesica lapillos,

Se liquidò semper diluit illa merò.

Sic habet immodicò turgens abdomine causam;

Quare perpetuò sistat alatq; fūtim.

De simulata curatione à qvibusdam obesis ac bibulis in nictianò usu quæsita, similem circulum vitiosum, ac de sale modò dictum fuit, depromemus inferiùs in therapevticis. Ceterum in *Actis Anglicanis Anni 1666. p. 230.* annotatum prostat, quòd puella 13. annorum, quæ crebro usu salis loco sacchari delectata fuit, marcorem & mortem sibi contraxerit.

Forsitan etiam ideo Sacerdotibus paulò ante memoratis imperârunt salis abstinentiam, ne ad venerem vel libidinem concitarentur. Qvòd verò sal fœcunditatis & salacitatis admicula præbeat, non *Wendelinus* solum l. a. sed & infiniti penè alii autores comprobant. In quam rem videri potest, si placet *Rulandus in problem: chym: 13. p. 34.* ubi autor prolixè ostendit, qvomodo salis usus pinguedinem imminuat, utrius-

qve

que sexus organa genitalia promptiora reddat, ipsisq; gene-
randi potestatem conciliet. Non dissentit ab hac sententia,
salisq; efficacia modò dicta *Job: Bapt: Porta in Mag: natur: l. 8.
c. 8. p. 346* & 347. Imò Germani etiam eò collimant suò quasi
proverbiò: quòd libidinosi indulgeant salis usui. *Jonstonus de
admirandis fossilibus cap: 4.* docet, qvòd moderatò salis usu in
condimentis adhibito obesæ mulieres fœcundæ reddantur.
Omnia hæc tamen non indifferenter sine certo respectu ac cir-
cumstantiis præsuppositis vel observatis accipienda sunt, cùm
saliū usus creber pinguedinem infringere, & sterilitatem
inferre videatur: veluti etiam de sale mos ille priscus certum
in scopum collineat, quòd dirutas urbes sale consperserunt, ut
nota vel signum hoc esset perditionis, sterilitatis & minus ve-
geti vel integri status. De eodem, quod sal per accidens po-
tiùs pinguedinem efficiat, quam per se, bene differit, nostræq;
sententiae, inter alias suas rationes, accedit *Mercurialis l. c.
cap: 6. p. 28.* Eadem materiam ventilat etiam *Jul: Cæs: Claudinus
de Ingressu ad infirmos l. 2. c. 27. p. 297.*

Similiter credo tandem antimonium modice datum
(qvatenus scilicet illud obstacula qvæpiam removet) ad im-
pingandum porcos & alias bestias utile esse, de quo *Job: Ni-
col: Pechlinus de purgant: p. 58. & 313.* Casu autem observatum
esse, quod ex antimonio porcis projecto isti purgati ac postea
obesiores facti sint; qui usus antimonii priùs monachis qvi-
busdam mortem intulit, id innotescit ex contentis *Decreti Fac-
ultatis Medicæ Parisiensis de antimonio* & hujus mentionem fa-
ciunt *Ephemerides Eruditorum Gallic: à Nitschii in Latinum versa-
tom: 2. p. 266.* Adi qvoq; sis de his *Acta Anglicana Anni 1668.
p. 293*

Par ratio est efficacie Hermodactylorum vel colchici
nostratis radicum, quas Ægyptias mulieres ad pinguedinem
comparandam largiter devorare ex *Alpini relatione prodi-*
laudatus Pechlinus l. a. p. 298. Utrum ergò in loco illo dictæ radi-
ces vi cathareticâ suâ, alias innata eaq; vehementi, destituta
sint nos later; veluti de qvibusdam venenatis aut purgantibus
plantis, alicubi minus talibus existentibus, differit idem au-

tor l.c.p. 299. Sc. Valdopere interim ambigo, qvōd vera purgantia loco alimenti data humanæ naturæ, & nutritioni vel pinguedini colligendæ congrua esse queant.

Nutrire itaque verius videntur in sano statu constitutum hominem ea, qvæ sanguini & nutriendis partibus analogam agis sunt, vel qvæ propinquius ad easdem accedunt; unde caro & alii cibi εὐχυμοι & εὐπεπτοι dicti optimè scopo huic inserviunt.

De athletarum priscorum vero habitu, tanquam non ignoto, non opus videtur ut multa disqviramus. De victu horum ergo solùm adhuc pauca haec tenus præmissis annexemus, qvò illum declinare possint, qvibus minus est volupe adipem vel popam sibi creare. Vescebantur autem olim athletæ carne suillâ & bubulâ: hinc *Diogenes Cynicus* rogatus, cur athletæ nihil sentirent, respondit: qvia suillis & bubulis carnibus exstructi essent, teste *Laertio lib: 6. p. 341.* Pane quoque recenti cum caseo admixto vescebantur iidem athletæ. Ideoque apud *Theocritum l. ill: 4. v. 34.* queritur *Corydon* quod athleta *Aeglon* unicâ vice 80. placetas comedet, de quo adi & audi *Heinsium Exrecit: sacr: lib: 6. c. 6. p. 365.* Non ultimum ergo studium athletarum constituit in repletione corporis; veluti etiam victimum athleticum *Aristoteles in Politicis αναγνωραγιαν* appellat, de quo & aliis qvibusdam Athletarum adjunctis *Jac: Pontanus in bell: Attic: lib. I, Syntagm: 4. p. 158.* Panes athletarum dicti fuerunt *Colliphia* άπό τα κώλη, ήγη της ιφι, id est, robore membrorum, vel confortatione artuum, uti *Gesnerus in Lexico* & alii autores subinnuunt. De dicto panis genere loquuntur *Juvenalis sat: 1. v. 53.* & *Plautus in Persa Act: 1. scen: 3. v. 12.* In locum attractum *Juvenalis* commentatur *Eilb: Lubinus p. 106.* ita: Colliphia erant athletarum cibi. *Plautus:* Colliphia nemini incocta detis: erant panes in similitudinem membra virilis. Ante pythagoram fics utebantur. Post illum azymo pane asso & carnibus taurorum. Tandem qvòd luxui & crapulæ dediti quidam obesi soleant esse colligimus ex *Sperling: Zoolog: p. 396.* experientiam ipsam, consulat, qvi de hoc ulterius dubitat.

Non ultimo loco etiam ponendum esse potum mitem ac

nu-

nutritioni non adversantem arbitror, quia pariter explet corporis partes varias; adeo ut plus terè credam obesitati conferre potum quam cibum. Vix etiam obesos comprehen-des, qui paucō potu contenti sunt. *Sebiri in disput: cit: §. 182.* de potu loquitur ita: videmus etiam regiones septentrionales homines gignere proceros, crassos & corpulentos: idque ob cerevisiæ, quæ multum nutrit, potum & ob cibos crassiores, pingyes & bene nutrientes &c. Panis etiam cerevisiæ ebrius dicitur alias pinguedini conferre, quem fugere possunt, quibus odio aut oneri est obesitas. De potu pauca adhuc allegare nobis placet ex *Franc: Osiw: Gremius arbor: integ: Et ruinos: l. 3. c. 1. §. 27. &c.* hic autem autor inter mala à cerevisia alba oriunda in primis recenset frequentiorem hypochondriacum affe-ctum, cachexiam, hydropem, apoplexiæ, asthma, lepram, obesitatem & huic junctam brevitatem vitæ. Supersedemus quid commentari vel commonere in hunc locum, prolixitatis fugiendæ gratia; vini verò usus (quem præfert *Gremius ce-revisiæ*) uti & abusus in potu ordinatio, suò etiam sinistrò & morboso affectu non destituitur, quod idem autor *l. a. Et tit: 2. c. 1. §. 10.* non diffitetur. Ceterum cerevisiæ ex tritico parata etiam nutriendi, sed simul obstruendi majorem facultatem, quam quæ condita est lupulò, tribuit *Gottfr: Mæbius in instit: med: p. 520.*

Inter adminicula, quæ diæta pro obesitate suppeditat, quies etiam locum occupat; namq; labores ardui atq; continui defatigant corpus, humores fluxiles reddunt, & evacuationes, imprimis verò transpirationem insensibilem aut sudorem promovent: unde saginatio non ita locum invenit, uti hoc in brutis saginandis non obscurè observamus, quæ asservantur in locis angustis omniq; studiō a motu multo arcentur. Moderatum autem corporis exercitium robori illius inservire, testis est *Conringius l. a. p. 81.* Neutiquam verò vita laboriosa idem præstat, juxta *l. c. p. 82. Et 120.* Mens eadem hæc est *Aristotelis s. secl: probl: 4.* quod sedile pinguedinē inducat. *Joh: Sperling: in Zoolog: p. m. 396.* agens de ceto cur maximè pinguescat, *Rondeletii sententiam allegat.* his verbis comprehensam: Causam, inquit, pinguedinis of-
ferit

fert Ronaeletius vitam otiosam, corii densitatem, alimenti copiam & temperantiam. Etenim, pergit Sperling: animalia inertia pingvescere certum est, quod quotidie experimur in iis, quæ eam ob causam angustis locis concludimus, ut in suibus & capis, & in his quæ hyeme latent, ut in gliribus & taxis. Adseruit etiam hoc, quod homines & bruta citius saginentur, si motu destruantur, Valent: Henr: Voglerus in diateticor: comment: p. 84. & 287.

Eadem post hæc est ratio somni, si à curis, animique ac corporis laboribus sublevat homines, hinc præcedentia nutritionis adminicula subsident citius, atque sic in carnosam ac pingvem corpulentiam convertuntur. Evolvatur de hac materia, quod somnus corpulentiaz utilis sit, Conringius l. d. p. 92. Plura etiam ex mox sequentibus colligi poterunt, quod somnus multum conferat ad obesitatem.

Videtur præterea loci & aëris frigidior constitutio commodior varia de causa ad obesitatem comparandam, quam aestus, vel locus calidus; partim quia poros cutis constipante transpirationi ita portæ vel cutis pori pateant, unde alias obesitatis materia non subsistere potest; atque hanc causam solam non pauci autores accusant, quod in aestate non æque ac in hyeme multa animalia pingvia reperiantur. Veruntamen his etiam annexendæ sunt aliæ rationes, quia scilicet multorum animalium veneris exercitium, generandi terminus vel periodus in æstate occurrit, inde & à corporis frequentiori, uti & motu sanguinis ac humorum majori concitato dissipatur pinguedinis materia, nec facultas pingvifica ita sui juris aliorumque requisitorum particeps redditur. Sic quod Normanni Gallorum jam diu observaverint saginandis avibus ineptum esse Austris flatum, convenientissimum autem Aquilonis exponit Ol: Borrich: de ortu chemiae p. 60. Pertinet huc quadam tenus illud, quod paulò ante etiam attigimus de gliribus, de quibus Martialis ita canit:

Tota mihi dormitur hyems, & pingvior illo.

Tempore sum, quo me nil nisi somnus alit.

Hyems acris autem illis forsitan & aliis brutis citius quietem.

im-

imperat, quatenus eadem ratione glires conqviniscentes vel contrahentes sese calorem sibi gratum comparant, atque sic cito ex rapinis suis carneis pingviorem statum contrahunt, qui per astatem, ob paulo ante adductas rationes, non ita adminicula sufficientia consequitur. Non dixerim tamen facile, quod solâ quiete vel somnô sine dictis rapinis pabulisve pingvescant animalia ista vel alia plura. Addicti etiam huic sententiæ sunt Georg. Casp: Kirchmajerus in disputat: zoologicar: Hex: p. 95. Goth: Voigtius in curiositat: phys: p. 169. & Isaac: Schockius in Centur: probl: rar: hist: med: probl: 80. p. 110. Sic Harsdorfferus in Lust- und Lehr-Geschichten cent: 2. no: 150. p. 175. ad questionem, cur aves in autumno pingviores non nidificant & alia peragant, respondet: quod in aestate, licet macræ eadem sint, tamen alacriores reddantur à calore & humido temperamentō; autumno verò frigidiora atque sicciora illorum sint corpora.

Ex adverso observamus, idque ratione curationis simul notandum his statim anneximus, quod scilicet calor externus perpetuas corpora exsiccat, attestante hoc inter alios Conringius l. c. p. 103. Omnia verò quæ intus vel forinsecus, & qvidem tam potentiali (præsupposita operatione ad corpus ejusque agendi vel patiendi mutuum respectum) sive actuali calore perseveranti corpus afficiunt, obesitati officiunt. Atque hanc operationem febres ignis naturam æmulantes nomenque illius apud Græcos gerentes, aliquæ morbi calidi ad hanc classem attenuantium vel deterrentium corpus ac obesitatem numerandi sunt; veluti de tabifica peste aliisque similibus morbis pluribus idem hoc confirmantibus alio in loco nostræ disertationis loquemur. Tandem frigidior status & aëris conditio extrinsecus omnino corpori confert pro robore illius, quemadmodum in hanc rem de balneo vel flumine gelido (cui Germani olim recens natos infantes immersisse fingantur) videri meretur. pluries citatus Conringius l. a. p. 97. &c.

Attigimus jam lavacra, quibus robustos Germanos olim frequenter usos esse docet idem laudatus Conringius l. c. p. 93. & 94. quo in loco inter alia etiam innuit autor balneorum immodicum usum obesse valetudini; & frequenti lotione

H

emol-

emolliri corpus, primamq; statem ad incrementum eâ re multum juvari, & hanc qvidem omnium prudentium medicorum confessionem esse; ut proinde etiam hoc profuisse ad insignem majorum proceritatem, dubitandum non sit. Inservire etiam ideo arbitror balnea puerulis certâ qvapiam tabe corporis laborantibus, qvam vulgus crinonibus, **venen** **Mit** **Essent** tribuit: ubi loco putredinis animatae excrementitiam materiam potius poris cutis undiq; impactam esse suspicor, qvam eâ ratione dilui atqve elici posse credo, ut postea facilior atqve felicior nutritio puerorum subseqvatur: superfluam verò industriam collocare mulieres arbitror in balneis variis conficiendis, dum feces, pollinem tritici vel pulsem certam, mel alia que similia appropriata putata pro dracunculis istis è cute promptius evocandis adhibent; de quibus alio in loco commodiori pleniora dabimus. Plura qui appetit de atrophia curanda mediantibus balneis naturalibus ritè usurpati, evolvat **Joh: Bauhinum de aquis medicatis l. 3. c. 3.** Idem autor ibidem cap. 2. p. 181: perhibent, inquit, obesos fieri homines aquâ Antiochi in Campania tractu temporis ob mediocrem siccitatem. Qvod præterea balneis delectentur Ægyptii atqve iis inter alia obesitatem sibi procurare intendant, patet ex **Prosp: Alpini de Medic: Ægypt: l. 3. c. 14. 17.** Nescio num opportunè huc traham, quod habet **Elianis lib: 5. històr: animal: c. 45.** inquietus suem pingvescere audio non cum plurimum lavatur, sed cum in luto versatur ac volutatur & aquam turbidam bibit. **Aristot: lib: 8. històr: animal: c. 6.** dicit itidem sues lavando in cœno pingvescere. Plura de suis lustrô vel lacunis delectantibus tradit **Vorstius in Adagiis novi testam: p. 27.**

In præcedentibus subinnuimus, quod continuus calor fatiget corpus atqve inde fatiscet ac destruatur pinguedo, quod itidem labores & affectus animi præstant. Sic non opus videatur probatione operosâ quod curæ edaces nomen & omen, vel efficaciam habeant, & corpus macerent ac extenuent, veluti si volupe est, de epitheto illo curarum consuli potest **Joh: Nic: Wernerus in corpusc: philok: p. 219. & 221.**

Idem efficiunt animi affectus sinistri, scilicet mœror, tristitia,

stitia, dolor, studia, meditationes profundæ atqve continuatæ, vigiliæ &c: sicuti è contrario animus tranquillus ac pacatus curisqve ac rerum altiorum gerendarum solicitudine vacuus, citius obesitatem admittit, ceu de rusticis ac plebejis obesis in præcedentibus mentionem fecimus.

Succedit his etiam amor & veneris exercitium, quod si modicum est vel plane intermittitur, citius inter alia adnicula ansa obesitati relinqvitur. Qvòd verò eos, qvi perdite amant, imprimis si macilenti sint, perditio & macies major seqvatur ac perseqvatur, autorum testimonia vel sententiæ comprobant, de quo Werner: l. a. p. 220, aliiqve plures autores agunt. Alias etiam constat, qvòd evnuchi & evirata animalia citius pingvescant, quām quæ vires suas impensè in veneris exercitio collocant: veluti lasciva capella & hircus non admodum sagitationem admittunt. Hinc obesi notam & causam secum circumferunt, quòd ad generationem segnes & sàpe inhabiles sint, de quo plura in superioribus attigimus. Annotarunt itidem autores, quod hirci non ita ad lasciviam proni ac habiles deprehendantur, qvando nimium pingves evadunt.

Inter causas obesitatis recensent etiam aliqui, si evacuationes ordinariæ, scilicet menses in mulieribus suppressi sint, de quo Jonstonus in Idea med. pract: l. 10. p. 647. Netæ etiam mihi sunt mulieres obesæ, quæ patiuntur communiter ferè tempore conserveto menstruum suum fluxum. Alii statuunt item, quod hæmorrhoides suppressæ pariter obesitati ansam præbeant; sed recordor etiam viri bono vel crassò corporis habitu prædicti, qui priùs hæmorrhoidum fluxu, postea mictione, cruentâ laborabat. In sequentibus etiam annotabitur, quòd venæsectio obesitatis ansam quibusdam soleat suppeditare. Inter quaspiam adductas obesitatis causas accusat etiam Fallopianus l. a. cap. 4. p. 330. vasorum angustiam, quòd non multa congeries sanguinis in venis fieri possit, unde necesse sit, ut extrudatur extra venas.

Qvia innotuit etiam nobis seqvens, id celare noluimus, si forsitan veri qvid huic subesse aliquando comprobet experientia,

rientia, juxta Lemnium de occult: l. 2. c. 12, dicuntur mares coral-
lia gestantes pingviores fieri.

Demum contigit subinde ut ii, qui superarunt morbos
diuturnos, acutos, vel febres, admodum obesi facti sint, quod
innuit inter alios Mercurial: de decorat: l. 6. p. 26. & 27. Sic et-
iam observamus quandoque post morbos malignos magnam
mutationem corporis fieri, veluti capillos & faciem immutari
aliaque plura nova fieri in eodem deprehendimus. Qui febri-
bus laborant, his solatii loco quidam suggestunt, quod ignis
febrilis illorum officium gerat vel expleat, qui ex fumario fuli-
ginem solent expurgare, & quod post cessantem febrim plenior
sanitas sit expectanda. Nolim tamen syadere facile cuipiam,
ut morbos vel febrim sibi concitet, pro dubio illo eventu vel
majori sanitate recuperanda: cuius etiam momenti sit illo-
rum intentio, qui pro morbis curandis, morbos alias excitare
syadent, aliò torsitan in loco uberiori imposterum ventilabimus.
Admodum immodesti autem vel immorigeri sunt saepe morbi,
qui cum fuligine illa è camino microcosmi sanitatem & vitam
ipsam saepe everrunt & evertunt. De pestis imprimis saevitia,
tabifica (veluti epitheton hoc alias à Poëtis illi assignatur)
quæ intra tres dies destruxit corporis sarcinam & vitæ usuram,
loquitur Laur: Gieselerus de peste Brunsv: obs. 46. Quod quidam
etiam corpulenti fiant post sublatam luem Gallicam à decocto
lignorum, idque huic non simpliciter, sed per accidens (qua-
cenus scilicet causam morbi destruat) tribuendum sit, indicat
Dan: Sennertus in prax: l. 6. part: 4. c. 13. p. 165. Tandem quod
post ablatas & destructas strumas duas (quarum altera in bra-
chio dextro pondus librarum septem, altera verò in axilla iti-
dem dextra librarum novem ac dimidiæ pondus æquavit) ad-
modum pingue factus sit servus quispiam, qui ad extremam
maciem antea redactus vix ossibus hæsit, historiam legimus a-
pud Bald: Timenm l. 6. cap: 23. p. 285. &c.

Hactenus perlustravimus obesitatis causas, brevibus
jam dispiciemus de differentiis quibusdam affectus nostri,
quas autoribus quibusdam constituere fallubescit. Gale-
nus 2. de temper: 4. & in comm: ad Hippocr: l. 2. Aph: 44.
dif-

differentiam constituit inter naturalem & adventitiam, & utramq; iterum dicit esse vel moderatam vel immoderatam. Vestigia Galeni videtur ferè legere Gabr: Fallopius l. a. c. 3. & 4. dum quadruplicem itidem constituit obesitatem (1.) naturalem, seu à generatione existentem (2.) non naturalem seu supra naturam, vel habitum naturalem, qui non est ita secundum naturam vel præter naturam; & hunc habitum existimant illum, qui per consuetudinem acquiritur, nec à primordio generationis. Atque in his videtur autor locum Galeni lib: de tumoribus c. 1. exponere, ubi obesos dicit esse $\sigma\pi\mu\varrho\alpha$ τὴν Φύσιν, sed $\sigma\pi\mu\varrho\alpha$ & $\sigma\pi\mu\varrho\alpha$ τὸ φύτον &c: (3.) pergit Fallopius, esse etiam obesitatem salubrem, in qua non observatur actionū lascio, & (4.) morbosam, quæ ad extremum magnitudinis perveniens laedit actiones. Si quis ad breviorem numerum reducere vellet distinctas has species, ei forsitan non admodum difficile foret; cum alioquin gradus, vel magis & minus non varient speciem. Si nondum ad summum statum est evecta obesitas, non tanta quidem symptomatum catervā eadem stipata est; nec ea tamē spernenda vel à medici inspectione absolvenda est, quæ in fieri, ut ajunt, existit. Quæ alias differentia intercedat inter copulentiam & obesitatem, vel inter obesorum solidum aut firmum & flaccidum vel ad cachexiam inclinantem statum, de nuò hoc loco supersedemus repetere; cum aliquoties horum in præcedentibus mentionem fecerimus, & paulo post paucula adhuc de his simus annexuri. Demum nec eam differentiam, quæ inter veram & falsam obesitatem aut vitiosum corporis habitum intercedit, repetemus, cùm p. 9. 15. & 16. eam attigerimus, nec iste habitus ad nostram considerationem pertineat, uti nec ille tumor, qui à morbo serpentum & venenatorum animalium oritur, veluti inter stupendos specificos effectus à morbo viperarum variarum oriundos à Præstere percutiente horrendum corporis tumorem eleganti carmine complectitur M. Ann: Lucanus de bell: civil: lib: 9.

Post hæc progredimur ad signa obesitatis, quæ operose & elonginquo conquirere supersedemus, cùm popa & reliquus partium vel corporis plenus, floridus & naturalis (certō re-

spectu) Ihabitus se minimè condat aut abscondat. Possent etiam ex superiùs memoratis varia colligi, qvæ signorum doctrinam ampliorem constituere possent, sed paucis adhuc tradendis illis indulgebitus ; adest itaqve insimul in obesitate firmitas ac robur artuum ; porrò functionum majus pondus adest, licet segnior illarum aut brevior continuatio existat ; operationes vel negotia etiam cum respiratione difficiili & tardiori artuum motu peraguntur ; præterea obesi non æmulantur novercam, quando gula & stomachus debitam materiam utramqve nutritiam poscunt, famelici enim crebrò crassi existunt ; non raro etiam iidem pingvibus delectantur cibis. Adest ulterius in obesitate simplici & peccante solùm vegetus & floridus calor, molliies aliqualis (in respectu ad exesa, & ossibus solùm hærentia & horrida corpora) atqve sepe glabrities in cute infarcta apparet ; disparent insimul vasa sanguifera magis, quam in macris. Nolumus hoc loco etiam intactam prætermittere elegantem descriptionem Hieronymi signis non obscuris quibusdam obesum delineantem, quam de Eglon Moabitarum rege obeso (ex *Judicium* 3. v. 17.) verba faciens tradit. *Val: Henr: Voglerus de reb: natur: ac med: in script: sacri: content: p. 136.* rubent, inquit, buccæ, nitet cutis, comæ in occipitum frontemqve tornantur, protensus est (ex *Persio*) aqualiculus insurgunt humeri, turget guttur, & de obesis faucibus vix suffocata verba promuntur. Aliqui accuratiùs de obesitate statui arbitrantur, quod illi flaccida, laxa, & frigida magis in sit constitutio, unde eadem distingvatur etiam à corpulentia ; in qua equidem expletæ itidem plus justo sint partes carnosæ, sed insimul ad sit major cutis soliditas, rubicundus color, major calor, & pilorum major exsupérantia. Verum quis intus & in cute novit corpulentos, an pingvedine sint destituti ; sectiones forsitan illorum à popa aliisque partibus pingvedinem abesse vix ostenderent. Magis sanus equidem status hic videtur, quam obesorum apparentium ; imprimis si horum flaccidus & albus vel pallidus magis appetet habitus propter arvinam nimis humidam ; qui status facilius etiam postea inclinat in cachexiam & hydropem, veluti antea quadantem de his nos egis-

se

se meminimus. Hæc verò obesitas & alii tumores vitiosi colore, variarum actionum depravatarum indiciis aliisqve notis se produnt, veluti de his & aliis tumoribus morbidis signa pathognomonica nota sunt. *Mercurialis l. a. c. 6. p. 28.* naturam & adscitam vel accidentalem ita dignoscendam esse docet: si obesitas, inquit, sit à natura, quatuor signis potissimum cognoscitur, venarum angustiâ, glabritie corporis, virium infirmitate & carnium frigore. Adventitia autem cognoscitur venarum amplitudine, hirsutia, virium infirmitate, corporis æquabiliori frigiditate. Eadem habet etiam *Rod: à Castro de medicin: mulier: part: 2. l. 3. c. 3. p. m. 233.* Vereor autem ne fallant hæc indicia, vel promiscua eadem sæpe sint.

Restat, ut agamus etiam de præfigiis vel prognosi, quæ de obesitate imprimis exsuperante colligenda est: nemo autem, nisi qui hospes est in *Hippocratis scriptis*, & aphorismis præcipue ignorat, quod periculosus & inconstans sit obesorum athleticus habitus, de quo plures etiam in nostra dissertatione mentio occurrit. Proinde quia obesi in sapsum vel decrementum aliaque mala proni & præcipites sunt, effato *Hippocratis Aph: 3.* & experientiæ testimonio, falsò horum ruina sæpe in laudes malevolorum vel incantationem rejicitur; veluti hoc de nitidioribus, obesioribus & pulchrioribus pueris ac juvenculis suspicuum vulgus falsò statuere dicit *Rod: à Castro in Med: Polin: l. 4. c. 1. p. 211.* sententiæ huic addi possunt, quæ eundem in scopum scribit *Exc. D. D. Frommannus de Fascino p. m. 44. Sc. 5 p. 73. Sc.* Crebro in præcedentibus indicavimus, quod obesitas exuberans fluidiori vel serosa pinguedine, facile in cachexiam aut hydropem abeat; quod etiam jam, dum hæc scribo, exerior de viro quipiam obeso, cui ante annos aliquot similem cachexiam metuendam esse prædixi. Similes turdo esse obesos, quib[us] i[ps]is malum cacent suâ mole, studiosè collecta; nec non cum carcere comparari crassitatem corporis, audivimus in præcedentibus:

Hanc sanus vitaq[ue] studens sis quisque caveto!

Etiam si pulchritudinis ac splendoris, decoris, vel autoritatis notam quipiam querat in obesitate exsuperante, splendidam

tamen miseriam reperiet in eadem. Sic enim *Celsus* l. 2 c. 2. in hanc rem loquitur : Si plenior aliquis & speciosior & coloratior tactus est , suspecta bona sua habere debet. Qui carceri comparant obesitatem, sine dubio non diffitebuntur; quod male ex hoc carcere respondeatur. Licet etiam carcer nitidus & compedes aureæ in carcere detineant quempiam., Cveluti hujusmodi pinguedinem hominibus ambulandi potestatem promptam denegantem corporis compedes non ineptè vocat *Avicenna* tr. 4. c. 5. in initio.) quis tamen delectabitur facile iis. & non potius atrò carbone ista notanda censebit. Inscriptiōnem hujus carceris ferè facerem illam, quæ alicubi carceri atro inscripta legi dicitur :

Ad mala patrata hæc sunt atra thuatra parata.

Quanquam sagina corporis exsuperans non semper actu existit sarcina molesta, aut laedit evidenter functiones varias, facilimè tamen , multisqve modis mala alia nova malo latenti addi possunt, unde sanitatis vel vitæ jactura metuenda est , velut inter mala & symptomata obesorum non obscurè, uti arbitramur , de his egimus. Si moderata est obesitas nec summum ad statum evecta , mitiorem prognosin auffert : sic enim indicat *Mercurialis de morb: pueror: l. 3.* quod obesitas, quæ æqualiter perseverat , sit multò eligibilior , quam immodica macies , eo quod vita nostra posita sit in humido, & ubi humiditas hæc abundat, fugiantur plurimæ noxæ ; illæ scilicet, quæ ex coitu , laboribus, & aliis immensis evacuationibus contrahuntur. Idem *Mercurialis de decorat: p. 28.* arbitratur etiam obesitatem naturalem incurabilem esse. Propterea, inquit, teste *Galen L. 4. meth. 15.* Nicomachum illum obœssissimum, ut curaretur, indignisse Æsculapiô, immo verò si quandoque tentetur curatio hujus obesitatis, tantum abest quicquam profectus haberí, ut potius incident obœsi in deteriores ægri- tudines. Ceterum ea, quæ adventitia est, multò facilius curatur & minori periculo,

CAPUT

CAPUT VI.

De

Therapeuticis.

Riusquam ad ipsum curationis negotium vel doctrinam nos accingamus, præmittemus iis nonnulla autorum iudicia difficilem obesitatis curationem pronuntiantia, vel planè de eadem desperantia. Qvòd ergò cautè tractanda vel instituenda sit obesorum curatio, svadent nonnullorum autorum relationes, quæ loco convalescentiæ mortem iis allatam esse adstruunt; de qvo *Mercurialis l. c. p. 34.* Duo alia exempla de mulieribus, quarum una desiccatis imprudenter usurpati sibi obstructiones viscerum, vasorum & mensium, mortemqve ipsam; altera verò immodicò usu cicerum torrefactorum cum sale non meliorem priori successum sibi contraxerit; exempla talia, inquit, consignata prostant apud *Rod: à Castro de morib: mulier: part: 2. l: 3. c. 3. p. 234.* Præterea quòd in hoc affectu neque brevis neque facilis sit curatio, unde non insauistò omne suscipienda eadem sit, monet *Joh: Jessenius in Instit: chirurg: cap. 22. p. 94.* Porrò desperat ferè de curatione omni *Paul: Zachias in questionibus Med: Legal: tom: 1. l. 3. tit. 1. quest. 6. pag. 234.* Sic enim ille: difficillimum est, & fortasse impossibile arti Medicæ hoc vitium emendare: licet namqve quæ amplurima proponantur medicamenta, quæ obæsa corpora & extenuare possunt, & superexcedentem pinguedinem minuere, ea tamen operatio periculi plena est, & vix unquam optatò fine in ea exequenda Medici potiuntur, ut latius demonstravi *lib: 2. de quiete servanda in curandis morbis.* Verùm historiæ Medicæ non planè impossibilem vel dubiam esse obesitatis curationem nobis persuadent, licet eadem cautam ac prudentem Medici opem reqvirat.

Hisce itaque prælibatis opus est, ut in summo obesitatis statu haud cunctanter eum solvere annitamur; veluti rationem vel impulsu[m] hujus moniti etiam inculcat *I. Aph: 3. Et-*

I

iam si

iam si nondum ad summum fastigium evecta est pinguitudo, non tamen otiosi spectatores tutò poslunt esse Medici, quibus ejusmodi habitu præditorum hominum sanitas concredita est, cum præservatione iis temporis prospicere melius possimus; alioquin status summus minus commode vel promptè admittit impetuosam curationem. Continuanda præterea etiam est curatio vel præservatio pro majori incremento arcendo; idque potu qvopiam ordinariò medicatò, aliisve modis tentandum; cum alias facile sarcina illa quadante nus, vel semel & decenter quidem dispersa redire, vel in pristinum statum reverti possit ac soleat; nisi planè conjuncta illa curatio fuerit cum detimento corporis vel sanitatis. Imprimis autem post diætæ regimen legitimè institutum evacuationes corporis variæ arripiendæ sunt; veluti pariter hoc cautionibus certis una inunctis monet *Cœs noster l. a. & z. Aph: 22.* Qvòd verò pinguedinis materia fluida facta subinde cum urina vel alvinis excrementis secesserit & ejecta fuerit è corpore; item qvòd sudor colliquativus corporis habitum destruens interdum observatus sit, (unde curatio analoga & possibilis colligi potest) id nostrâ probatione amplâ jam non indigere existimamus.

Sistit jam se nobis in curationis fronte venæsecchio, cui verò instituendæ non annuunt omnes autores, inter quos repertus *Rod: à Castro de morb: mul: part: 2. l. 3. c. 3. p. 334. Fallopia l. a. c. 5. p. 332. & Joan. M. Castellanus in phylacterio phlebotomie p. 19.* Contrarium potius effectum, scilicet obesitatem & incrementum corporis exinde emergere, patet ex *Aulis Philosoph: Anglic: Latine redditis in Anni 1669. p. m. 57.* Fieri potest, indicant, ut arbores melius succrescant, & uberiorem fructum producant, si recta methodus extrahendi succum in hunc finem reperiatur; sicut nonnulli crebrâ phlebotomiâ pinguiores fiant. Hoc dictum non planè negaverim, qui enim temperatis humoribus corporis gaudent, eorundem sanguis mitis ac nutritioni aptus hac ratione reddi, & simul cum illo obesitas angeri potest. Negat quoque cum aliis obesitatem imminui à venæsectione *Mercurialis l. a. p. 31.* Monet equidem *Lud:*

Sc-

Septalium in Animadversione: med: l. 4. §. 13. quod pingves non ita, quam carnosí sangvinis detractionem sufferant. Verum quæ in præcedentibus circa utriusque corpulentia differentiam monuimus, ea similiter forsitan hoc loco quadantenus applicari valent, quod scilicet carnosæ corpulentia vix maiorem utilitatem, quam pingvi conferat sangvinis evacuatio. De priori sententia *Septalii* mens eadem terè colligitur ex *Hippocratis* 1. *Aph:* 3. & commentatoribus in locum dictum; quamvis etiam *Hippocrates* ibi non solam venæ sectionem, sed etiam alios evacuandi modos intelligere credatur, scilicet exercitia, balnea, frictiones, diaphoretica, inediam &c. de qvibus benè *Cachetus* l. a. p. 269. Suffragatur insimul illic autor iis, qui freqventem usum cucurbitularum siccarrum, frictionem pannis asperioribus institutam svadent; verum an magna curationis spes etiam ab his expectanda atqve experenda sit, judicent alii; nobis non admodum arrident hæc chirurgiæ præsidia. Hirudines admotas corpori itidem profuisse, & à sarcina pingvi levasse quosdam narrant quidam, de quo *Zacut: Lusitan:* l. 3. *prax: admir: obs:* 112. Si qui ergò confidentiam in his ponunt, eis liberum erit iisdem uti; nobis videntur aliz curationes instituta, internis medicamentis sudori eliciendo vel aliis evacuationibus destinatis, tutiores & efficaciores. Interim non possum intactam prætermittere venarum jugularium sectionem celebratam in asthmatico obeso, à qua melius eundem spirare cœpisse asseverat *Franc: Osv: Grembsius* in *arb: integr: Sc.* l. 2. c. 1. §. 9. n. 97. ¶ 98. Nolumus ab his etiam abesse monitum *Gabelchoveri* cent: 6. curat: 10. quod pingvibus causò laborantibus, non multum sangvinis mittendum sit.

De hinc *Grembsius* l. a. n. 103. ¶ 104. cauteria vel fonticu-los iis, qui latice abundant, & obesi sunt, non disvadet; Ita-lorum autem consuetudine ratum dicit autor ille, si unum in crure paulò supra genu, & alterum in brachio gestent; usu & experienciâ enim observatum dicit cauteria in utroqve brachio gestata faciem decolorare, detracit̄ forsitan nimio cruento. Mo-nemus etiam hoc loco manantia & chronica ulcera, uti in qvi-

buscunq; hominibus, ita in obesis in primis non facile consolida-
danda vel claudenda esse, nec permittendum ut sponte suā
exsiccentur ; si non aliæ evacuationes seri aliunde procedant
in corpore : raro enim inultam sinunt ulcera illa suam inter-
clusionem, veluti magna detrimenta & sanitatis decrementa
inde qvibusdam accrevisse exemplis ac testimoniis illustrare
valeremus. Qvia etiam obesitas quandoq; ad cachexiam,
& hydropem inclinat, nescio utrum tuto satis scarificationes
& vesicatoria semper adhiberi possint & congrua sint obesitatis
curationi ; veluti sinistrum eventum horum chirurgicorum
mediorum in hydrope vel cachexia observatum facile in me-
dium proferre valeremus. Nolim etiam in hoc & aliis cura-
tionibus morborum semper argumentari ab iis, quæ natura
quandoq; molitur, atq; ideò dicta media apprehendere,
licet natura quandoq; ejusmodi evacuationes seri intendat &
ostendat. Horum dictorum ductu recordor viri obesi, qui
propter ophtalmiam vesicatorium chirurgi solius ope & consi-
lio nuchaæ admotum male cessit ; quandoquidem gangræna
occupans illam partem, intra paucos dies dictum virum citò,
sed non satis tuto ab illo ac omni malo ut vita hac liberans
ad alteram æternam promovebat.

Deinde laudant qvidam frictiones cuti adhibitas ; veluti *Galenus lib: adversus Erasistratos* non paucos plethoricos se
evacuasse iis gloriatur. Verùm magnum inde usum ad futurum
non habiolor, si excipiam cutim rarefaciendi vel aperiendi po-
testatem, pro meliori transpiratione promovenda, inde proveni-
entem. Proinde si balneo sicco vel lecto pareat atq; pateat
cutis ac sudor protrudatur, non multùm opus videtur dictis
frictionibus ; veluti has etiam non admodum approbat *Ca-
chetus l. a. p. 275.*

Citæ paulò ante memoratae ophthalmizæ curationi succedit
citior chirurgica operatio, modò & q; tuto eadem procederet: sic
exempla vel historiaz prostant de sectione arvinæ, tentata & per-
acta citò qvidem, sed non satis tuto aut feliciter ; cùm pariter
cum pinguedine ea ratione vitam ablatam esse ab obesis evul-
gent nonnulli autores. Imitantur hujusmodi homines ferè
cu-

curationem, quam exercevit *Prædo apud Galenum* in longorum corporum tractatione, hic quippe ipsis pedes amputavit, sicuti meminit *Mercurialis de decorat: c. 6. p. 17.* De dicta verò obesitatis curatione exemplum sequens his subiecte nobis libet. *Autor Chronicus Montis Sereni ad annum 1190. refert: quod Henricus Rex ducendæ uxoris causa ad partes Apuliae profecturus, Dedonem orientalem Marchionem secum voluerit proficisci, qui itineris illius asperitatem corpori suo, quia crassus erat, contrarium sciens, pro tollenda intestinorum arvina, Medicō adhibitō, ventris incisione mortuus sit XVII. Kal. Septembris, & in Ecclesia Cillenensi, quam ipse fundaverat, sepultus sit.* Paulò aliis verbis & forsitan ex autore hoc historiam illam tradit *Albinus in der Weismischen Land-Chronic p. 226.* Quæ *Plinius lib: 7. c. 37:* de Apronio quodam Romano memorat, quod detractione pinguedinis ab obesitate liberatus sit, ea verba, si de sectione intelligenda sint, uti ferè ex loco dicto colligitur, fabulis accenset *Mercurial: l. c. p. 31. &c.* Idem autor ibidem nugas existimat & auxilia supervacanea atque inania, quæ narrat *Elianis l. 9. de var: hist: c. 13.* quod Dionysius Eracleotes Clearchi filius (qui usque adeò obesus fuit, ut vix respirare posset, consilio Medicorum conservaverit acubus curari dum dormiret) permiserit sibi latera & carnes perfodi, usque ad sensum, quò sic pinguedo tandem consumetur. In adductis his sequitur *Mercurialis vestigia & eadem ferè de obesitatis natura & curatione, licet paulò breviūs, tradit.* *Rod: à Castro de morb: mulier: part: 2. l. 3. c. 3. p. 233. &c.* Inter alios dissimilat etiam abdominis incisionem, tanquam periculofissimam ad educendam pinguedinem *Epiph: Ferdinand: in hist: 82. p. 274.*

Consideranda porrò veniunt pharmaceutica vel medicamenta evacuationem corporis variam promoventia; atq; hæc quinq; modis potissimum fieri mox indicabimus, quibus specifica, vel experientia medicorum probata quæpiam annexemus. Commendant verò non nulli autores nimis aeria aromatica, quæ sunt fixioris naturæ, nec adeò cum alvi excrementis vel per alias vias iterum promte secedunt, sed in sanguinea vasa rapta

tandem non optimum eventum spondere videntur. Sic *Sylvius in Prax: l. 1. c. 38. p. 278.* inter alia etiam svadet usum pipéris, Garyophyllorum, cinamomi ac zinziberis. Ex hujus modi ingredientibus etiam constant species dialepoliticón *Galen: interiùs laudatæ à quopiam medico.* Nobis verò inter alia placent potiùs flatulenta & volatilia acria, quæ alvum simul cíent, de quibus in diæta plura dabimus. Intendit forsitan illud nostrum monitum etiam *Isaac: Cattierius in observat: 13. p. 45.* (quæ observationibus Borelli annexæ sunt) dum indicat tenuem diætam sàpe parum proficere, imò plurima multis intulisse damna: humores enim exacuare & inflammare, febrem. quæ sàpiùs excitare.

Inter evacuantia verò non ultimum locum inveniunt diuretica: *Helmontius in latic: humore neglecto f. 44. &c. Pinguedo,* inquit, sive obesitas me spectante unicò bimestri per potum diureticum loco cerevisiae sumtum abacta est. *Pharmaca autem peregrina chinæ, zarzx, Gvjacii &c:* quòd laticem per sudores profunderent, ficto mentitoque titulò exsiccantium nomen acqvisivere. *Job: Fernelius in Pathol: l. 6. c. 13. p. m. 187.* similiter refert se obesum qvendam & tumidulum vidisse ex multa mictione diebus circiter octo mirum in modum extenuatum. Fundamentis qvibusdam plausilibus permotus svadet quoqve diuretica *Mercurialis: a. p. 32.* Inter ea verò non ultimò loco recensere volunt quidam daucum, radicem apii, semen ammeos & terræ soli. Plura occurant paulò inferiùs, quæ classem diureticorum explent, atqve inter ea acti diu scula & salia neutra præpollere arbitramur. Si verò diureticorum paulò post recensorum numerus non sufficiet, ex autoribas materiam medicam docentibus facile defectus ille suppleri poterit. Inter medicamenta corpulentiaz nimis opposita recenset etiam ac docet diuretica & diaphoretica *Job: Georg: Macassim in Prompr: mater: med: l. 2. sect: 16. c. 1. p. m. 878.* Ceterum evacuantia per sudorem vel lotium placent etiam *Fallopio l. e. 5. p. 332.* Similiter *Prævotius in Medic: pauper: p. 732.* proficua declarat diuretica pro extenuanda obesitate. *Hippocrates 7. Aph. 35.* innuit ferè, quòd pinguedo urinæ innatans re-

num

num adeps sit, quod semper tamen vix respondebit experientia, cum etiam aliarum partium vel pinguedinis colligvescentis indicium urina illa praebat. Succedunt præterea huic evacuatione ea, quæ menses movent, si forte isti obstruti causam præbeant obesitati: farrago medicamentorum horum non est ignota; laudantur tamen inter hæc præcipue radix erythrodani, helenii, levisticæ, pimpinellæ, centauriæ minus, absinthium, mentha, palegium, artemisia, floræ lavendulae, savina, lign: sassafras, cinnamomum, myrrha, aloë & ex his parata medicamenta composita, Ess: absinthii mixta cum Elix. Proprietas satò, vel acidis spiritibus additis facta. Si haemorrhoides obstructæ culpâ quæpiam laborant in pinguedine, eadem modis usitatis pariter revocari vel reparari possunt. Plura alias scopo huic mendendi inservientia ex sequentibus huc etiam trahi poterunt.

Porrò inter commodissima atque tutissima curanda obesitatis adminicula videntur numeranda cathartica: veluti annuit huic medelæ *Fernelius in lib: consilior: cons: 15. p. m. 334.* ubi dicit observatum esse, quod si alvus sponte sive arte soluta fuerit, magnum emolumenntum inde obesis collatum esse; consulit insimul illic autor ut catapotia unæ vel sequi hora ante pastum mane offerantur, idque sensim ac lente duobus vel tribus diebus interjectis semel præstandum, cum illuviem ejusmodi impetu concutere minus tutum censeat. Non recedit ab illa sententia *Joh: Jeffenius in Instis. chirurg. scil: 3. c. 22. p. 94.* Placent quadantenus nobis Pilulae ex therebithina confectæ; licet obeso, qui simul morbo articulare affectus fuit, profuisse illas quilibet hebdomata semel datas annotet *Petr: Forest: I. 31. obs. 10. p. 60.* Aloë vero alias, uti in aliis catapotiis purgantibus, ita etiam in iis, quæ dicatae sunt obesitati, restim ducit: tabem etiam inferre aloën (unde cum magno commodo frigidis & humidis eandem dari posse) constat ex *Casp: Hoffmanni de Medic: officin: l. 1. c. 3. §. 22.* quamvis atiologia illius efficaciaz ab autore data, non omnibus forsitan arrideat. Paucis etiam attingit illam potestatem *Excell: Pechlinius in eleganti tr: de purgant. p. 65.* De aliis facultatibus aloës jam multa non addam, quatenus eidem

vis

vis & va^gua^malini & efficax vario pro fluxu sanguinis concitando autorum & experientiae suffragio tribuitur. Proinde conferunt pro afferenda obesitate pilulae compositae variæ ac passim obviæ : scilicet Pil. Ruffi, Glassianæ aut Francoturt: & in primis laude suâ cluent Pil: de sandaracha *Mynsichti in armam:*
Med: chym: sect: 6. p. m. 148. Pilulas has loco arcani dicitur reputasse aliquando *D. Oswaldus*. Sed svadent Practici celebres, ut hujus MP. largior dosis sumatur, scilicet fabæ quantitas qvovis die, & qvidem stomachô nondum saturato vel adimpletô. Celeberrimus qvondam Lipsiensium Professor atqve Practicus *D. Joh. Michaelis* simili ferè MP. usus fuit, sed loco ingredientis (compositionem illam) rad: Aristol: rot: extractum illius, item nicotianæ ac filicis, atqve loco piperis nigri longum substituit. Suspiciamus non ineptas pilulas fieri posse hoc modo :

Rx. Aloës succotr: 3*fl* Myrrh: 3*ij* Gummi Ammon: 3*ij* *Ei* Sadarach: Arab: Laccæ an. 3*iiij* Extract: colocynth: gr: ix. rutæ, rad: Pyrethr. an: 3*fl*. ♀ dulc: gr. xxv. solvendis solutis l. a. tandem mediante succo rosar. f. Pilulae instar pisí mediocris, dosis sit *Ei*. quæ augeatur aut minuatur prout alvus auscultat intentioni D. S. Pillen wider die übrige Feistigkeit nüchtern auf einmahl.

Pilulas similes aliasqve formulas purgantes innumeratas concinnare atqve tradere hoc loco valeremus, si non adversari quosdam in disputationibus hanc prolixitatem nossemus. Verum nec tyroni leviter imbuto medicamentorum. com. nem. lorum doctrinâ admodum difficile erit ut sublevet hunc laborem nostrum, si laudata ab autoribus & à nobis paùlo inferius proponenda cum purgantibus misceat & in formulas palato cuiusvis obesi gratas redigat. Ansam interim non commendam plurium componendarum formularum ex paucis medicamentis hauriet, cui placet, ex *Joh: Tilemanni post Aphorism: Hippocr: ex Appendice de mater: med: p. 118. &c.*

Scribunt quidam etiam, quod ros nocturnus ante solis ortum collectus atqve assutus imminuat pinguedinem; hujus verò facultatem purgantem esse colligit ex nonnullis rationibus. *Mercurialis l.c. p. 37.* Atqve hoc eò citius credo, si ros il-

le

le frigidus & paulò largiori copiâ assumentur. Quemadmodum similis ejusmodi vis ab haustu iterato vaccino vel largo frigido fontium salubrium (qvi subinde in locis qvibusdam oriuntur, vel tales solum existimantur) emergit & redundant in homines, atqve sic s̄epe morbi chronicī tolluntur. Id pariter observamus agyrtas s̄epe efficere, qvi caballinā dosi purgantium ac vomitoriorum non nunquam morbum & animam qvasi simul ē corpore exturbant. Sed artis præcepta & conscientia medici legitimi jubent rationem habere subjecti atqve variarum circumstantiarum ; ne in fine tandem temerarii ejusmodi ausus medici ostendant cujus toni fuerit benē cœpta, sed malē finita curatio. Præterea an Polypodium vim peculiarem purgandi atq; extenuandi corpora possideat, affirmare non valimus, id autem contra *Dioscoridum* negat *Jo. Munardes in Epist. med. p. m. 541.*

Existunt quoqve nonnulli medici qui vomitoria in obesitatis curatione locum invenire existimant ; verū cum eadem non magnum usum conferre videantur, operosè illa laudare vel purgantibus aliisve evacuantibus medicamentis præferre neutiqvam audemus : Interim cui placet autorum quorundam sententias de istorum usu investigare, adeat *Mercurialis l. a. p. 35.* Præterea *Hippocr. 4. Aph. 7.* docet carnosis non ita conferre vomitoria ; cum quo etiam consentit *Bernh. Swalvius in querel. ventric. p. 193.*

Si cuiquam arrident clysteres etiam svadere ac præscribere obesis, ex paulo post recensendis & specificè magis ab autoribus commendatis, aut tandem ex incidentibus aliis variis & laxantibus atqve purgantibus iidem facilè eligi possunt. Annectimus autem usui enematum monitum *Ludov. Septalii in Animadvers. l. 3 §. 23.* qui non multum calentes clysteres vult injici, cùm habeant obesi intestina sensu maximè prædicta, & alias subito iterum expellantur sine utilitate.

Seqvuntur jam sudorifera, qvæ pariter non levī vi dissipandi pinguedinem prædicta sunt ; mediocria tamen nec nimis alkalia vel acria aut aromaticā, sed potius neutra salia & acidiuscula in usum vocanda censerem. Attendum.

etiam est in modo eliciendi sudorem, ne impetu magnō ille provocetur, cūm promptæ evacuationi huic obſter pingvedo intercus. Inculcat hoc etiam *Vidus Vidius* l. II. de cur: gener: quod obesi non temerè ob dictum obſtaculum sudoriteris macerandi ſint. Decoctum ligni fandi & ſaffras usurpandum p. aſcripsit obesis *Timens* l. 6. cas: I. p. 262. Varias autem evacuationes pro diversitate individui promovere medicamenta ex ligno Gvajaci parata, eaqve pingve facere ſolum per accidens docet *Casp. Hoffmannus de Medic offic:* l. 2. c. 128. p. 301. &c. Inter varia alia ad diætam exſificantem pertinentia ſvadet etiam decoctum ligni per 30. & 40. dies usurpatum *Joh: Tilemannus* l. a. p. 25. Majus commo dum percipere eos, qvi ordinariō potu dilutiore decocti Gvajaci, cynæ & ſarſeparillæ utantur, indicat *Joh: Riolanus in arte benè medendi:* pag. 112. Qvatenus decoctum ejusmodi pingve faciat, dictum fuit p. 51. in quam rem etiam videatur *Sennert. Paralip.* p. 166. Alias non audemus vi attenuandi & imminuendi pingvedinem privare decoctum lignorum, veluti quidem *Helmontius* l. c. & tr: de *Aſthmat: Stiſſi* §. 44. &c. illud intendit. *Zac: Lufit: in prax: admir: obſ: 112.* pro tollenda obefitate proficuum & ſudoriferum declarat lignum ebeni. *D. Joh: Michaelis* alias praescribere conſuevit *Eſſ: lignor: & Θ viper: Nobis* non displicet etiam *Tinct: gii cum ~ virid. æt. parata & coſmunicata à Zwölffer in Append: ad animadv: p. 60. & in Mantis: Spagyri: p. 381. &c: Eſſ: abſinthii etiā huic ſcopo congruit, & Elixir Propriet: cum ~ ♣ vel Θ paratum.* Accepi quoqve ab amico, ſe in Anglia audivisse à Medico quopiam pulverem ſequentem crebrò usurpatum contuliffe Gallico cuiopiam legato: Pulv: chinæ, cinamom: ebōr: & margarit: quæ anaticâ portione miſceantur.

Specificè magis prodeſſe etiam ſcribunt autores ſequentia, quæ evacuando partim per ſudorem, partim etiam cum urina imminuendam pingvedinem nimiam apta creduntur. Laccam ab Arabibus adhiberi ſcribit *Fallopius* l. a. c. 5. p. 332. Conſtat id inter alios Arabes ex *Avicenna* l. 4. Fen. 7. tr: 4. c. 6. p. m. 968. & 969, qvi ſingularem virtutem extenuandi ſcribit in eſſe Laccæ

&

& sandarachæ. Similiter sandaracæ dictæ vel vernicis oleum ad guttas aliquot cum oxymelite mixtum & quotidie à jejunis sumptum imminuere pinguedinem nimiam memorat *Conr: Khunrathus in medull: destillat: part. 1. p. 426.* Fatetur etiam *Joh: Langius l. 2. Epist. Med: 65. p. 360.* sibi oboeso & nimia pinguedinis sarcinam gravato commendatum & datum fuisse à Medico exteris è regionibus adveniente gummi laccæ, Græcis Cunchamus dictum, triobolari pondere ex aceto mulso aliquot diebus potum, quod ab onere illo pinguedinis sublevet & maciem conciliet, aliosque plures usus aperiendi, partes minuendi, ut & humores educendi possideat. Laudat denique simili ratione usurpatam laccam etiam *Jul: Cæs: Claudinus in Empyr: ration: l. 4.*

Præter enumerata medicamenta placent etiam quibusdam salivantia vel ptyelismum excitantia: sic illum mediantibus pilulis mercurialibus suscitatum aliquoties aqualiculum imminuisse vegetumque corporis statum reparasse meminit *Excell: Ol. Borrich: in Act. Medic. ac Philos. Danic. Ann: 1671. & 1672. obs: 74. p. 144.* Et si quibus aliis mediis verò obesitas illius tolli potest, non enixè commendabo usum mercurialium pro ptyelismo promovendo, propter alia mala subinde ab iis metuenda. *Grembsius in arb: integr: Gruin: l. 2. c. 1. §. 9. n. 98. p. 157.* itidem dicit crescitivam vim per mercurium enecandam esse idque docere *Helmontium.* Alioquin constat ex relatione *Borelli cent: 2. obs: 11. p. 118.* Et quod folia nicotianæ & lauri masticata vel linguae imposita aquas educant, atque bene aliquando cesserint. Qui verò desiderat salivam proritantia, ea in radicibus pyrethri, cubebis &c: facilè inveniet, si solùm ista in ore crebro detineantur vel volvantur, ac dentibus leviter subānde frangantur.

In scopum illum communiter etiam obesi mares solent indulgere nicotianæ usui vel fumo fistularum fictilium ope usurpato; quem usum sibi salutarem prætendunt, quod salivam, phlegma, vel pituitam educat, ostendentes interdum ac ostentantes ideo portionem illius, quantum cochlear unum vel alterum capit ejectionem; sed reticent quantâ copiâ se iterum adimplent cerevisiæ, vel alias potūs usu sibi consuetō. Rarò enim

nim capnophili & fumivendi illi medico usui peti sine immo-
ditō usu vel vehiculo potus indulgent ; & sic vacuum il-
lud , quod intendunt illi , relinquetur nunquam glandulis
salivalibus , pulmonibus , cerebro aut aliis locis , quos deplere
volunt iidem . Qvò generosior verò potus est , qui usui isti
nicotianæ immiscetur , eò majora mala etiam metuenda sunt ,
& quidem macilentis imprimis . Recordor quinque juvenum
cælibum plerorumqve virorum studiis atqve mercaturæ addi-
ctorum in urbe qvapiam celebri Misniæ , qui in societate qva-
dam Hispanicum vinum , cum cerevisia subinde interposita ,
crebriùs bibebant , ubi se semicotianæ fumō dictō effusè &
certatim invitabant ; sed tres brevi tempore , & febris a-
cutis in primis , è vita tollebantur , atq; sicuti fumus istiusmodi
evanescabant . Quartus ex dicto numero non longè post il-
lorum mortem in morbum vehementem & dolores arrithicos
ingentes incidebat & post periculosum longumqve decubitu-
m mortis fauces eluctabatur . Quintus verò maritus ex
consortio illo , quantum mihi innotuit , nihil mali persentivit .
Non ignoro etiam à magnæ autoritatis medicis fumum nico-
tianæ in asthmate humido magnopere commendari ; verum
fraliis remediis tolli potest illud obesitatis freqvens sympto-
ma (quemadmodum Medicinam aliis proficuis medicamentis
minime destitutam novimus) usum eundem suspendendum
potius duco , deterritus mēa aliorumqve experientia , quā
innotuit mihi de duobus obesis , qui intra usum illius in apo-
plexiam brevem incidentes animam cum fumo isto exhalarunt .
Qvām offensus fumus iste famosus ex fistulis ore hanstus sit spiri-
tibus ac vitæ , cum rationibus & exemplis id confirmantibus
hauriet , qui vult , ex Val: Andr: Mollenbroccii de arthrit: scorbut:
e. 14. p. 264. &c: Qvandoqvidem obesi etiam in apoplexiam ,
somnum , lethargum & similes affectus , facilè irruunt , ii-
que memoriā infirmā vitaqve facillante vel dubiā , nec
adèò longevā , (præ aliis minùs tales existentibus) præ-
dicti sunt , tabaci fumus in illis facilè mala illa augere & mor-
tem accelerare pollet . Qvi Medici itaqve fumum nicotianæ

in

in dictis morbis & peste impensè ac indifferenter commendant, sine dubio eidem adsverunt, philtroqve illius aut tabacomania, ut ita loqvar, abrepti ac decepti eundem non vituperant. Sic observantur etiam qvipiam, qui vinô delectantes in omnibus morbis illud commendant aut admittunt, quid ergo mirum, qvòd fabri fabrilia tractent.

Inter ea, quæ hodie vitam abbreviant, numerat etiam Tabaci fumum frequentem *Helmontius tr: de mortis occasione p. m. 453.* & hujus sedulus imitator *Fran: Osw: Grembs: l. a. 1.3. c. 1. g. 31. &c.* De hinc ad *Barbettianam praxin Medic: c. 2. p. 19. & 30.* *Frid: Deckerus in notis* annotat se cum *Barbeto* bis vel ter annotasse homines inter nicotianæ usum apoplexiâ correptos, & è vita sublatos esse. Similiter quod nicotianæ usus nimius apoplexiæ initia inferat, colligimus ex *Helmontii tr: de Lithiasi* §. 76. Æque autem, ac potus generosus, nicotianæ fumus spiritus turbulentos ac torpidos reddit & narcosin inducit, cùm itaque & experientia & autoritate constet, ebrios qvandoque in Apoplexiæ mortemqve præcipitari, de quo *Petr: a Castro in imbreaur: p. 175. S. 6.* *Balth: Ronseus in Epist: Medic: 12. p. 36.* *Sebixius Exercit: paitho: tom. 1. p. 67.* & alii plures. Quid mirum si obesis, herbæ illi militari indulgentibus, simile quandoque quid eveniat. Taceo quòd obesi ad venerem & generandi alacritatem inepti, ineptiores Nicotii herbæ usu redantur. De quo, qui certior reddi cupit consulat *Miscell: Acad: Nat: Cur: l. a. Ann: 3. p. 69.* & *Herm: Grubium de Arcan: Med: non arcان: p. 247. &c.*

Porro inter antipiotica referunt autores sequentia americantia & incidentia videlicet centaurium minus, absinthium, mentham & rutam, quæ ultima, & quidem hortensis in decoctis vel electuariis usurpanda præstantissima declaratur à *Fallopio l.c.* Innuit etiam illic autor hic, quòd Galenus mentionem faciat rutæ Sylvestræ; & quòd conjectio anacardina hora matutina assumta in pauca qvantitye principatum inter alia medicamenta habeat. Encomia rutæ plura prostant etiam aliis in autoribus, veluti *D. Joh. Michaelis in colleg: MS. ad Ideam*

med. Præcī: Jonston: p. 247. laudat rūtæ pulverem cum aliis pro trachea inter cibos subinde assumendum. *Svadet ibidem etiam laudatus autor acetum rutaceum & scylliticum.* Similiter semen rūtæ usui salubri interno destinatum scribit *Forestus l. 31. obs. 10. p. 60.* idem autor ibidem suā suiqve Præceptoris experientiā probatum laudat seqventem pulverem inter cibos sumendum: **R**ūtæ vini **3ij.** Cinam: **3ij.** Zinzib: **3j.** sacchari **3ij. f.** Pulv: Nondum omnia amara medicamenta enumeravimus, qvæ hactenus dictis annumerant autores, scilicet amygdala amara, nucleos persicorum & alios similes; sic radix gentianæ, Zedoar, aristol. rot: &c: inter ea etiam referuntur Anacardini fructus quoqve à nonnullis laudantur. *Arnold: Weikardus tr: præcī: l. 4. c 1. p. 61.* ad extenuandos obesos utile pronuntiat esse decoctum jularum à corylo pendentium. *Prævotio l. a.* placet inter alia seqvens medicamentum: si seminis fraxini **3j.** ex jure cum **3ß.** aceti generosi, vel aceti scillitici idqve ante cibum sumatur; Idem autor oxymelitico ac scilliticis trochiscis eandem vim tribuit. Pergit ille l. c. inquiens: valet quoqve sem: Ameos, aut seminis existentis in baccis sambuci **3ß** pota cum decoctione fraxini. Sic Medicus quispiam non vulgaris tanquam insigne medicamentum effert pulverem seminis ebuli quavis aurorā oriente assumptum, quantum cuspis cultri capit. Dosis hæc autem augeri posset, si experientia arcanum vel medelam obesitatis curandæ in eo medicamento depositam confirmaret.

Olaus Magnus in der Beschreibung der Nitternacht: Länden lib: 15. c. 12. f. 433. historiam illam de obeso Chiappino Vitello attenuato imprimis usu aceti referens, simul memorat, quod mulieres in regionibus illis descriptis pro immixienda pinguedine usurpent vinum medicatum mediante anisō, cuminō & absinthiō paratum. Sic *Conr: Khunrathus l. a. part. 1. p. 318.* dicit obesos, si imminui velint suam molem, voti participes reddi, si manè jejni quotidie usurpent oleum cymini; ex nimio verò ejus usu homines etiam pallescere innuit idem autor. Ex hujusmodi seminibus, aromatibus, ama-

amaricantib⁹ ac purgantib⁹ constat pulvis hypacticus ad obesitatem, & pulvis Comitis de Salburgo eundem in Icopum commendatus & communicatus à Georg: Hier: Velschio in Hecatostea 2. obs. 61. p. 34. Et Ibidem insignis hic quondam Medicus laudat etiam pulverem viperinum, qvod ab aliis quoqve autoribus fieri annotamus ; veluti Joh: Prævotius l. a. p. 731. pulveri suo viperino (*ibid. p. 819. descripto*) indicat præcipuam vim inesse pro exsiccando corpore , si 3. sumatur quotidianie ex jure aut vino 4. horis ante cibum , eoqve magis , si corpus strenue exerceatur post pulveris sumptionem . Sic solent etiam prisci Medici salem viperarum sibi notum , & moderni volatilem pro atterenda pinguedine accumulata efficacem deprædicare . Admirandæ maximiq; aestimandæ ac deprædicandæ efficaciæ etiam esset lapis Butleri , si verum , quod brevi tempore , & linctu saltem singulō mane admissus obesitatem minuerit , de quo apud Helmontium in tr: Butler: p. m. 360. Interim largiorem dosin & usum continuatum illius non disvadebimus , cum illius ingredientia , quæ nobis innotuerunt , non omni vi destituta pro obesitate destruenda videantur . Viperæ alias faciei decorationi , lui venereæ , ulceri pulmonum , phthisi vitæ longæ ac tabi mederi , juxta Cardanum allegatos apud Casp: Theoph: Bierlingiū in Adversar: Curios: cent: 1. obs: 4. p. 15. Et aliosq; plures creduntur . Nontamen facile svadebo usum viperarū crudarum neq; tandem etiam coctarum vel in infusione usurpatarum ; licet etiam casu à vino , in quod viperæ illapsæ fuerunt , Elephantiasin curatam annotārit Galenus de simpl: med: lib. II. hoc verò allegat Lignaridus in obiect: Acad: cap. 7. p. 66. Et iam si animalia morsa à viperis & cocta non nocere , vel propter venenum suspecta esse dicit curiosus Dominus Redi de viperis p. m. 13. nolim tamen usui illi semper fidere ; præcipue cum hodie nō adeò defectu quam abundantiam aliorum medicamentorum laboremus , & ignoremus s̄apē , quæ ex iis eligere velimus aut debeamus . Suspectus enim est viperinorum medicamentorum crudorum usus & qve forte ac fungorum ancipitium (ita nervosè à Juvenali l. 1. Satyr: l. v. 145. dictorum) qui licet plu-

pluries minus noceant; nusquam tamen nocuisse illos, quis non
vit aut legit usquam. Annotat autem Job, Henr: Bredt:
feld in disput: Med; de venenis Helmstadii habita §. 35 quod per-
tinax hæmorrhagia à pulvere ossium serpentis assumptō, pue-
rum quempā Helmstadii invaserit. Mirum non admodum tan-
dem est illud, si etiā de hæmorrhoe stupenda illa vis sanguinem
ex omnibus corporis partibus excutiens vera est, nec casu con-
tigit utrumq; , de quo postremo Lucanus l. a. & alii autores plu-
res. Vim aliam etiam non minus horrendam (quæ pestis, sarco-
phagi ignisq; levitiam superat, dum corpora in nihilum
brevi convertere dicitur) annotat de Sepe serpente parvo,
quem alibi etiam tabificum vocat Lucan: l.c. sed de fungis & il-
la materia à laudato Redi attachata aliis in locis imposterum tu-
fius agemus.

Dehinc Mart: Zeilerius cent: 1. Epist: 91. dicit in obesitate
aliás commendari sal saturni; indicat insimul illic autor, qvòd
Sanctius I. Rex Hispaniæ obesus perierit miserè Medicamentō
datō ab Æthiopico Medico. Præter alia mineralia ex his se-
quentibus petita adhibentur freqventius ad curationem obesi-
tatis : scilicet ex ☉, ☈, ☈, ☈, ☈, ☈, & tandem ex ☈. Sic
cremorem & crystallos ☈ proficuos obesis dicit, Academiæ
nostræ qyondam lumen, videlicet Gu. Rofinicus in disput: de ☈
cap. 5. Spiritus ex dictis rebus parati varijs medicamentis atq; ve
potui ordinario, & qvidem vel soli illi, vel admixti Tincturis,
scilicet fl. violar: rosar: bellidis &c: immitti possunt. Sic etiam
Clyssus ☈ & ☈ ☈. philos. non sine ratione aut levamine ad-
mittentur pro usu modò dicto. Similiter ☈ ☈ . coagulat: ☉
∅ lat: Arcan: duplicat: &c, à quibusdam in usum vocantur.
Qui ☈ bus istis simplicibus rite præparatis præferunt correctos
vel dulcificatos mediante spir. vin. factos in hoc & aliis affecti-
bus curandis, forsitan novum quid magis venantur atq; ve
perantur, quam praxi atq; rationi consonum ; namq; pro-
pter acidam qualitatem in usum vocamus spiritus illos, ideoq;
correctione dictâ illos potius castramus, concentratam virtu-
tem diffundimus majoremq; dosin & sumtus causamur ; qvæ
dicta

dicta, & varia ipsis affixa & affixa mala antevertit simplicium illorum spirituum vehiculum, sufficiens & prudens usus. Concludimus ergo pro hac re cum canone illo : Propter quid aliquid est, propter illud magis tale est. Sed de acidis & acidulis brevidabimus plura.

Porrò laudatus antea nostræ Academiæ Curiosæ Dom: Præses Job: Mich: Febris de absinth: p. 148. loquitur ita: in obesitate corporis nimia laudatur Θ absinthii Codronchio intra sumtum: nos Θ absinthii Θ latum cum vietutenui & thermis commendamus, qvod in illustri persona expertum.

Deniq; inter composita laudatus D.D. Job: Michaëlis l.a. svadet spec: diacum: & diacircum: qvæ in Zwelfferi Animadv: pharm: p. 178. annotatæ prostant. Idem D. Michaëlis l. c. etiam innuit, qvòd medicus qvispiam non vulgaris tanquam singulare specificum, reputaverit species Diaspoliticon Galeni apud Zwelfferum l. a. p. 179. descriptæ. Alias etiam peculiare electuarium Antipicticum majus & minus habet Epiph: Ferdinandus in histor: 82. p: 274.

Sicuti hactenus aliquoties acetum pro vehiculo usurpari, vel artificiales acidulas laudari accepimus : ita acetum simplex, tum in diæta, tum inter medicamenta usurpatum, multorum elogiò pro obesitate imminuenda conducere audiēmus in seqventibus.

Reminiscimur ex paulo ante adductis historiæ Chiapini Vitelli, qvam inter alios autores etiam ex Famiano Strada allegat, & aceti operandi modum exponit Val: Henr: Voglerus in Dieter: Comment: p. 285. & 286. Gabr: Fallop: l. a. c. 5. p. 332. aquam cum aceto svadet, seqve ait vidisse usu illius aliquandiu continuatò vel oxycrati, aut aquæ chalybeatæ sanatos esse obesos. Suffragatur horum & aliorum autorum testimoniis similibus etiam Rod. à Fonseca cons: med: tom: 1. cons: 32. ubi aceto magnam extenuandi vim inesse scribit ; sed qvia illud solum nimis forte censet, aquam chalybeatam ei admiscendam,, vel scylliticum acetum, aut oxymel etiam usurpandum esse indicat. Meminit quoqve historiæ Vitelli Marchionis, & effectus

vini degenerantis, qvod ipsi illud salubre existiterit *Isaac Catierius l. a. obs. 13. p. 46.* & tamen autor hic interdicit usu aceti propter rationes quaspiam, sed non satis validas. Hunc verò usum alii plurimi autores, obesitatis curationem tradentes, congruum ducunt atque dicunt. Qvanti fecerit alias Pythagoras acetum scylliticum, qvi etiam ad 117. annos ætatem suam perduxisse dicitur, annotat *Galenus l. 3. de med. facult. part: f. 346.* His ergò laudem suam antiquam neutiquam detraho, cum aliquin etiam in asthmate (cui communiter obesi obnoxii sunt) scyllitici aceti aut oxymelitis usui opportuno neminem ferè reclamare sciam; veluti præter hæc alia medicamenta etiam, quæ in asthmate humido & à materia serosa ac viscida oriundo conducunt, obesitati curandæ non obfunt. In præfatione nostræ dissertationis à *Prævotio* acetum scylliticum itidem commendari audivimus; quod etiam admittit *Fallopianus l. d.* neutiquam verò oxymel squilliticum, ob mel, quod in superiori ore ventriculi hærere & noxiū esse auctumat.

Dehinc acidulas profusse alicui obeso aliquot annos repetitas distinctis vel interruptis vicibus, indicat *Timaeus l. 6. cas: 3. p. 263. &c.*

Communi fere autorum consensu magna vis extenuandi corpora & maciem comparandi acidis inesse dicitur, uti mox patebit fusius: *Tackenius in Hippocr: Chym: p. 90,* statuit, quod acidum superabundans in avium ventriculis turbet digestiones, ut ideo illæ atrophiam patiantur. Idem autor ibidem p. 182. indicat, quod solò aquæ fortis odore freqventi naribus excepto atrophia cum acerbissimis doloribus cuiquam inducit; idem hoc ex eodem forsitan autore repetit *Dav. von der West in experim: natur: p. 41.* De simili aliisque affectibus, quos collegit chymicus quispiam circa aquas regias diu commorans, agit *Helmont: de Lithiasi c. 9. §. 71.*

Hactenus vidimus interna therapeutices media, quibus externa quæpiam adhuc anneximus, quæ potissimum cuti apertendæ, pinguedini dissipandæ ac pedetentim evocandæ inser-

viunt;

viunt. Calor autem qvovis modō, tum in diæta, tum in curatione conciliandus est corpori, cùm alioquin transpiratio per cutim necessaria intercipiatur, nec medicamenta extrinsecus, nec intrinsecus adhibita finem suum commode conseqvi possint. Varii modi calefaciendi corpus, vel poros cutis aperiendi, procuranda levicophlegmatia proponuntur in *Fernelii Physiolog: l. 6. c. 8. p. 152.* Indicatur autem ibi inter alia, qvòd ejusmodi ægrotus in clibanum extractō pane tepentem retrorsum immitti debeat, conservatā capiti integrā respiratione: verum quis facilē ex se placentam pistorio in furno coqvendam faciet: hujus loco itaqve vaporaria, stuphæ, aut sudoria & similia adminicula arripi possunt, de qvibus mox plura innotescunt. *Avicenna* etiam & alii autores pro exsiccandis corporibus ac eorundem humore abundante imminuendo extrinsecus arenæ à sole calentis, vel solis ipsius calorem corpori conciliandum aliquoties commendant.

Præterea quod balnea calida crassis ac pinguis corporibus conferant, quia calefaciunt, evacuant & cutim laxant, docet *Sam: Haffenroffrus in officina Iatrica p. 202. & 203.* In loco ultimo indicat etiam autor, qvod ii longiorem moram ferant in balneis, quam macilenti & debiles. Balnea plures quoqve laudat *Galenus*, veluti annotat ex eodem *Cachetus l. a. p. 269.* Alios plures, qui pariter vim illam non derogant balneis, siccō pede iam præterimus. Valent quoqve pariter thermæ diluere ac diminuere obesitatem, veluti de exemplis usūs harum opportuni, uti etiam de modo ac ratione utendi illis, scriptores de iisdem peculiariter agentes evolvi possunt. Sic *Medici*, qui singulis annis ad thermas accedens, propter deponendam pinguedinem, felicissimos successus persentivit, mentionem facit *Mercurialis l. 4. p. 35.* Svasit etiam thermas cipiām *Platerus l. 3. obs. 548.* Qvòd verò diutius obesi thermis insidere debeant quam macilenti, inculcant nonnulli autores describentes thermas; de quo etiam in *Gobelii Hydriatria Wissensi ab Excell: Christ: Garmano denuò edita p. 177.* mentio fit. Thermas suas arte conficias quoqve iuadet *Molitor ac therm: artific.*

artific: p. 44. Sed autor hic eas simul juxta peculiarem astrorum positum vult componi; vereor tamen, ne lector curiosus in hoc & aliis illius tractatus contentis reperiat, quæ applausum non merentur. Thermæ artificiales verò cautos ac prudentes requirunt, cum alioquin infelix finis vel exitus harum Medico exosum sostrum subinde parare experiamur. Thermales aquas haustu, vel pro interno usu admissas etiam convenire perhibet *Joh. Jessenius in Instit: chirurg: sect: 3. c. 22. p. 94.* Alii etiam pro externo usu vel balneo admittunt acidulas naturales, de quo *Maccasius, & Rod. à Castro de morb: mulier: part: 2. l. 3. c. 3. p. 234.* qui thermas pariter pro modo dicto non svadet. Plura alia testimonia autorum de acidulis & thermis variò modo usurpati pro obesitate imminuenda commendatis continentur in *Joh: Baubini de aquis medic: l. 3. c. 2. p. 180.* Acidulis externo usui destinatis simile quid videtur meditari suò decoctò cupressi edoceto, *Mynsichtus in armament: medic: chym: sect: 25. p. m. 356.* Qui autor *ibidem sect: 30. p. 376.* pessum etiam prescribit pro sterilibus mulieribus ob pinguedinem existentibus. Sed thermæ obesitatis curationi acidulis aptiores mihi videntur exterius admissæ.

Seqvitur demum jam in nostrâ dissertatione diætæ regimen, cui obesi æquè parere tenentur, ac alii ægroti; cum alioquin hujus neglectus destruat iterum quod curatio prudenter ac benè instituta ædificare satagit. Prodest etiam magis diæta ritè observata sine medicamentorum usu, quam cum his optimis dissoluta diæta conjuncta.

Quod verò concernit aëris vel loci conditionem, quæ obesis curandis conducit, calida ipsius constitutio attendenda est; veluti hujus effectum, & frigoris adminiculum obesitati inservire in præcedentibus annotavimus. Aëris itaq; ac loci salubris ac peculiaris constitutio si nimium confert (sicuti ejusmodi loca indicavimus in præcedentibus) eadem cum aliis locis permutanda, aut adminicula potissima illic obvia notanda ac fugienda sunt; veluti de cerevisiæ cujuspiam potestate tali præditæ diximus antea & post hæc adhuc dicemus. Sic Plato obesus & crassus existens dicitur elegisse Academiam, locum

locum Athenarum insaluberrimum ubi habitaret, ut scilicet comprimeret nimiam pinguedinem & liberiorem intellectum possideret, quemadmodum scribunt allegati apud *Mercurial*:
l. a. p. 20.

Qvoad cibum & potum tantum illis detrahendum, quantum possibile est; in primis vero cibi, qui largiter nutriunt fugiendi sunt; quorum characterem vel notas superius inter causas recensuimus. Volunt autem quod subtractis bona vel largae nutritionis adminiculis pinguedo cedat in nutritionem corporis, de quo & imminutione dicta singulariter commendata agit *Dom: Panarol: in obs: pentecost: 4. obs: 18. p. 122.* Verba ideo huc trahimus etiam illa *Fuchsi l. 2. instit: sect: 5. c. 37.* Tempestiva, inquit, abstinentia sanat plenitudinem, nimium obesos, putitosos, vitiaque ex pituita nata: apoplexiam, epilepsiam, comata, vertigines, cruditates & id genus alia multa. Verum nimiam inedia & quidem subito institutam vix omnes ferent; hinc ea potius, quae non adeo nutriunt, & quae evacuationes simul procurant, porrigenda sunt obesis. Non admodum artides etiam inedia *Cachetol. c. p. 276. & 282.* Unde consultius censet, si evacuationes illius loco instituantur. Non tamen debet unica coena adeo larga esse, ut restituat, quod medicamenta spatio aliquot dierum destruxerunt; fames etiam integra non est explenda. Atque hic in primis locum habet 2. *Aph: 4.* quod neque satietas, neque fames, neque aliud quicquam, quod naturae modum excedit, bonum sit. Juxta 1. *Aph: 3.* refectiones extremae etiam periculosae dicuntur; quod in obesitate pariter observandum est. *Mart: Zeilerius cent: 1. Epist: 9.* recenset sibi relatum a Medico Matthia Anomao, quod hic multos obesos curaverit vinis medicatis, subtractis cibis delicatis & carnis usu; concessit autem lactucam, olera, pisces, canchos, asellos pisces & similes cibos parum nutrimenti suppeditantes. Injungitur insimul illuc fitis & temperantia vel inedia. Cibi pauci, nec boni captivorum carcere detentorum popam admodum etiam demunt vel deterunt, cui accedit si mœgor, timor atque curæ suum symbolum conferant pro detrahendis.

da pingvedine. Sic recordor redditum ducalium præfeti, qui mole corporis ac mente tumidus non nisi effedō à bijugibus vectus solebat in alias urbes propinquas se conferre ; posteaquam verò dehinc dispensatio vel officium ablatum ab eodem effet, eumqve sollicitudo afficeret, & laetus cibus ac potus deficeret, confecerunt etiam hæc ipsius popam ac pompam, ut cum baculo comite in urbes aliaqve loca alacriter iter pedes facere posset.

Dantur autores, qui carnem perdicum & leporum, propterea obesis permittunt, quod non pigvescant illa animalia atqve nutritioni minus conferant ; Imò capreoli carnem nonnulli laudant, tanquam idoneam pro imminuenda obesitate ; verùm vix aliquid decadere obesitati opinamur à dictis speciebus carnis. Alii carnis usum omnem proscribunt, cui & nos subscribimus. Salitam & fumo induratam autem carnem aut pisces, citius quoqve admittendos esse censemus.

Præterea cibi, nostris Germanicis aromatibus aut usitatis rebus esculentis conditi, & medicata esculenta in usum crebrius admitti possunt, qui incidunt, alvum laxant, nec non diuresin & diaphoresin promovent. Acetum autem inter medicamenta, cibum ac potum misceri docent ac svalent multi autores, quod iterum & nos hoc loco inculcamus. Excellunt autem porrò inter cibos huc congruos, fructus acidi, scilicet cerasa, baccæ cynosbati, mespili, pruna varia acidiusculo sapore prædicta, acacia fructus, ribes, berberes, granata mala, limonia, citria, poma austera & acida : porrò cappares, olivæ, & similia, qvæ muriâ vel aceto condita mensæ inservire solent ; ulterius acetaria vel insalata varii generis, scilicet endiviae, lactucæ, nasturtii, rapunculi ; embammata parata ex cochlearia, nasturtio, raphano, finapi &c. Præter hæc aliorum atq; nostrò judicio locum inveniunt inter cibos ejusmodi : Brassica, Spinachia, Petroselinum, apium, cherefolium, & raphanus rusticanus, qvem aliis raphani speciebus præfert Franc: *Sylvius in Prax: I. I. c. 38 p. 278.* Non intempestivè forsitan hoc loco recordamur illius curationis *Heurnii*, qui in diuturna cacochymia cum ob-

obstructione meseraicarum maximō cum successu usurpatum esse dicit seqvens : succi radicis raphani, armoracii, succi cochleariae, beccabungae, nasturtii aquatici, numulariae anaes, quibus mixtis bis in die uti jussit, uti patet ex *Fernelii Pathol:* l. 6. c. 8. p. m. 150. Dehinc loco condimenti cibis etiam addi possunt anethum, rosmarinus, folia lauri, salvia, thymus, semen carvi, baccæ juniperi, allium, cepæ &c. Et hujusmodi dietæ (sicuti & scylla alias) in asthmate obesis saepe molesto, commendantur.

Diuresi promovendæ etiam quæpiam ex dictis conducere creduntur. *Fernelius* l. a. c. 13 p. m. 187. annotavit diabeten induisse in adolescentे cæpas largiter & saepe assumtas. Salis vel trachearum quarundam usum, inter cibos vel post eos assumtorū, etiam quidam admittendū esse docent, quorum & nos in præcedentibus mentionem quadantenus fecimus. *Fallopianus* l. a. c. 5. p. 332. indicat panem ex sorgo pro cibo admissum spatiō quindecim dierum extenuare corpora. Multi etiam syadent, ex hordeo confectum panem, quod non augeat pinguedinem; sed si licet à pecorum saginatione subsumere, hordeum nutriendi ac pinguefaciendi facultate non destituitur. *Cattierius* l. a. obs. 11. p. 44. observavit quod fœmina nobilis, manè sumto pane madefacto communi aqua, redditæ fuerit obesa; sic etiam cerevisiae immissum panem & crebro comestum saginæ prospicere dicunt; quem usum obesi declinare tandem possunt. Idem *Cattierius* obs. 13. p. 46. meminit quempiam obesum vel crassissimum, detractâ panis portione (quem quotidie antea comedenter) ejusque loco postea majori quantitate carnis substitutâ vel admissâ pro cibo, graciliorem factum esse. Hoc si non casu factum aut morbida corporis constitutio intercessit, potius monstris in Medicina subinde obviis, quam regulis frequentibus annumerandum esse videtur.

De potu verba quædam adhuc facienda hic nobis sunt: de Chiappino Vitello ex *Famiani Strada hist: Belgic;* dec: 1. lib: 8. ad ann: 1576. & ex testimoniosis aliorum ex eodem strada repetitis constat, quod loco vini in ordinarium potum non frustra ille

ace-

acetum admiserit. Anne & im⁹ huic encomio aceti etiam locum Bartholini Epist: Cent: 2. Epist: 82, p. 666. Aetiologyam verò illius operationis reddit hanc autor, qvod scilicet acetum vasa partesq; constringat, ne alimenti copia aut flatus ideo coacerventur. nos putamus frequentem illius usum incidendi vel rodendi facultate in primis agere, qvā ratione non solum cibis assumptis facultatem nutriendi, sed & pinguedini persistendi licentiam denegat, & utramque materiam ad evacuationes disponit. Potus autem, qvi potenter nutrit, in præcedentibus facta est mentio, ideoq; ille fugiendus est, & cerevisia lupulō condita, nec non ea in primis eligenda est, qvæ alvum, & urinæ secernendæ dicata organa, sui officii monet. Decoctionum ligni sancti loco ordinarii potus commendari audivimus in præcedentibus, veluti etiam non dissimilamus serum lactis caprilli salsum. Tincturæ vel spiritus acidi, paulò superius memorati, ordinario potui etiam admiseri possunt; vel parandæ sunt cerevisiæ medicatæ, vinumve ejusmodi: sic absinthiō, centauriō minori, flor; sambuci, zedoaria, acorō &c. dicti potus medicati reddi possunt. Imò velut rationi consonum, & colligitur ex allegatis apud Georg: Pictor: in physicar: quest: cent: 2. quest: 50. & 52. merum vetulum potens & subtile extenuat & macrum reddit corpus. Dubium etiam non est, quin vinum chylum ac sanguinem fluidum reddat, & hemorrhagias, diuresin, ac dia-phoresin promoteat.

Porrò quantum possibile, somno detrahendum, ac vigiliis & actionibus corporis atq; animi indulgendum est: imperant etiam nonnulli, ut obesi durum solum loco straguli ac plumarum eligant; vereor autem ne hic pœnitentiaz aut torturæ modus non omnibus arrideat, aut multum illos sublevet auxiliō; insimul etiam difficulter, sine lecto aut stragulis superioribus, sudor ac transpiratio promoveri potest.

Dehinc motus corporis apprimè promovet destrunctionem pinguedinis, utpote qvi omnes evacuationes corporis adjuvat; cum motu autem conjunctus etiā sit labor, qvi liqvidō congruus est liqefaciendæ pinguedini. De laboris utilitate loqui-

loquitur fere 2. *Aph*: 16. quia obesi itaque non fame vel hujus effectu, scilicet macie laborant, labor ipsis oppidò congruit. Sic de quopiam obeso, cui protulit motus corporis, arte pugillatoria, saltatoria, pilae exercitiō, aut deambulatione concitatus, innatescit ex *Mart: Zeileri cent: I. Epist: 91.* Autores variis motus corporis svalent obesis; modos quosdam illorum examinat suamque sententiam detegit *Fallopis l. a. c. 5. p. 33b.* Cursum autem vehementem cum *Galen* (quod etiam *Hippocrates* in locis quibusdam facit) svaldet dictus autor; verum difficulter sufferunt hunc obesi, nec diu continuare valent: pedestre autem iter moderatum & crebro continuatum inter alia iis maxime proficuum censerem, sed cibis insimul ac potui non indulgere iidem iterum debent. *Petr: Forestus l. 31. obs. 10. p. 60.* mentionem facit obesæ mulieris, quæ vix incedere potuit, & cui svalerunt Medici, ut iter unius miliaris subinde jejuna pedestri itinere absolveret; cum verò illa præ asthmate id præstare atq; iter continuare non potuerit, ipsi freqventem purgationem magis profuisse scribit autor citatus. *Mercurialis l. c. p. 33.* loquens de usu motus paulo vehementeris etiam hæc depromit: inter alia, inquit, exercitationes, ut nos quandoque in Gymnastica demonstravimus, volutatio facta humi, & super arenam valde imminuit adipem & carnes. Liberum relinqo cuique tentare hanc volutationem; dixerim tamen ferè ad imitationem (cum idem autor ibidem panem furfuraceum obesis à quibusdam commendatum appelleat cibum caninum) quod ista suis vel afinis magis congrua sit: mirum ferme est, quod non planè cylindros vel alias machinas deprimentes ac obesa corpora plana reddentes quidam effingant ac svaldeant. Motus utilitati commendatae demum anneximus etiam hoc, quod forsitan propter fugam ac timorem non ita pingvescant feræ, uti quidem cicura vel domesticæ animalia. Volunt autem lepores imprimis ac perdices nequitam pingvescere, quas bestias alias in timorem & inquietudinem pronas esse constat. Observatum tamen esse dicunt autores quidam, quod lepus surdus, vel si obturatæ sint

M

ipsius

ipsius aures , aut ex leporario exemptus , caveæ vel loco alli angusto includatur , quadam tenus pinguiscat , & hæc causa , pinguedinis forsitan ex prioribus impedimentis sublatis una dependet , de quibus vide nonnulla in Wolff. *Waldungi Lagographia* c. 17. p. 35.

Quod concernit post hæc affectus animi , svadent eosdem finistros nonnulli ; verum facere iidem videntur mala , ut inde eveniant bona , quod tamen laudem raro meretur . Non audeo etiam obesis svadere ridicula ista , ut imitentur Arabes , quos seqventia injungere vel imperare pro crassorum curatione scribit Fallopius l. a. c. 5. p. 331. velle autem istos ut semper male dicamus obesis , nuntia mortuorum amicorum atque parentum offerantur , objurgentur , culpentur & injuriis onerentur ; subnectit iis dictis Fallopius se vidisse homines continuo livore vexatos & perturbatos , qui tamen in pingvati obesi negotiarentur . Deinde si tenerior est crassorum hominum animus (veluti de Bartolo , Platone , illo à Platero annotato viro ingenioso , aliisque pluribus illorum subtilis etiam mens præsumenda est) dubii eventus videntur ejusmodi affectus ; suspicor etiam quospiam idem illud experturos , quod equo isti evenit , qui scilicet fami adfvescere debuit , sed vivere desiit , ubi artem illam ferè comprehendisse putatus est . Curas vero & majorem industriam collocare posunt obesi in suis negotiis ac officiis , cum antea dixerimus , curis vacua corpora citius obesitati obnoxia esse . Propter effectum ejusmodi etiam quidam curam quasi cor edentem aut urentem dictam putant ; de quibus iterum evolvendum citamus Wernerum in corpusc: phil: p. 218. & 221. Amori & mœrori idem effectus ; ac curis tribuitur l. a. p. 220. Inter alia impedimenta , cur homo non uti bestiæ pinguiscere possit , curas etiam & affectiones animi (ut pote quibus bruta destituta sint) recenset Joh: Matthæi in centur: diffc: Medic: quæst: 7. p. 26. similiter quod curæ , iracundia , venefic usus , mœror , tristitia & similes animi affectus attenuent , tabificant & cum rugosam ac pannescensem efficiant , variis autorum locis confirmat Thom: Reinesius in Epist: 42. ad Hoffmann: p. 371. & 6.

Attin-

Attingendus nobis etiam est amor ac veneris exercitium, quod nullis aliis in affectibus adeo terè admittunt vel commendant autores, quam in obesitate. *Fallopia l.c. p. 332.* scribit, veneris rationem esse habendam, nullum enim esse habitum, in quo tantum ven⁹ possit, quantum in obesia. *Joh: Matthiae l.c. causam hanc inter alias plures conjicit in immoderatam venerē & venereas cogitationes, quod homo non, veluti bestiæ pinguiscerē possit; animantia etiam omnia terè naturæ ductu certum ac definitum habere coēundi tempus, homines minus;* atque ob denegatum usum veneris castrata animalia maximè pinguiscerē statuit autor dictus. De aliis autoribus vel rationibus venerem suadentibus in nostro affectu, verba etiam facit denique adhuc citandus *Mercurialis l.a.* Attendant vero ii obesi, quibus jura divina atque humana permittunt veneris exercitium, utrum sibi sua corporis constitutio reliqua etiam interdicat de eodem; metus autem est, ne à nimis arduo exercitio illō vena rumpatur, veluti calamitatem hanc obesis citius familiarem audivimus inter mala vel symptomata obesorum. Ed citius etiam ille vir asthmaticus debitum conjugale, contra monitum medici, solvens naturæ debitum simul ideo solvit, si obesus existit (cum obesos plurimos asthmate affectos deprehendamus) de cuius morte, si placet, evolvatur *Platerus cent. i. obs. p. m. 171.*

Dehinc excretiones corporis variæ quovis modo conservandæ ac promovendæ sunt; veluti pluribus in locis id monet, hujusque adminicula docet nostra dissertatio. Si majori prolixitati vellemus indulgere, symptomata quædam obesitatis etiam trutinare atque curationem peculiarem ipsis adjungere valeremus; verum nisi fons exuberantis pinguedinis exhauiatur, parum proficiemus in symptomatum imminuendorum ferocia. Si vires vero conjunctas requirat in curatione obesitatis symptomatum concursus, horum medela ex aliis, ac suis distinctis præceos locis peti potest.

Tandem ad sacro sanctam Trinitatem, in cuius nomine initium fecimus, revertimur, eiisque devotas exsolvimus grates, quia jam nostris meditationibus dedit his quoque

F I N E M,

Felix, qui potuit fontes pingvedinis ipsos
exhaurire sui viribus ingenii.

Tu nisus doctos cathedrā cum laude videndos
dum sīstis, planus votaqve lēta damus.

Gratul. scribeb.

Georg. VVolfgg. VVedelius D.

HAud crassâ Musâ rimaris corpora crassa,
Hinc te laus meritò & præmia opima manent.
Doctrinæ Medicæ mentem saturare saginâ
Si pergis, paries fostra decusque tibi :
Siqve duos graviter post hæc sic transfigis annos,
Omine vix dubiō purpura parta tibi!

*H*isce Doctissimo Domino Respondenti, amico suo dilectissimo gratulari, faustosq; studiorum progressus ac successus laborum & honorum apparet, atq; ominari voluit

PRÆSES.

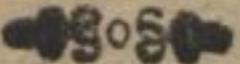
Pingue solum sanè PINGVEDO hæc indicat. Insta
Id colere : & pinguis fructus abinde fluet.

Boni omnis & faustæ gratulat: ergo scribebam Nob. & prestantiss. Dn. LEISNERO, Auditori suo gnauissimo, cathedram Medicam primum concendentis, doctissimasq; de PINGVEDINE seu Obesitate theses

Hojsmis masculè defendantis,

Caspar Posner, natural. Prof. Publ.

*E*rrata. p.3.l.23. deleatur: in. p. 4. lin. 4. proponatur. p.6 l.18. leg. Crates. p.7.l.16. huberi ponant. p.8.l.20. reputetur. p.9.l.26. subseqventia. p.11.l.4. insitentur. p.15.l.9. crescere. p.21.l.21. hepatis. p.29.l.23. absolvantur. l.28. Hecatost: p.34.l.30. post organa: l. materia pingvis. p.40 l.16. post sufficienter l. quod dixerunt. p.42.l.21. deleantur: sententia huius p.42.l.7. leg. culpabilem. p.45.l.6. promulgatipli: l. multis. p.52.l.25. nicotianæ p. 53.l.34. cathartica. p.62.l.3. color. p.64.l.13. theatra. l. 29. indiguisse. p.66 l.24. reperiuntur. p. 71.l.16. curandæ. p.73.l.14. Dioscoridem Manardes.

•(97.)•
ERRATA.

Pag. 19. lin. 22. leg. mora. p. 20. l. 23. & 24. leg. ætiologia. p. 21. l. 22. tem-
perent. p. 24. l. 30. commorati. p. 31. l. 15. coloris. p. 45. l. 8. post potus: c.
p. 64. l. 29. post agit: etiam. p. 68. l. 3. post illorum: petu. p. 83. l. 31. con-
sultantes. p. 85. l. 10. oblati. p. 94. l. 27. metaniptro.

Fortunæ mulfin , post ejus
Pontica pocla
Ut gustes voveo ; profit & hic-
ce labor !

*Paucis his Per-Eximio DN. RESPON-
DENTI Studiorum premium,
portumque, ac felicem tranquilli-
tatem prolixò affectu appreca-
tur*

P R A E S E S.

Ustulat æthereo facies Telluris in æstu,
Torrida Tantalicam conqueriturque sitim,
Cum Tua Pæoniis ex xundant roribus ora,
WEIDLER, Apollinei gemma corusca chori.
Arte Machaoniâ Claro, vitæque Deorum
Pulpita Præcipuo Te comitante petis.

N

Ebrini

S(98.)
Ebrius Aonio prælibans pocula Falerno,
Differis egregia Sobrietate, Sophis,
Cui cyatho quatienda doces hederacea thyrsus
Hastula, cui vireant lilia mixta rosis:
Thrœitiâ Sophies ne certet amyſtide Adonis,
Cum ſemper viuis atro tropaea cadant.
Quem nobis potum legis hic, Tibi vena perennis,
Flumina derivans grata favoris, eat.
Noctareis hydrias paſſus dulcescere vinis,
Vivida lætitiae vernet oliva tuæ.
Instar populei crescat tua gloria rami,
Quem recreant rivi lenè fluentis aquæ.
Se DEUS exhibeat cum Mæcenate Patronum,
Et faveat studiis gratia dia tuis!

*Amico non obſcuro gratulab.
deproper.*

CHRIST. WILH. Schneier.

